

1989-4

ספר מנהג

מסרת המסרת

הכרו רבי אליהו המוהרק המדקדק בר
 אשר הלוי ז"ל האשכנזי להבין ולהורות
 לאנשי הדורות החד בעלי המסורת
 בקיצור לשונם - וחידושים וסימנים
 בראשי תיבות ובנומריקון . לכלם עשה
 תיקון

נרפס מקדמת דנא בעיד באויל בשנת דצ"ט
 לפ"ק
 הזבא עחה שנית לבית הדמים ע"י הנעלה
 במחורד קלמן רישבעק מביטן באך לזכורה
 את הרבים כסבואר בהקדמתו

בזולצבאך

בכית ובדפוס בחיים כמסומנים בקר"ד אהרן
 זכר"ל נפתלז בני של שישיס והוקן בהר"ב משלם
 זלמן מדעים זכ"ר

בסנפ מסרת מיינ לתורה לפ"ק

הסכמות ב

נכלו ומהן נבנו ויש לחוש שיסתכחו ח"ו ונא אחד ליסדן ולסדפיסדן
 ככנס על ראשו . זכן אחרי כי נא אלי בסורני מוכרתי
 בייסך זכירן ספר חסרת החסרת אשר ינא חכטן ספרדקס הנדול וסממממ
 יכזו בחור זכ"ל שחבר ספרים הרבה אין קץ וכלס סוזן לטובים . זכור
 חופני ישנוטו ורבות בימים וסוגת בומנים נתעלמו מן הסוף ולא נתבשר
 בעיר ושנים במשפחה . ולכחינה דא רונה בקיומו ולכעלותי על מוכח
 גינת . אכן כבאי סחדא יתיב סתבאי יניצתו לריק ח"ו כי יבא אחר לפסו
 זיקבו סוזן בריא . זכאשר סנס אנכי הרואה ניד החרשים סנ"ל סכמס
 סודר סילמן אכ"ד דק"ק חוץ אשר נור כל חשינ זכול כחשך עשרה סנים
 סדפוס . זכן גס אנכי לא אחנט סוב חכפלו וזומר ארור יסג זכול רספ
 עשר סנים אחר נמר סדפוס והסוונט לדברינו חנה לכרכת יורכך יאר יסא
 סס סק סק פרידבורג י"ב נוסן לסקרנת אחרע בן עינני לס"ת
 זאז חאלף ככן נא"ח ח"ו סרב סנאנו סכער"י זכ"ל ח"ו סס ק"ק פרידבורג
 זכרלות יס"ח

התנצרות המביא הספר לבית הדפוס

אמר בעלוב וכטרוד . אשר בקורות הזמן נגרט ונטרד . כל
 ימי גודלתי בין סחכמים ולא למדתי חכמה רק מעט ממעט
 חלק לי ממעל . וכאשר טעמתי מעט חוסר בחכמת הלשון חלפתי
 להבין פסטי המקרא על בורים וגס ספירוסיס אשר על בכס
 סחתי עיוני ולכי סליהס כמו פיר"ס ח"ס זר"ק זסמחלי זכס
 על פי ראייתי אשר בלפדיהס לא יבין אדם אזורנ דמקרא ואעפ"י
 יש בפלים לחושי וכל פסוק ומיכס זחות יש לדריס סודות
 זכורנות אכל בעו"ה בדורנו זה סנדרה יד סמגיך וכנס יסגנו אולה
 חן הכיס אולה . ולא בכיסא סלא . לכן סמורה זעפית
 והלכה לה . ביני אס נכץ הנגלה כמ"ס ד"זל אין
 מידי פשוטו . וכל ימי הייתי מנטער מה רחו על ככה סלא
 זכרנות כלשון זישראל וכאמת בדבר זה היינו ללעג בין פעמים סאומרים
 אחד ממנו יודע זכתי בפסוק כמזהס ומסוכת דבר זה נשאר סמל .
 סמעתי סאומרים סירוז חלוט וקלוט סאין בספרי המדקדקים לסמוך
 סדברים סיוכלאים מן סכלל וכאשר כאמר להסי סזס סל פי
 זמסר ס אשר נמסר לנו מוקננו יף סס יסיבו אמדיהס לנו . הלח סמסס
 מי ומי סהולכים לאורה . כי דבריה סמומים וסמומים . זאגס
 סרומים סמומים . לכאר הליכותיה . ולפרס נחובים סל סכלה נכאלס
 ספי סאין זה סספיק כי ככר חסרן נכאל סל סכלה סכלה
 סל סחורין להכטל ממנה מ"ג כל סמג סמעי סממנו

דקדמות המחבר

לאמר לכוז **ב** ראה וחדש יחדש לך דבר וזה לך האות . ודבר
אתחיל בפס ה' לבאות :

אמר אליהו

בר אשר הלוי האשכנזי . הנה אנכי טרם חתל
לדבר . כיאור דרכי המסרת לחבר . אודיע גת
אתכם את אשר אני עושה לספרי זה . ראשונה אחלק עקר הספר לשני
חלקים כשמות שני לוחות אבנים . וכתבתי על הלוחות הראשונים . את
עשרת הדברים . ובכל דבור ודבור אחן כללים מושלים בעניני התלמים
והחסדים . והלוחות השניות . יהיו בעשרה מאמרים שנויות . ובהם
אבאר כל הדברים אשר הסכימו עליהם אנשי זאת המלכה ר"ל בעלי
המסרת לדבר כס . כגון קרין וכפנין . וכתיבין גלח חשיבין . וקמנין
ופתחין ומקפין וזקפין ומקפין ומקדשין ומאחרין וכדומין לשרבים .
ואח"כ יצ"ש ארון אחד . ואפתח בו שער . ואשים בו שבדי לוחות .
הן הם המלות אשר נהגו בהן בעלי המסרה הקטנה . כאשר יתבאר
בהקדמתו : וטרם הולדו נקרא שמו סע"ר סנר"י לוחו"ת . והוא יהי'
חלק האחרון מן הספר . וסימנך שבדי לוחות מונחים באח"רון . והנה
ראה ראיתי כי לא טוב היות פטר הזה לבדו . אעשה לו עוד כנגדו .
בהקדמת דברים . עד הנה לא נאמרים . ובהם יישב שאלות ואחרין
קושיות ואמיר ספקות אשר יפלו בדרוש הזה . הן בדברי ר"ל ובדברי
אנשי כנסת הגדולה ובדברי בעלי המסרת . ועיני רואים תחוינה מיסורים
כי דברי אמת ניכרים . מתורף לזה כי יבואו דברים וענינים בספר
הזה שתכבד הבנתם על האנשים המעינים בו אם לא יקראו תחלה דברי
ההקדמו אשר הקדמתי . והם שלשה . הראשונה בשי"ר . והשנית בחר"זה
והשלישית בה"לנה . ואלו היותי כדאי להשביע איש מישראל . כי ישי
משביע את כל הבא ללמוד הספר הזה שלא ילמדו עד שיקרא ההקדמו
החלה . אך מפיל אני תחנתי ובקשתי לפניהם על ככה . והעושים כן תבוא
עליהם ברכה . ומובטח אני כי לא יתחרט וכן אדם ויתנחם . כאבוד
ומן בקריאה זו . אך יגיע תענוג נחרץ לקוראיו כאשר יתנאו
בם דברים טובים וחדושים אשר לפנים לא ידעום . ומתח
ומקדש לא שמעום . ולא לבד בעניני המסרה . כי
גם בדקדוק ובנקוד ושאר ענינים . שלא גזברו בספרי
בראשונים והאחרונים . ואפילו שיחת חולין ומיל
דפלמא זאת כל אשר קראני ואשר חוישי
ואספרה . כל חלה דברים נחמדים
להשכיל ותאזהל לחוננים . כי
אמנם לא שקר מלי .
מי לה' אלי :

שני ה' משובחת פשוטה ומרובעת

- : לאל תקן רוּם בזרת .
- : לאל תקן רוּם בזרת .
- : לשבת היתה נגמרת .
- : פשט אורתה כאגרת .
- : לקח לו אומה נבחרת .
- : מהון ורכוש נוף ננערת .
- : צדים צללו כעופרת .
- : צום להיותה נשמרת .
- : ורחבה עד ים כנרת .
- : היו כפרה סודרת .
- : אל הבעל ולעשתרת .
- : וישלח בם המנערת .
- : גם ברעב של בצורת .
- : היתה הצאן צאן נפורת .
- : כיום אל ארץ אחרת .
- : למלא העת הנגזרת .
- : היתה התורה נעדרת .
- : לבשו כגוים אדרת .
- : או נכריה או ממזרת .
- : לשון שאמם דוברת .
- : פלך פרס מתעוררת .
- : ובנו העיר המעושרת .
- : דומה אל מלאך השרת .
- : אם למקרא ולמסרת .
- : תן שבח גם תפארת .
- : אלהי הבל ברא תכל .
- : סד ארץ על המים .
- : זה ביט ויתר הגוים .
- : ו יוציאם מארץ כוש .
- : זה ניף בעים ידו עלים .
- : ל מו אש דת נתן מתת .
- : ו ינחילם ארץ חמדה .
- : י חר שמנו ויבעטו .
- : און חמדו ויצמדו .
- : ש מע האל ויתעבר .
- : פלם בדבר ובחרב .
- : נ טש העיר סתר הדיר .
- : ז רב מעבר לנהר .
- : ורדי שנער עמדו מצער .
- : שבעים שנה אבן שמה .
- : ושמותם שנו ולשונם .
- : אדכ היה נושא יגויה .
- : ובניהם לא הכירו רק .
- : ובעת הקץ רוח כורש .
- : אמר לאסירים תצאו .
- : עלה עזרא הוא מלאכה .
- : כהן ורב ולסופדים אב .

הקדמה ראשונה

ה

- עשה אז בכל כמצורה
 - שום שכל הבין במקרא
 - קוצים כלה מכל מלה
 - אחריו לאלפים ורבבות
 - רוב כת אנשי זה המעשה
 - ידם היתה בראשונה
 - גם המציאו דת הניקוד
 - גם הטעמים היו שמים
 - כי לולי טעמי הפסוק
 - כי הם ידעו באור המקרא
 - לכן פירוש נגד טעמו
 - הורו תיבות איך נכתבות
 - גם אם מלה טעמה מעלה
 - לכללים עשו סימנים
 - אך שמו אותותם אותות
 - הרבים לא יחכמו בה
 - עד כי בא יום אמרו אלי
 - נא מה לך פה אליהו
 - ולמסרה תאיר אורה
 - ידענו בך כי זאת עמך
 - אז אמרתי שמעי נפשי
 - קומי ועשי עת לה
 - מקום הגיתו לה אבות
- שאינ בה דנה נשארת
בכתיבה זו המאושרת
החזיר אליו שנה העטרת
עשו משמר אל משמרת
אז בטבריא מתגוררת
בתכמה זו המפוארת
מהם היא לנו נמפרת
להיות בסתורה נפתרת
הבנתו לא נכרת
מכל גולה הנשארת
נהשב כפיג או פנעורת
המלאה או המתופרת
או מקצה בתוברת
להיות על לב למוכרת
חידות עם לשון ברברת
אין מבין מה היא אומרת
חברת רועי המהודרת
קוסועשה לך שכתפארת
ופתח נא בה המסגרת
בהיד שכלה היא גוברת
למה זה את מתנכרת
פן תהי תורה מוסרת
להיותך בו מתגדרת

הקדמה ראשונה

- : אמרה לי נפשי האת
- : בכך קטתי לאדוממתי
- : עד אוציא לאורת עלומה
- : אל כל אדם אמתיק סודם
- : קצור מלים המועילים
- : אתן הלוחות בפומבי
- : לעד בנייר יחצבון
- : הלוקח לא יחשב
- : לכן אל כל כשופר קול
- : הזריו יקדים למצוה
- : לסתורה זאת זרוז יאות
- : כי טוב סתרה מכל מסתר
- : הא לך אורה למסרה
- : עלכן אקרא שם הספר
- : השיר גשלים אל עולם
- : בזה אנכי בוחרת
- : גם קדמו עיני אשמורת
- : היתה עד הנה נסתרת
- : אפקח כל עין עורת
- : בשני לוחות אהיה תורת
- : ודלא כמלתא נטמרת
- : עם עט ברזל ובעופרת
- : נגב נמצא במחתרת
- : ארים על גבי רוסקרת
- : כי מצוה מצוה גורת
- : פן תהי כלה נמכרת
- : מהלך אל דר או סותרת
- : כי לתורה היא עקרת
- : זה מסרת המסרת
- : אתן שבת גם תפארת

וזאת ההקדמה התרוזית על דרך חרוזה

אשכנזית :

גאם אליהו הלוי

המוניא והמניא • ענוס מרחוק • לסוס
 לדקדוק-חוק • ודרך לחיו קולות • קטנות
 עם גדולות • כמיעוט זכרים • בחכור ספרים • פרנו עליהם פרן
 ארבעה הם קטני ארץ • כלם בחכמת הלסון • והספר הראשון • אשר
 בהם חכרתי • הוא אשר בארתי • מכלך שכלי הדעת • שועלתו לכל
 מדעת • ואחריו ספר ההרכבה • כל מלה זרה בו נכתבה • ואחריו פרס
 שירי • עם סאר פרקים עד גמירא • והילדים האלה ארבעה • לחכמתם
 ולדעתם

הקדמה שניה

ולדעתם . כמה פעמים נחקקים . וללשון העמים מועתקים . ובהם
עתלים מוליס וערלים . ומרחוק נשמע קולם . וכבודם מלא עולם . וכמת
הטובנותים ריח . וכוהאת עלמי אשכח . והיושר לדבר . כי לא ית
מחבר . שזכה אלהים אותו . שראה לפני מותו . ספריו נזכרים ונעשים
וכמה פעמים נדפסים . כמו שזכה אותי . בעוד בחיים חיותי . זעוד ידי
נטויה . להגדיל תושיה . ולזכות את הרבים . געתה אותי מסכים . פלמי
ההגונים . וכל יודעי לפנים . ומבקשים את פני . לאחר למען ה'
ולכבוד קדושת התורה . תבאר לנו המסרה . כי יודענו כי זאת עמך . כי
שמענו ממך . כי ידך גוברת . בכל דברי המסרת . מכל אנשי דודנו .
ומאשר שמענו באזנינו . וכשמעי דכריהם כי נעמו . הטייתי את אזני
אלימו . ואמרתי את קולכם שקעתי . וכאמת כוונתם דעתי . והגני נשכע
בה' . פך עלתה במחשבה לפני . בעוד היותי ברומי . אשר שם היה מקומי .
וחרתי שם הספרים . אשר למעלה נזכרים . ולא הספיקה לי השעה . כי
באו ימי הרעה . ונלבדה העיר . ואנכי הנעיר . סיימי אנוס על פי הדבור .
ולא פסיתי החכור . ועתה אסרי בלותי . שזכה אלהים אותי . וכאפי
לכלל ישוב . כזה המקום החשוב . ונניזי"ח המהוללה . היא העיר הגדולה .
הגני לבקשתכם אואל . ואעשה דבר בישראל . אשר כל רוחיו . יספרו
פלאיו . ואחבר זאת המחברת . בכל דברי המסרת . גדולה וקטנה . כי
זה לי עשרים שנה . אנכי בדרך . למנא לה ערך . לבאר ענינה . וקנור
לשונה . אשר הוא סתום . כדברי הספר החתום . וכמה כזה טרחתי .
ולא שקטתי ולא נחתי . ועיינתי בספרים . מדויקים ויטרים . ונפתי עליהם
דעתי . והגני נשכעתי . בחי האמת והיושר . וכהימן לי אלהים עושר .
כי לא אחת ולא שנים . הלכתי דרך יום או יומים . למקום שידעתי . ומפי
הטמועה שמעתי . ששם מנויה . מסרה הראויה . לסמוך עליה . וכאשר
קהבתי אליה . ולא מנחתי לה פסולים . הפתקתי מתנה מלים . הטובים
והבכוחים . כטוטנה בין החוחים . ובאמת רוב הכוסחאות . המוגהות
הנמלאות . הם ספרים אחדים . מספרי הספרדים . ועליהם נסמכתי .
ובנתיבותיהם דרכתי . ועם כל זאת . למאי לרווח . בפשי לא יכלה . כי
אם מספר אכלה ואכלה . והרבה ממנו לקטעי . וכלליו בידי נקטתי . וכוא
ספר קטן הכמות . וכמסרת אין לו הדמות . וככבודו מדובר . ולא
נמנא ספר מחובר . המדבר מהמסרת וכללים . רק הוא לבדו בעולם .
חוצ ממנה שנתם . זער שם וער שם . סכיב הספרים בגליונות . ובהם
חסרון לא יוכל להמנות . כי הסופרים הזידו . ועל המסרת לא הקפתי .
רק עקר חשיבותם . ליפות את כתיבתם . ולכוון את השורות . סלתי שנו
את הנודות . ומהיינה שוות בכל הדפין . ועוד אותן פיפין . צפתי

הקדמה שניה

דברים • צרכים וכיבודים • וכלים וכפרים • ועל כן הם חוכמים
פנים לקנר • ולפעמים לבקר • חומות הניורים • בדברים האמורים
מקומות אחרים • והם פה יתרים • ואין כאן מקומם • ולפעמים רשומם
במקום הראוי לא נפר ולא זכרום כלל ועקר • כי המקום לא הספיק
להזכרנו להפסיק • באחנע הענין • ולא נשלים הענין • אכן המסרת מהארבע
מסדרים • הנדפסות הנה • לא ראיתי כהנה • בכל שפרי הקדמונים
מסודרים ומתוקנים • ביופי ובהדור • ובטוב הפדור • סדרים אחד
מהנכונים • היה שמו לפני • בישראל נקרא יעקב • תהי נשמתו
לרודק בנרוד נקוב • ואף שחבורו במאוד נאה • הדבה שנה ברואה •
ובקומות אין חקר • העיד עדות שקר • ואין למוה על לכה • כי בואת
המלאכה • היה חנור חדשה • וכל התחלה קפה • ואני ברוב הסתלותי •
ובמיטות עללותי • ובטמל שטמלתי • בין אור לחשך הכדלתי • ונתתי
לביאורם סדר • וריוח שמתו בין פדר ובין עדר • ובין כל מין ומין •
וגעתי ומנחתי תחמין • מה שלא מנח זולתי • וידי חוכמי ינחתי • בדברים
אשר לא קדם • אותי בהם אדם • בידעי כי דברי המסרת • מאנשי אלה
הדורות • נספרו ונעלמו • ולא רבים יחכמו • להבין את דבריהם • וכמה
בפיניהם • כחלוס כלל פתרון • ואין בהם יתרון • ולא ידעו ולא יבינו •
כי בחשיכה ילינו • והלא המסרה • היא סיג למורה • וממנה נמשכות
כמה גופי הלכות • וטעמים ופירושים • ופסטיס ומדרשים • ומן החסרים
והמלאים • כמה דינים חופאים • בצון ולא מענה על ריב • הוא חסר
כתיב • וכן על מוונת כיתך קדמאה דענינא • חסר וי' ו' תנינא • וכן כמה
מינים • שיונאים מהם דינים • ולואת הסכה • אבאר מה טנה • ודין
ומשפטן • בזה החבור הקטן • בקינור ולא באריכות • בדברים רב
האיכות • חדשים מקרוב באו • ולא מאו נכראו • ופיו למאורות • ברקיע
המסרת • והחשכילים יבינו • ולכס יבינו • להשכיל במקרא • ויהי שמו
נקרא • בפי כל התלמידים • כנכרים כיהודים • אשר לתורתנו חמדו •
ומתקה למדו • והגני נשבע ביולרי • כי איש אחד נוגרי • לזה העירני •
ועד הלום הביאני • אשר היה תלמידי • בעשר שנים תמידי • כביתו
עמדתי • ועמו למדתי • ופל זה גדלה עלי העסקה • ולא נחשכ לי לנדקה •
וקנת הרבנים • אינם חסבירים לי פנים • משום הדרשה הבנויה • על
חשפטיס כל ידעום הללויה • והנה לאישיאני עללותי • לבלתי עשות
הפגללותי • ואניד כל ההויה • ומעשה הוי' כך היה • בשנת מאתים וששים
ושע • החמפקס למטה רשע • ואנוס חני בלי פשע • ויהי בהיותי •
חני בפיר פדו' אהרנתי • פאשר היא נלכדה • ונשללה ונסדדה • ואויבים
לפי כפי השמו • בכל היהודים אשר תמו • והי' כל אשר לי לסלל • כאשר

הקדמה שניה

יבער הגלגל • ואז נפלו לי חבלים • לנלות בראש גוליש • ועזבתי את
 מקומי • ובאתי עד דומתי • ושם סר גדול מאוד • ח"סחן נשא' כוד
 חכם כידידיה • שמו קאר"דואל חיג"דו' • וכשמי מהללו • בקרתיני
 בהיכלו • וכאשר ראני על אודותי שאלני • ואמרת' דע אדוני • כי אנכי
 הפלוני • המדקדק אשכנזי • רוי לירוי • בדקדוק ובפסוק • כי כל ימי
 עסוק • אני בואת המלאכה • על כן ככה • אין איש במציאות • שנלחני
 בכקיאות • כמאמר בעל ההלכה • שנפשו לא מלא • מעולם מנילחת •
 כי אם מבטל מלאכה אחת • גם חלתי די חכמוני • ולידי עזי הביחיני •
 כמאמר היכודי • איש תלמודי • הרכה למדתי מרבותי • ויותר מעמיטי •
 ומתלמידי בפלפולם • יותר מכולם • כשמוע השר דברתי • קם וירא
 לקראתי • ויבני מנטיקות פיהו • ויאמר האתה זה אדוני אליהו • אשר
 שמתך הולך בכל המדינות • וספריך נתפסשו בכל פנות • ברוך אלדי
 עולם • אשר הביאך עד הלום • והקרה אותך לידי • ואתה פה עמוד
 עמדי • ומהי לי לרב • ואני אחי' לך גאון • ואכלכל אותך ואת ביתך •
 ואתן דגנך תירוסך וזימך • ואטיל לכיסך מלחי • רק כל מחסורך עלי •
 ובכן המתקנו סודיחד • ברזל בברזל יחד • ורוחי עלי אכלתי • וגם אני
 ממנו קבלתי • דברים טובים ונעימים • אשר עם האמת מסכימים •
 וקיתתי פואת החכם ודבורו • קבל האמת ממי שאמרו • והנה הכלל העולה •
 הנני מודה בפה מלא • כשודה בפני ב"ד חשע • דבר ולא יאוב • כי מלמד
 לנכרים הייתי • וכואת וכואת עשימי • אך דעו נא כי אפינו הכי • תהלה
 לחל עברי אנכי • ואת האלדים אני ירא • שמים וארץ כורח • וחלילה לי
 מרסע • ווד אני בלי פסע • כי חכמים אינם אוסרין • בפה שאמרו דברי
 תורה לגוי אין מוכרין • אלא בזמנ • א"ס הנזים ההמה בכורח אינם
 מאמינים • אבל בזמנו זה • לא יעשה כזה • כי אין להם דין גויים
 הנזכרים בגמרא • וזה פשוט בפוסקים ובסכרא • ומה שאמרו כל הלומד
 תורה לתמיד שאינו הגון • ירד שאלה כינון • ורוחו ונשמתו אפח •
 שנאמר תאבדוהו אש ד"א נפח • לא דברו אלא בישראל • ולא באדומי
 או ישמעאלי • לכן קבלו נא חכמים מלי • ומכל תלונותכם מעלי • כי
 עיניכם הרואות • כי בתום לבכי עשיתי זאת • וחלילה לי להמיר החסור •
 והדבר הזה ללב מסור • ורחמנא לבא בעי • והנה בדקאי קאי :

ועתה פני אשית • אל ההקדמה השלישית

אחר

הדברים והאמת האלה ארחיב הדבור בהלכה • ללמד על הכלל
 כלו ינא • וקודם כל דבר אבאר מהו ענין המסרת • ומאיוזה
 לשון הוא • ואתם כי הלשון הזה לא נמלא בכל המקרא רק כפרשת מט'

דקדמה שלישית

שתי פעמים נִיטְסָרָו לְכָסֶר ופי' בו הרד"ק שהוא עמין נתינה בכל לב והתשומה בדמות אחר וכו' עד ומרגוש ויתלהו ה' אלדילו ומסריה זכו' עיי' כשרט מסר. ואומר אני כי לשון נתינה אינו מתורגם כלשון מסירה רק כשהוא סמוך אלל לשון בְּיָד כמו ויתנהו ה' אלדילו בידנו. אמן בידך ודומיהם: והכלל כי לשון מסירה נופל על דבר שיתן או יפקיד אדם ביד אחר. שיחויקנו ברשותו כרגונו כאלו הוא שלו. וכן בפנין הלמוד וההגדה שילמד אדם או יגיד לחבירו אינו סוד או ענין פקוד' זה לא ידעהו נופל בו לשון מסירה כמו שאמרו במשכ' משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'. וכן ענין המסרת הזאת לפי שנמסרה לחכמים איש מפי איש עד עורא וסייעפו ומהם לחכמי טבריא אשר כתבוה וקראו לה מסרה. וגם אני בזה הספר אמסור כללים להבין אמרי בינה. בדברים הספומים במסרה גדולה וקטנה. לכן ראיתי לקרוא לו ספר מסרת המסרה ושם זה נאה לו והוא נאה לשמו. ועתה אבאר מהותה ואיכותה ופועלתה. ומי שחבר אותה יחיד או רבים ומי שהמניא הנקודות והטעמים וממי הושמו עט האותיות ואכתוב דעת הראשונים והאחרונים ואחזה את דעי חף אני. ואחריכן אורה אתכס כיד ה' הטובה עלי את הדרך אשר הלכו בעלי המסרת ואת המעשה אשר עשו ומה הייתה עקר כוונתם ועל מה דברו ועל מהלך הקפידו לדבר:

ואתחיל

ואומר הנה דעת רוב האנשי' שעורא הסופר וסייעמו שהם אנשי כ"ה עשו המסרת והניקוד והטעמים על כל המקרא וקציאים ראוי' ממה שדרשו רז"ל כנדרים * ויקראו בספר בתורה אלהים זה מקרא קפ"ש זה מרגוש ושום שָקֵד חלו הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה חלו המסרת עב"ל והנה לפי פשוטו של מקרא אין הפסוק מדבר מעורא רק הוא שב על המקרא של מעלה הימנו וישועבדני ושרביה ונו' וחלום קבינים את העם לתורה ועליהם הוא אומר ויקראו בספר תורה ונו' ולא על עורא אך ישליש המדרש הזו על דרך עשט הכתוב ככה. ויקראו בס"ת אלהים זה מקרא ר"ל שאלה האנשים קראו הפסוק בראשונה כלשון עברי. ואח"כ מפורש זה מרגוש פי' שכיו מתרגמים להם הפסוק כלשון ארמי לפי שאותו לשון היו מבינים הכל ושום שכל חלו הפסוקים ר"ל שהיו מפסיקין בין פסוק לפסוק כמו שהיתה קבלה בידם ממרע"ה כמו שאמרו רז"ל כמסכת מגילה זו"ל כל פסוק דלא פסקיה משה לא פסקינן לי' והמפרשים הפסוק על עורא חושבים כי ושום הוא לשון יחיד ולא ידעו כי הוא מקור והדי הוא כמו וישועבדני

הקדמה שלישית

בעבור מלת ויקראו שלפניו ומלת ויבינו שלאחריו כי כן התקור
מבואר בכל מקום כלשון יחיד או רבים נוכח או נסתר זכר או נקבה
לפי הפעלים הפעמוכים לפניו או לאחריו ואין כאן מקום להאריך
ומה שאמרו ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ר"ל כשהיו קוראין להן
עשו להן הפסקות באמלע הפסוק לפי כוונת הענין כמו שהי' קורא
מרע"ה לזקנים . והמשל כשהי' קורא להם * הלא השרה בעבר
הירדן אחרי הי' מפסיק מעט במלת אחרי ואחרי כן קרא דרך קבא
השמש כמו שפירש"י ע"ש ור"ל לקראו לזה פיסוק טעמים לפי
שהפסק נופן טוב טעם ודעת להבנת הפסוק לא שהי' להם הטעמים
אשר בידינו היום כי עדיין לא נעשו כמו שאוכיח אח"כ ולמאן דאמר
אלו המסרת פי' שהיו קוראין להם כל המלות כמו שהיתה מסרת בידם
אמר"ע כגון קרין וכתבן כמו שיבאר אח"כ ואין להבין כלל שהיו
קוראין להם המסרת על פה או שהם פתכו המסרת על התורה כ"פ על
המקרא כמו שהיא בידינו היום כי בלי ספק עורא לא כתב דבר רק
בתורת משה לבד כי כן כתיב הוא עזרא סופר משה בתורה משה
אשר נתן ה' אלרי ישראל ופסוק אחד אומר עזרה הכהן הסופר
דברי סצות ה' וחקיו וכן נקרא כלשון ארמי ספר דתא רי אלקה
שמיא ולפי זה קשה לי מאד מה שכתב עורא בתורה . כי לא ימנע
מחלוקה אם נמלאה בידו ס"ת והוא כתב כן אחר ולא הוסיף ולא גרע
א"כ לא היה אלא כסופר העעתיק ספר מספר אחר ומה מעלה הימה
זאת לו . והלא כל סופר הדיוט יכול לעשות כן . ואין להאמין שלא
היה בכל ישראל סופר אחר כי אם הוא לבדו . ואם נאמר שהס"ת
שהיתה לפניו לא היתה כתובה בתקונה במלאים וחסרים ובפרשיות
פתוחות וסתומות ואפ"ת גדולות וקטנות וכדומה לזה והוא כתב אחת
בתקנה . גם קשה להאמין שלא נמלאה ס"ת כשרה בכל ישראל וכלמה
כמה שנים הוקשה לי זה ואמר אל החכמים ואין מגיד לי . וכן קשה
לי בענין קרי וכתובה לפי דעת רוב האחרונים שהקרי והכתיב
נמלאים כן כי בגלות ראשונה אבדו רוב הספרים ונבלטלו והמעטים
הנמלאים השיגום הטלטול ויודעי המקרא מתו ועורא וסיעתו החזירו
העטרה ליושנה ומקנו הספרים ההם וכאשר מלאו מחלוקת בספרים
הלכו בהם אחר הרוב לפי דעתם ובמקום שלא השיגה דעתם על הכרור
כתבו האחד מפניהם והאחד מבחוץ או כתבו האחד ולא נקדוהו וכו'
פי' בהקדמת הרד"ק ביהושע . והאפודי בפרקו מספרו .
והאכרבינאל השיג עליהם בהקדמתו לספר ירמי' והאריך לשון חשב
לתקן עוותם ומקנתו היא קלקלתו . כי רוב דבריו לא לרנון וכטליון
ומכוטליון

דבר
וכ

עבר

דקדמה לשיטת

ומבוטליו ונבן אין לי להאריך בם . אך לענה חלקי אף אני . ואשיב
 על דברי האנשי הנזכרים ואמר אם בדבריה כן הוא ר"ל שהקרי והכ'
 בעבור הספקות הנ"ל מה יאמרו על הקרי והבתיב הנמלאים בספרי
 סגולה שהם חגי זכרי מלאכי דניאל ועורא כתב ספרווד"ה ומרדכי
 כתב המנילה . והלא הם עלמס היו מאנשי כ"ה והמסל בספר עורא
 בתיב ולא אגחנן וזבחים והם כתבו בחון ולו קרי בוי"ו אם עשו זה
 בעבור הספק שלא ידעו אם הוא לא או לו . יש להקשות והלא עורא היס
 שם עמהם וכי לא ידע הוא אם כתב ולא כאל"ף או ולו בוי"ו וכן בשאר
 קרי וכתביב שבספריהם ואין לומר שאחרי עות המחברים ההם כתבו
 סירי כנסת הגדולה קרי מפני הספק שהרי לא הי' להם טלטול ולא
 חזרו הספרים בשנים מועטות ההם כי לא נמשך זמן אנשי כ"ה רק
 קרוב למ' שנה כדמוכח בסדר עולם ובקבלת הראב"ד ועוד אם היה
 הקרי והכתיב בעבור הספקות הנ"ל הי' ראוי שיבואו הספקות על דרך
 מקרה כפי מחלוקת הספרים וההבדל שנפל בהם אחת ה ה ואחת הגה
 זער טס זער טס לא על מלה אחת הרבה פעמים כגון כ"ב פעמי' נערה
 בתורה כפיפין נער וקריאן נערה . וכן 4 כתיבין עפולים וקריין
 טחודים וכן ה' כתיבין זגיים וקריין עגיים ו"ב להיפוך ודומה לאלה
 רבים . איך נפל הספק על כל גזרה ועל כל עפוליים ועגיים .
 ויותר קשה לי מה שאמרו בפרק הנ"ל וז"ל אמר רבי ינחק קריין ולא
 כתבון וכתבו ולא קריין הלכה למשה מסיני קריין ולא כתבון שרת דבדקתו
 איש דבאשר ישאל בו כתבון ולא קריין גא דיקלח . אל ידרוך
 ידרוך ידרוך . ידרוך קשני כתיב ולא קרי וכו' ומי יתן שומע לי
 ויבונני איך יתכולות בהם הל' מוהלל כל אומס שהביא אין גם אחד מהם
 בתורה . ואפילו אומן שהוסיפו עליהן בעלי המסרה כיר' ינחק לא
 הביא כי אם ה' ובעלי המסרת הביאו ה' וכן דקריין ולא כתבון רבי
 ינחק הביא ח' והם הביאו עשרה ומכל אלה ואלה אין גם אחד בתורה
 וא"כ איך יאמר הש"י הל' מ מה שלא הי' ולא נכרא עדיין . ולא די לנו
 לנרה זאת עד שכתבו קנת האחרוני כל קרי וכתביב שבכל המקרא הל' מ
 ומיכן למדו לומר כן והלא ר' ינחק לא אמר רק על קריין ולא כתבו
 וכתבון ולא קריין שהוא המין הקטן שבכל ז' המינין כמו שאבאר בלוחות
 שניות במאמר א' . אך אם קבלה היא שאלה הם לכדס הל' מ אקבלהו
 כי הם אחת ודבריהם אחת * ולולי
 זה הייתי אומר שלכד הקרי והכתי'
 שבמורה הם הל' מ ואנשי כנסת
 הגדולה שהם חגי זכרי מלאכי
 דניאל

עורא
7

ע

סמאל
ב
ס
מלכים
ב

* ופ"ז יש לתרץ פ"פ מה שאמרו על כזוק
 ואמנה לך לוחות באבן שאפי' זה שמתיד
 ומיק פתיד לחדש כראש בקב"ס למסס
 בסיני וע"ז רמזו שכלס הל' מ :

דקן מור שליטת

דניאל קנניש מישאל ועזרי' עזרא נחמי' מרדכי ורובכל ועוד פלוו עליה
חכמים מהחדש והמסגר עד השלמת מאה ופשרים איש כזכום ע"ס
הקבלה שהיתה בידם שמשק רבינו ע"ה לא קרא המלה היא ככתבה
לסוד אחד מן הסודות הידוע להם שמשק רבינו ע"ה מסר הסוד
ליהושע ויהושע לוקנים וזקנים לנביאים וכו' וכתבה בחוץ כקריאתה
ועזרא הי' הסופר וזו מה שכתבה הוא בתורת משה וכן עשונם כן
בנביאים וכתובי' בכל המלות שהיתה קבלה בידם מפי הנביאים וחכמי
הדורות איש מפי איש שלא יהיו נקראין ככתיבת' אבל בספרי הגולה לא
היו לריבין לקבלה כי המחברים עלמון היו שם עמהם וכשמלאו מלה
אחת שנראה להם שהיא זרה כפי כוונת הזנין ופשוט הכתוב את' להם
המחבר הטעם למה כתב כן בורותיה או כתבו הגולה בחוץ כקריאתה
ובזה יהי' מיושב מה שהקסתי לעיל על ולא הנחנו זוכים כי הוא אתר
פטעם למה פתכן וכן כשקראו כספר חגי' וְאֶרְצָה בּוֹ וְאֶקְרָא אֶת־
לִּהֵם חֲנִי אֶל־תִּקְרָאוּ וְאֶקְרָא אֶל־הָאֱלֹהִים הַיְהוָה הַיְהוָה כְּתוּבָה
בְּסוּף וְאֶת־לֵהֶם הַטַּעַם מִפְּנֵי ה' דְּבָרִים שֶׁהָיוּ בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְלֹא
בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי כְּתַבְתִּיו כֵּן אִם כְּתוּבָה בְּחוּץ וְאֶכְתֹּב קָרִי וְכֵן עָשָׂו כָּל
הָאֲחֵרִים שֶׁבְּסִפְרֵי הַגּוּלָה וְהַכֹּלל כִּי אֲנִי כְּנֶסֶת הַגּוּלָה עָשָׂו הַקָּרִי
שֶׁכְּתוּבָה עַל פִּי הַקְּבֵלָה מִתְּהַרְעִי וְשֶׁכְּנִיבִיאִים וְכְתוּבִים עַל פִּי הַקְּבֵלָה
מִנְּבִיאִים וְחֲכָמֵי אֲדוּרֹת וְשֶׁכְּסִפְרֵי הַגּוּלָה עַל פִּי הַמַּחֲבֵרִים עִנְיָם
וְלֹא בְּעִבּוֹר הַסַּפְקוֹת כְּאֲשֶׁר חֲזַבְרִיבִים * וְהִנֵּה כְּאֲשֶׁר נִתְּנָה אֵת לְכִי
לְדַרוֹשׁ וְלִתּוֹר בְּחִכְמָה עַל כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּזַנִּין קָרִי וְכְתִיב עוֹד זֶה
מִנְּחֵמֵי שְׁלֹחַ נִמְנָא קָרִי וְכְתִיב עַל עֵינַי חֲסֵרוֹתַי לְעוֹלָם רָל * שְׁלֹחַ

* ז"ל לכיורוסו על מלה שנאה בתורה חסר
לא כחפס קרי מלא בנין וכיון למקת כתיב
חסר ולא כחפס עליו ונלא קרי ומאלה
מקיש כל השאר ;

במחאת מלה בכל המקרא שהכתיב
הוא מלא והקרי הוא חסר או
לקפך . והטעם לפי שלא תשתנה
קוראת המלה בעבור חסר או מלא

לעולם . ועוד זה מלאתי הכר נא ודע לך שלא נמלא קרי וכתוב על
ענין נקודות והטעמים לעולם ר"ל שלא נמלא מלה שהכתיב נקוד
באופן אחד והקרי באופן אחר . וכן לא יבא קרי וכתוב על דגש ורפי
ולא על מלעיל ומלרע ולא על ימין ושמאל ולא על משיק או לא משיק וכן
לא על אחד מהטעמים המפסיקים או בלתי מפסיקים והטעם לפי שלא
בגמ' מחלוקת בכל ישראל בקריאת הגלות כי הכל היו קורין בתורה
כלי נקוד כמו שקבלו מהנביאים . והנקודות שנעשו אח"כ הם אותות
וסימני' לתכונתו ולהכירו' ההם ע"כ לא שייך בהם קרי וכתוב וכן הקילופי'
והפליגות שכן מדינחתי למערכתי אין גם אחד בהם בנקודות וטעמים
ומדינחתי

הקדמה שלישיית

ומדינתי הם בני ככל ומערבתי הם בני ארץ ישראל אשר מהם אנחנו
 בכל הארצות האלו לפיכך אנחנו סומכין על קריאתם והלכה כמותם •
 והחילופים שביניהם הם כתיבות ואותיות • ובכתיב ובקרי ובמלא
 ובחסר ולא בנקודות וטעמים וזה ראי' כי נכתבו החילופים האלה
 קודם שהוסדו הנקודות והטעמים • אבל הפלוגתות דבין בן אשר
 ובן נפתלי שאינן אלא בנקודות וטעמים אין ספק שנכתבו אחר
 שהוסדו הנקודות והטעמים וזה קל להבין • * והנה שני האנשים האלה
 היו שני ראשי ישיבות במסרת שם האחד יעקב בן נפתלי • ושם השני
 אהרן בן אשר • וכתב הרמב"ם ו"ל בספר אהבה פרק ח' ו"ל וספר
 שסמכנו עליו בדברים אלו הוא ספר הידוע במלרים שהוא כולל כ"ד
 ספרים שהיה בירושלים חכמה שנים להגיה מקנו הספרים ועליו היו
 הכל סומכין לפי שהגיהו בן אשר ודקדק בו שנים הרבה והגיהו
 פעמים רבות כמו שהעתיקו ועליו סמכתי בספר תורה שכתבתי
 כהלכתו • וכן אנחנו סומכין על קריאתו בכל הארצות האלה • ואנשי
 תורה סומכין על קריאת בן נפתלי והפלוגתות שביניהם בטעמים
 אינם אלא בטעמים הקטנים בגון מתג ומקף ומונח ובפסא אחד
 וב' פסטין וכל זה יהי' מבואר היטב בספר טוב טעם אשר יעדתי
 חבורו כע"ה • גם הפלוגתות שביניהם בנקודות אינן אלא בחולם
 ובקתף קטוף • ובקמץ גדול ופתח • ובשוא וחטף פתח • וכן בדגשין
 דרפין • ומלעיל ומלרע • * והכלל העולה מדברי שלא גמא קרי
 וכתוב על פנין חסר ומלא ולא על אחד מהטעמים והנקודות לעולם •
 לכן באתי כמזכיר וכסוהיר לכל הקורא בספרי העשרים וארבעה
 הגדולים עם הקטנים הנדפסים פה ווניזי"ח בשנת רע"ה שאל ישיבה
 אל דברי סקר מהמלת הנדפסים בגליון בדמות קרי וכפי' חסר ומלא
 מלעיל ומלרע ובשנוי הנקודות והטעמים או מאחת מכל אשר לא
 תעשינה כאשר כתבתי לעיל • כי המניח אותם לא ידע בין ימינו
 לשמאלו כי לא הי' יהודי ולא ידע מענין המסרת דבר ולא עשה זה
 אלא מפני שמלא לפעמים חלופים בספרים שהיו לפניו ולא ידע איזה
 יבשר הזה או זה לכן כתב אחד בחוץ ואחד מכפנים ולפעמים הניח
 האמת בפנים והשקר בחוץ ולפעמי' להפך והיה ממטש כעור באפלה
 לכן אין לשום עליהם לב כי תהו המה • והנה טרם אכלה לדבר
 מענין הקרי והכפי' • שמעני ועתה דע לך כי כאשר חפנתי לדעת
 מנין כל הקריין וכתבן שכל המקרא העבריים על יד מונה לא אחת
 ולא שתיים ומלאתי מנינם את"מח ונתתי בהם סימן קר"יין וכ"פבן
 מהן ס"ה באורה • אג"ד בנביאים • שכ"ט בכתובים • ויש לתמוה

למה לא נמלאו כפורה רק ס"ה קרי וכתיב אשר מהן כ"ב דבתיבין נס
 וקריבן כפורה וספר והושע שהוא רק כעשירית בכמות הפורה ונמלאו
 בו ל"ב וספר שמואל שהוא כמעט הרביעית מן הפורה ונמלאים בו
 קל"ג . . . הלא תראה כי רוב הווגין והשיטין ואלפ"א ביה"ט מן קריין
 וכתבן שנמסרה הגדולה אין גם אחד מהן כפורה . והמשל פ"כ מלין
 דמוקדמין ומאוחרין וי"ב מלין החסרין וי"ו בראש התיבה וקריין וי"א
 מלין בהפך . וי"ח חסרין וי"ו בסוף תיבותא וקריין . וי"א
 מלין בהפך . וכ"ט חסירים ה"א בסוף הפיבה וקריין . וכ"מ מלין
 בהפך . ואלפ"א ביה"ט מן ע"ה מלין דבתיבין יו"ד באמצע תיבותא
 וקריין וי"ו ואלפ"א ביה"ט מן ע' מלין בהפך . אין גם אחד מהם
 בתורה . ועל כל פנים טעם יש בדבר ואנכי לא ידעתי . וכאן
 נשלים חפני מה שראיתי לבאר בענין קריין וכתבן . * ועמה אדבר
 מעט מענין המלאים והחסרים . ואמתחיל ואומר כי המלות שנכתבו
 חסרים או מלאים נראה כי לא חדשו אנשי כ"ה בהן דבר מדעתם .
 רק עזרא כתבם בתורה כאשר מלאם בטופס ס"ת אשר הועתק
 מספר תורת משה אשר קבל מסיני פגנו ירמי' הנביא לפי דעת
 האומרים ככה . ולא הוסיף ולא גרע וכן החסרים והמלאים
 שנכתיבם ובכתובים אש נמלאו בידם גופי הספרים אשר כתבו
 המחברים עמם כגון ישעי' שכתב הוא עמנו וכן תהלים שכתב
 דוד ומשלי שכתב שלמה וכן כלם או מקנתן אשר נמלאו בידם
 לא היו נריכים לקבלה אלא הניחום כמו שמלאום . במקום מלא
 מלא ובמקום חסר חסר . אבל אם לא נמלאו כמו שהוא קרוב
 לודאי הלכו אחר רוב ההעמקות הנמלאות אחת הנה ואחת הנה .
 כי לא היו הכ"ד ספרים מחוברים יחד והם קבועים ועשו מהם ג'
 חלקים . תורה נביאים וכתובים וסדרים נביאים וכתובים זה
 אחר זה שלא בסדר שסדרים רז"ל בכנא בתרא . וזהו סדרן של
 רז"ל . סדרן של נביאים . יהושע שופטים שמואל מלכי' ירמי'
 ישעי' יחזקאל תרי עשר . וסדרן של כתובים רות תהלים איוב
 משלי קהלת שיר השירים קינות אסתר ד"ה . וכותבין טעמים
 וספרות נכונות על סדרן זה ואין כאן מקומן . ובעלי המסרת סדרו
 נביאים בסדר הזה . רק שהקדימו ישעי' לפני ירמי' ויחזקאל .
 לפי שזמנו היה קודם זמנם וכן נמלא סדרן בכל ספרי ספרדים
 דמובכקי' אבל בספרי האשכנזי' והגרפתי' הם סדורי' בסדר של רז"ל .
 אכן בכתובי' שנו בעלי המסרת סדרן של רז"ל וזהו . ד"ה תהלים
 איוב משלי רות שיר השירים קהלת קינות אסתר דניאל עזרא וכן
 בספרי הספרדים אבל בספרי האשכנזים סדרן ככה תהלים משלי

הקדמה שלושית

חיוב המשמעות לניאל עורח ד"ה • זה המנילות נוהגים לכתוב
 סדרן לפי הסדר שקורין אותן ככה כזמנס דהיענו סיר דות קינות
 קבלת אסתר • ועתה הנעלי עד המקום אשר אמרתי בתחלת
 ההקדמה הזאת לחוות דעתי אף אני בענין הנקודות והטעמי ואצרוך
 מלחמה נגד האומרי שנתנו מסיני ואודיע מי יסדס ומתי הוסדו
 והושמו עם האומות • ומי שיוכיחני בהוכחה ברורה שלעמי ואני
 נגד דעת רו"ל • יבוטל דעתי מפני דעתו אבל עד הנה לא מכאתי
 ולא ראיתי ולא שמעתי דבר ראיה או סמך שראוי לסמוך עליו שהנקודו
 והטעמי נתנו מסיני והנני אכתוב כל מה שמנאתי כתוב על ככה
 בקצת דברי האחרונים אך בלא דברי רו"ל • כתב הרד"ק במכלול
 כאשר מביא מאמר רו"ל שנריך לתן רוח בין הדבקים וו"ל הנה
 בקר לבבך נקוד בקמץ מפני המקף ואס יקרא אותו בלא מקף יהי
 נקוד בכל בחולם וזה לא אמרו רו"ל להחליף את התנועות כאשר
 נתנו למשה בסיני עכ"ל • והנה יש לגמגם בדבר הזה כאשר דבריו
 חלה סותרים מה שאמר כבר בכנין נפעל מהשלמים וו"ל • ומסקני
 הניקוד שמו הפרס בין העפר והפינוני היחיד כי קריאתם אחת ונקדו
 עין הפעל בעבר צפתם נפקר והפינוני בקמץ נפקר עכ"ל בקינור
 (כמו שמבואר כל זה בלוח הכנין) הרי משמע מדבריו חלה כינס הוא
 פובר שהיו אנשים אשר תקנו הנקוד • ר"ל • וכו' א"כ מה
 שאמר כאן כאשר גהנו למשה בסיני חין רכנו לומר לורת הנקוד
 רק חמש הקולות הגדולו וחמש הקטנו' לכך אמר להחליף התנועות
 ואינו חומר הנקודות גם שאומר באשר נתנו ונו' ואינו חומר אש
 נתנו יש להבין דבריו כאשר כתבתי ולא אוכל להאריך • וכתב בעל
 ספר הסמדר ושמו לוי בר' יוסף בתחלת ספרו וו"ל ואס יאמר האומה
 מאין נדע כי מפי הנבזרה נאמר הנקוד והטעמי ישיב המשיב מקרא
 מלא הוא דכתיב • וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת
 באר הטיב ואילולי הנקוד והטעמים שמבארין התיבות אין אדם יכול
 להבין ביאורים כגון שלמה שלמה שלמה שלמה שלמה ע"כ ראו
 נא אם זאת ראי טובה לסמוך עלי' • ועוד מנאתי בספר אחר נראה
 לי שהוא הספר הנקרא הוריית הקורא ולא ידעתי מי הוא המחבר וו"ל
 ויש מן הנקדנים אשר לא עלה בידם אמתת הנקוד מקשים ואומרי
 למה לא נעשה כ' זרקות במלה אחת כמו שנעשה כ' פטיין וחלו ידע
 שאין בעולם אלא זרקא אחת ולא הראו למרע"ה אלא זרקת אחת
 ואחריו סגול לא הקשו על זה עכ"ל והנה כל זה הכל ושקר כי צמח
 ב' זרקאות לרוב כמו שאכאר בספר טוב טעם בתמונת הזרקת

דברים
 כו

הקדמה שלישית

ועוד מנאמי כמה שגלפס פה סביב המסרה הגדולה ואומרי' שהוא
 ספר השמשוני ואני אומר שהוא של ר' משה הנקדן כמו שיתבאר בשער
 שכרי לובית . וז"ל אמת הוא שהנקוד נתן מסיני אלא ששכחוהו עד
 שבה עזרא ונלהו עכ"ל . ובאמת אינני מבין זה האמת אך אמת
 היא שאין בו ספק שאמת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל היה
 ספר פסוקי בלי נקוד וכלי טעמים . וכלי סמני סופי פסוקי' כאשר
 אכחנו רואים היום . ולפי דעת בעלי הקבלה כל התורה היא כפסוק
 אחד וי"א תיבה אחת ויוגאין מהם שמות של הקב"ה כמ"ס הרמב"ן
 ז"ל בפתיחתו לפירוש התורה ע"ס . ואני אומר אם אמת הוא שהנקוד
 נתן מסיני לא יתנע מן החלוקה אם לאמר שהקב"ה הראה למרע"ה
 נורות הנקודו והטעמי' של אם לאמר כזה ראה הוא קמץ . וכזה הוא
 פתח . ופזה הוא לירי . וכזה הוא סגול . וכזה הוא זרקא . וכזה
 הוא פור . וכן כלל ומרע"ה הראה תמונתם לישראל ולא סם אותם
 עם התיבו' ח"כ מה תיעלת היתה להם לישראל ברחיה זו .
 ואם נאמר שסם אותם עם התיבו' נריכו' אכחנו לומר שכח כל-ס
 ספר זולת ספר התורה כעין החומשי' שלנו עם הנקודו' והטעמי'
 וקרא בו עמהם על שידעו אותם ואח"כ כל מי שירצה העתיק לו
 חומש אחר כמוהו . ואח"כ איך שייך בהן שכחה אם לא נאמר שאבדו
 הספרי' ההם כלם וזה רחוק להאמין . ואסילו לפי מדרש חכמי'
 שדרשו על פסוק ויקראו בספר תורת הלהי' כמו שכחתי לעיל לא
 זכרו בו הנקוד כלל . וכן דעת ר"א ע"ה בספר נחיה וז"ל . יש
 מפרשי' רבים מטעי' את המפסיק ולא דברו נכונה ומה שר' משה
 שכהן וכו' על ואני אמתה מזה תמהון גדול איך טעה המפסיק ואף כי
 אם הוא עזרא הסופר . והכלל כי המפסיק לא הי' אחריו חכם כחיהו
 בי הנה ראינו בכל המקרא לא הפסיק אלא במקום הראוי עכ"ל ופי'
 המפסיק מי שסם הפסקת הטעמי' . ותמי' אני עליו איך כזהו כאן
 בלשון יחיד ואין ספק כי היו אנשי' רבים כמו שאוכיח אח"כ יכן כנה
 אותם בענמו בספר מאזני' בלשון רבי' . והנה כאן מובן מדבריו
 שאין דעתו שהטעמי' נתנו מסיני . וכן מנאמי בספר אחד הנקרא
 נח שפתי' וז"ל . יש לנו לדעת כי הנקוד נתן כסיני ולא שנקדו
 הגלוחו' אך כאשר דבר הקב"ה לשון הקדש הבינו השומעי' כל התנועו'
 הגדולו' והקטנות כאשר נכון הדבר בתולא פה החזק הוא הרפה
 כך יש להכיר מפי הקוראי' בין א' קמץ לא' פתח ובין א' לירי לא'
 סגול ובין א' בוי' לא' בלא יוד' ובין א' חולם לא' קמץ חטוף ובין
 א' בוי' לא' בלא וי' עכ"ל . וגם כתב החכם בעל ספר הכוזר

הקדמה שלישית

במאמר ג' מספרו זו"ל אמר החבר בלי ספק שהיה שמור בלבבות
הפתיחה והקמתן והשכרה והשו"א והטעמי' וכו' עד ושמו הז' מלכים
והטעמי' אותם לתכונת ההס' אשר העתיקו' בקבלה ממרע"ה ומס'
תחשוב על אשר תקנו המקרא בפסוקי' תחלה ואח"כ בנקוד ואח"כ
בטעמי' ואח"כ במסרת עם שמירת המלא והחסר עד אשר מנח
האותיות עכ"ל הרי שאין דעתו שמהם כתבום רק שהיה שמור בלבבות
איך קרא תפס ר"ל איך שקרא הפרש בין קמץ לפתח ובין יירי לסגול
ודומיהן . ומי יתן שפיר' לנו החכם על מי שב הכנוי של וְשִׁטוֹ אִם עַל
אנשי כנסת הגדולה או על בפלי המסרת . ועל דעמי שהוא שב על
בעלי המסר' . * והא לך דעמי בענין הזה אחשוב שהנקודו' והטעמי'
לא היו קודם עורא ולא בזמן עורא ולא אחר עורא עד אחר חתימת
התלמוד . ויש לי להוכיח זה בראיות ברורות ונכונות . הראוי'
הראשונה כי לא נמלא ככל דבריו' ל בתלמוד זבנדרו' ומדחשו' לא
זכר ולא דמו תשים נקודה או טעם לעולם כי איך אפשר אם היו להם
הנקודו' והטעמי' שלא היו זוכרים פעם אחת קמץ או פתח או סגול
או יירי . וכן פשט דרגא תביר ודומיהן . ואל תשיבני ממה שאמרו
על קנת המלו' אל תקרי כן אלא כך כמו * וְכָל בְּנֵיךָ לְמַדְרֵי ה' אֵל
תקרי בְּנֵיךָ אֵל תְּקִירֵי וְשֵׁם אֵל תְּקִירֵי וְשֵׁם דֶּרֶךְ . וכן מה
שאמרו יש אם למקרא ויש אם למסרת כי לפי דעמי כל אלה לי שיטעה
שלא היה להם הנקוד אלא היו רגילין לקרא כך בלי נקוד לפיכך אמרו
אל תקרי כך אלא כך כי אם היה הנקוד מסיני והיה המלה נקודה
כך חלילה להם וחם לומר אל תקרי כך . והמשכיל יבין ויטביל כי
כן הוא ועוד ראוי' אחרת וגדולה היא אלי . מה שאמרו ל' בכבא
בחרא כי יואב הרג . את רבו על טעסה מלאכת ה' ברמיה והקרא לו
דברים * תִּמְחָה אֶת זְכָר עֲמֶלְק הַיֵּשׁ לְהֵאֱמִין שֵׁם הַיֵּשׁ לְהַסְנִיקוֹ וְהַיֵּשׁ
נקוד זְכָר בַּשֵּׁם נְקוּדוֹ . שהיה קורא זְכָר בְּכ' קמטין אין זאת חי אני
לפי דעמי . ועוד ראוי' ממה שנמלא בפרק קמא דחגיגה על פסוק
ממות * וַיַּעֲלֶה עֹלֹת וַיִּזְבַּח זִבְחִים וְגו' מר ווטרא אחר לפיסוק טעמי'
וכו' גם תשס ראוי' שלא היה להם טעמי' עיון מה שפירטי' שם .
* ועוד אחרת כי השמות מן השמו' עם הנקודו' והטעמי' רובן אינן
לשון עברי רק לשון ארמי וצבלי כגון יירי וסגול חולם מלאפוס וכן
מטיק דגש דרגא תביר ודומיהן . ואם אמת הוא שנתנו מסיני מה
ענין לשון ארמי אלל הר סיני והלא כל הפנות נאמרו בסיני כלשון
עברי . לכן אומר אני כי ברור לי שהנקוד לא היה ולא נברא בימי
תכמי התלמוד וכ"ס בימי אנשי כנסת הגדולה כי לא היו נרובין להם
כי

כי היו בקיאי לקרא בלי נקוד וטעמי וקראו בחקוקים העמדת ענין
 בהפסקה ובמקו סמיכת ענין בהתחדת הדבור כאשר שמעו וקבלו מפי
 הנביאי כמו שאמר דוד ונביאי משרוהו לאנשי כנסת הגדולה
 וחכמי שהיו צימיהם כגון סנהדרי גדולה וקטנה וגם הכהני
 הנגטי אל ה' קבלו מהם דג אחר דור עד שמכח ההרגל ידעו
 לקרא בלי נקוד וטעמי. ורבים ישאלו איך היה אפשר קודם
 שנמלאו הנקודו ללמד לנער הקריאה הנכונה מתוך ספר שאינו נקוד
 וזו אינה סאלה כי לשון הקדש היה הלשון מדברו בו כלם נער וזקן טף
 ונשים כי לא היה להם לשון אחרת עד שנלו מעל אדמחם וכאשר
 נער אחד למד עד שהכיר האותיות הא"ת רבו קורא עמו מתוך הספר
 פסוק אחד ב' חו"ג פעמי' עד שסיה סגור בפיו ולפי שהנער היה
 בקי בלשון ההוא היה נקל לו לזכור המלות שקרא ובכל מקום שמלאם
 קראם בלי משנה. וכדי להכינך זה יזמר אחוד שמע ליה חמיתתי
 ואספרה בהיותי ברומי ראיתי והנה שלשה אנשי כלדאי באו ממדינה
 פרי"טי יו"אן אשר האפיפי"ור ליא"ון העשירי שלח אחריהם והם היו
 יודעי ספר ולשון כשדי ולשונם ההמוני הוא לשון עברי אבל הלשון
 המיוחד להם שבו נכתבו ספריהם וכל האוונגיליי"ז הניכרי הוא להם
 בלשון הזה והוא לשון כשדי* הנקרא ג"כ ארמי או בכליאו אסורי או
 בלדאי או טורסאי או מרגוס הרי טבע שמות נקראו לו ולכך שלח
 האפיפיור אחריהם להגיה מספריהם ספרו אוונג"ל ולייו סלו הכתוב
 לשון לטי"ן ואו ראשי בידם ספר התילו כתוב ארמית ומתרגם
 ארמית ד"ל שהיה כתוב באותיו ארמית שמוכאס ומבטאם זכורם
 קרובי מאוד ללשון העברי וראיתי שקראו באותו תלי"בלתי נקוד וסלתי
 לאמר הים לכם נקודו או אותיות זסימנים המורי על התנועו ויאמרו
 לי לא אלא שאנחנו בקיאי בזה הלשון מנעורינו ועד עתה לכן יודעי
 אנחנו לקרותו בלי נקוד. הרי שאפשר שמכח ההרגל ילמד האדם
 לקרא בלי נקוד וכן היה גם לנו קודם שנוסדו הנקודו וזמטך זה עד
 זמן סתימת התלמוד שהוא שנת ג' אלפי' מתק"פ פט ליכירה שהוא שנת
 תל"ו. אחר חרבן בית שני זמאז והלאה היה לשון הקדש הולך וחסר
 עד זמן בעלי המסרת והם אנשי טברי"א היא מין ייאוהיו חכמי
 גדולי ובקיאי במקרא ונחי לשון מכל שאר היהודי אשר היו
 בדורו. הכם ואחריהם לא קמו כמו הם כאשר העיד עליהם ר' יוסב
 המדקדק בדברו באותיו בג"ד כפ"ת וז"ל הרי"ש הדגוסה והרפויה
 בקיאי בהאנשי טברי"א ולא אנחנו כי הם נחי הלשון מכל היהודי.
 זבן ד' אברהם א"ע בפ"ב שפר גסותו ל כן מנהג חכמי טברי"א

הקדמה שלישיית

והם העקר כי מהם היו אנשי המסרת ומהם קבלנו כל הנקוד * אף
 זה לבד חנאמי כי בעלי המסרת לא קראו שמות לנקודו רק לקמץ
 ולפתח ובכללם הגירי והסגול דהיינו שקראו לגירי ג"כ קמץ ולסגול
 ג"כ פתח * וכטעמו המדקדקי הראשוני הבדילו מעט כיניהם
 בקריחת השמות דהיינו שקראו לנקודה הזאת * קמץ גדול ולזאת
 קמץ קטן ולזאת * פתח גדול ולזאת * פתח קטן אבל שאר הנקודי לא
 נזכרו בש"ס בכל המסרה גדולה וקטנה רק קראו לחיריק א"י ולחולם
 א"י ולסורק א"י ולקמץ א"י ולשו"א ולג"חטפין קראו שמו אחר כ"אשר
 יתבאר בליח' שניות במחמר ג' * והמשל באמרם במסרת כ"א מלין
 חד א"י וחד א"י כמו * האטר תאמר אלהים אני לית וחד האטר
 ביה יע"ב ולא אמרו חד חולם וחד סורק וכן כ"ז מלין דכתיבין
 א"י וכל חד לית דכותי * כגון ל"ן לית * יפ"ל לית ולא אמרו דכתיבין
 היריק והנוסחאות שנמלא בהן חולם או חיריק או סורק איכ' מלסין
 בעלי המסרת רק התחכמות הסופר שכתב כן בדי להראו שהבין
 המסרת * והנה פתח אדיעך הטעם למה לא קראו להן שמות כמו
 שקראו לקמץ ולפתח וזהו לפי שזו הנקודו האחריות יש להן סי'
 אותיו המסך ר"ל הו"ו והי"ו וז' א"י א"י א"י אבל הקמץ והפתח שאין
 להן אות המסך בוכרבו לקרות להן שמות מיוחדי וכן הקמץ קטן
 ופתח קטן שאין להן אותיו המסך על הרוכ כמו שבארתי בפרק שירה
 לפיכך קראו להן שמות מיוחדין שכן קמץ קטן ופתח קטן ואח"כ כמו
 מדקדקי אחריו ושנו את שמותן וקראו לקמץ קטן צ"רי ולפתח קטן
 סגול ולדעת חלק הסכים דעת כולם בטוב אבל שמות שאר הנקודו
 לא הסכים עליהם דעת כלן בטוב יש שקראו לנקודת א"י חולם ויש
 שקראו לו מלאפוס וכן קראו לו רבינו שלמה יצחק כמו במלת יבסימו
 * ופעלו לניבון ע"ס ואנחנו האשכנזים קוראין לנקודת א"י מלאפוס
 ולא ידעתי מאין הוליאנוהו כי אין בכל ספרי המדקדקי והנקדני
 שקראו לו כן אך קראו לו סורק ואנחנו קוראין לנקדת א"י סורק
 והמדקדקי קוראין לו שלסה נקודות או קיבוץ והעקר שקראו לו
 קיבוץ שפתיים ויש קוראין לו קיבוץ פוס ונקודת א"י קראו לו חיריק ויש
 שקוראין לו שבר וכן קראו לו ר"ע בהרבה מקומות ובתב שהוא נקרא כ'
 בלסון ערבי והאכ' שבוורי קרא לת' ר' שבר גדול ולגירי שבר קטן ובל'ים
 גי' כי החיריק של תנועה קטנה ר"ל שהוא בלי וי"ד הוא שקראו לו שבר
 ואותו שהוא עס"ו ד קראו חירק סתם :

יחוקק
 כ"ח
 מ"כ
 ראשו
 ב"ד
 שמות
 ג"ח

יפ"א

והנה

הארכתי עד הנה ביותר עד שביארתי ובררתי שהנקודו
 ופ"עמי' לא נתנו מסיני ונס' אנשי כנסת הגדולה
 המניחום

המליצום כלל ואינם אלא קעשה ידי בעלי המסרת שקמו אחר כך
 כמו שביארתי והכלל כי הם העמידו התורה והתקרא על עמדם
 וכלי ספק לולי גזו בכר בלמה החררה . ונעשית התורה בשמי
 תורו' ולא היו שני ספרי' בכל ספרי המקרא שהיו מסכימי' יחד
 כאשר קרה לשאר ספרי המחברי' הלא תראה כמה פנוי' וחילופי'
 במלאו בתרגום אונקלוס ואעפ"י שנעשה עליו ספר מסרס התרגום
 על התורה אבל אינו הולך בדרך המסרס של המקרא במספר התיבו'
 והאותיו' ודומיהן רק הוא מונה קלת המלות מיוחדו' שהפירו' שינה
 לשונו בהם שלא כמנהג בשאר חכריהם כגון ידעתי יס אומרי'
 דמתורגם ידענא וכל שאר ידעית וכן שבו ג' דמתורגמין אודיבו
 ועז כ' דמתורגמין אלו וכן הרבה כלה ותמלאם בהקדמתי בספר
 השרשים אשר אכרתי על כל התרגו' דהיינו אונקלוס על הסורה
 ויונתן על הנביאי' ועקילס על הכתובי' וי"א שהוא תרגומו של רב
 יוסף וטרס הולדו קראתי שם הספר ההוא מתורגמן אקוה לא מהרה
 אוניא החיבור ההוא לאורה בדפוס ואראנו בטרם אמות אך המעשה
 אשר עשו בעלי המסרת הוא שהשתדלו בכל מאמני כחם ולא גזו ולא
 שקטו עד שמנו כל הפסוקי' ופסיבו' והאותיו' בכל ספר וספר לפיכך
 קראו להם סופרי' . הלא תראה שהגיע מהשתדלותם עד שידעו כי
 וי' דגחון חני התורה באותיו' * דרש דרש ששה חני התורה בתיבו'
 דרש מכאן ודרש מכאן * וישם עליו את החשן חני התורה בפסוקי'
 וכן כל ספר וספר מן כ"ד ספרי' וכן מנו מספר לפסוקי' לתיבו'
 ולאותיו' שבכל פרשה ופרשה שכפורה ונתנוכהם סימני' כגון כראשי'
 פסוקיו קת"ו סי' אמני' גח פסוקיו קנ"ג סי' בללאל וכן בכל פרשה
 גמנו שם אדם לסי' ואופיו' בסר' בראשי' אף תשע מאות וחמשה עשר
 סימן א"ז ט"ו והנה אף זה נריך להודיעך איך ה' תורה על חלק ונדי'
 פשוטה תורה על ת"ק . דע כי בעלי הקבלה ובעלי המסרת הכניסו
 ה' אותיו' הכפולו' במנין האותיות והיו האותיות בלן כ"ז במספר
 ונחלקי' לג' חלקי' דהיינו ט' אותיו' בכל חלק . החלק הראשון מן
 הא' עד הט' הוא חלק האחד' השני מן סיו' ד עד הנדי' חלק עשירי'
 וחלק השלישי חלק המאיו' והוא ק ר ש ת ד ם ז ף ן ובאופן זה
 יעלה מספר האותיו' לחשבון הא"לף כי הפי' ו' הוא ד' מאו' וכף פשוטה
 ה' מאות ומ"ם סתומה ת"ר ונ"ן פשוטה ת"ש ופ"א פשוטה ת"ת ונדי'
 פשוטה פס"ק ולמנין חלק חזר הדין לראש האלפא ביתא . וכונתני
 א"לף במלואה ויש מי שאומר לכך נקראת חלק . וכאשר יבארך עתה
 מנין אחר בוטבין רק א' לבד והו' מה שכתבתי למעלה א"ן שהוא חלק

הקדמה שלישית

ותפע מאות • וכן פסוקי של ספר בראשי' חלק וחמש מאות ושלשים
 וארבעה סימ'ן א"ך ל' דוכן מספר הפסוקי' שלכל התורה כלה חמשת
 אלפי' ושמונה מאו' ות"כ • ומספר אותיו' של כל התורה ששי' רבוא
 וארבעי' וחמשה • ועוד נגאלנו שמנו מספר כל אות ואות של כל
 העשרי' וארבעה ומלאו מספר האס"ן מ"כ אלפי' שצ"ו ומספר הכי"ת
 ג"ה אלפי' רי"ח ומספר הגי' מל כ"ט אלפי' תקל"ז וכן כל אות ואות
 וכבר נעשה על זה חרוזיפה מתחיל אהל ניוון בניני וכו' וקבלתי כי
 ר' סעדי' נאון חבר אותו ונראין הדברי' כי נמנאי' בו מלוג זרות
 וחמורו' אשר לא חלטון מקרא המה ובמהם נמנאי' במספר אמונות
 שחבר ואולי אדטיסכו בסוף החכור הזה עש קלט פירוש כי קשה
 הכנתו בלי פירוש :

ודנני חוזר על הראשונ' ואומר כי אחר המעשה אשר עשו בעלי
 המסרת אי אפשר שנקל או שיפול חילוץ או שנוי בשום נד
 בכל ספרי המקרא ולא לחנם אמרו רז"ל מסרת סיג לתורה • וכן
 דרשו על פסוק • איש צרבו על ירכו ספחד בלילות אלו המסרת
 והסימני' שלא תשתבח תורה בגלות והאמת כי בעלי המסרת היו
 למאות ולא לפי' דור אחר דור כמה שנים ולא נודע זמן התחלותם •
 גם זמן התימתם אך עוד היום מי שיחפון לקרב אל המלאכה ולעשות
 סימני' וכללים למגא חשבון ממלות או עניני' ממסרת הרשות בידו
 אך בתנאי' שלא יוסיף ולא יגרע עלמה שהסכימו עליהם אנשי כנסת
 הגדולה במלאי' וחברי' ובקרי' ובתיב • וכאותיו' גדולות וקטנות
 פתוחו' וסתומו' בתורם ובדומה לאלה • גם לא יפחיש דברי בעלי
 המסרת בענין הנקודו' והטעמי' ופכומי' המלו' שמנו הם ונמנו בהם
 סימני' • והלא אנכי המחבר חדשתי כמה פנינים וכללים מעניני'
 המסרת אשר לא נמלאו בדברי הקדמונים וכחבתי' בספרי הגדול אשר
 עמלתי בו עשרים שנה ומעלה וקראתי שמו ספר הזכרונות חקוה לל
 ית' במקרה ינא חשפטו לאורה כאשר נתתו להדפישו בעיר הגדולה
 פארי' זאש- נמלבות נרפי'ת והנב' דע לך כי המסרה הגדולה הנמלכט'
 כמעט אין לה קץ • והאמת ששמעתי אני שאם היו כל דברי המסרת
 הגדולה אשר דאיתי אני בימי כלם בתוכים וקשורי' יחד על ספר
 ילכה כמותו בכמות כל העשרים וארבע • וכבר כתבתי בהקדמה
 החרוזית כי לא נמלא ספר מחובר מהנה דק פנר אכלה ואכלה הנקרא
 בן בעבור התלתו • גם כל המסרת הנדפסת פס' זוינווי' א' בעשרי'
 וארבע הגדול רובו אינו אלא מספר ההוא • והרדקו' ל הזכירו'
 צדט קרע ע' ש וגם מה שמתא' כתוב בגליונו' הסערי' אינו אלא

קצור מהמסרה הגדולה כי וודאי בעט המסרת לא כתבו דכריהם
 סביב הגליונות כי קצר המלע מהשתרע זהירעה קטנה מהכיל את
 כל דכריהם . אך כתבו דכריהם קונטרס קונטרס ולמדוס כרבים
 ונתפסטו ההעמקות ההם הנה והנה והסופרי כותבי המקרא לקטנו
 מהם אים כל הישר בעיניו וכחכום סביב הגליונות למעלה ולמטה יש
 האריך ויש קצר לפי גודל כרך הספר וקטנותו כמו שכתבתי בהקדמה
 החרוזית ע"ש אכן בגליונו שכנדדי הספרי וכין העמנדי כתבו
 פרמזים והטימניש וסכום המלות והענינים בקצור מופלג בראשי
 מיבות וכנושריקון והוא הנקרא מסרה קטנה כאשר יתבאר בפער
 סכרי לוחות . ועל כל מלה אשר נמסר עליה איזה דבר עשו עגול אחד
 למעלה באמנע המלה שכפנים להורות על מה שנמסר עליה בחוץ כגון
 ויברל הנמנח ג' פעמים במקרא העגול מורה על ג' הכרשם בחוץ וכן
 מלה הנמלכה רק פעם אחת עשו עליה עגול להורו על מה שנרשם עליה
 בגליון לית או ל כמו שיתבאר בפער הנו זכשעגול אחד עומד כן שתי
 מלות מה שנמסר בחוץ עומד על ג' המלות הסמוכות כגון ו ירא
 ארדים ג' דסמיכי פני ההום ב' דסמיכי רוח ארדים ה' דסמיכי
 וכנססאות המדויקות לא כתיב דסמיכי כי יספיק זולתו כאשר
 יתבאר בלוחו שניו במאמר ו וכשיסמכו ג' או ד' או ה' מלות יחד ונמס'
 עליהן איזה דבר עשו עגול בין כל ג' מלות זכ' מלות כגון ארת
 השמים ואת הארץ ו ג' וכן ויברר ה' אל משה ואל אהרן
 ו לפעמים עשו על מלה אחת ב' עגולין להורות על ב' ענינים
 הכרשמים בחוץ כגון סחשו לי ג' והוא חד מזה מלן דחסרין אלף
 במורה העגול א' מורה על סנ' והשני מורה על ה' מלן דחסרין א'
 ודע כאשר הביאו סך מנין של מלה אחת להודיע כמה פעמי' נמלאת
 במקרא לא כתבו ויברר המלה שהיא ממש אלא כתבו ראשי הפסוקים
 אשר נמלאת בהם המלה שהיא זה המשל לאור ו' וסמנהון ויקרא ארדים
 והזכתי עורים ה' צדיק על בן דתקנשה ה' לאור יקום כ' לה שמוקות
 כל אלה הם ראשי פסוקים שנמלאת בהם לאור ולפעמים עשו עליהם
 סימן בלשון ארמי כגון על לאור וסימנהון בלשון ארמי גוח . סמיא .
 וסכר . למיפק . כליליא . נקס . כלפרא . דוק וממלא הסימן
 הוה מכוון פס ז' פסוקים הנ"ל . אבל כשיפר"ס מן ב' או ג' מלות
 מורגלות כגון ויאמר ויברר ויהי ויהי ודומיהם לקחו ב' מלות שהן
 עקרי הפסוק ההוא לסימון ולא לקחו מל' ראש הפסוק ממש והו' קל להבין
 ועוד שנו לפעמים סדר הספרים של המקרא כדי לעשות סימן יפה
 בקטור דברים דבר דבור על אופגיו והמשל ויב' א' וסימנהון ויברר

הקחמה שלישית

דבקררץ • והנעיר שקוואר • ושמו שאול בחור • הזספת חכמה •
 וימצאו מרעה וסימנהון בלסון ארמי טליא כחירא דהט ואשכח
 חכמתא • ולפי הסדר כך הוא שמואל שמואל וירא מלכיש ד"ה •
 והכלל כירוב דכריהם אינם אלא במלות ושנינים דאיכא למיחש
 דלמא אחי למטעי כנין ורוב ארדיום ה' כי כל השאר רוח ה' וכן ויהי
 וכאלה רבות מאוד וכן לא כתבו לית אלא על מלות דאיכא למיחש
 כגון ותרעה ל' יאכל י' ויבאו ז' אבל במלות שאין לחוש לטעות בהן
 כגון על סרחת לא כתבו לית וכן על יקוו • ודמשוד • הרקיע
 אומיהן שאין לטעות בהן לא כתבו לית • ועל הרוב חשו על מלות
 שיש בהן וי' שמוסית בראש זחכריהון אינם בן וכל אלה הביאותים
 בספר הכרונות הגדול ומשם תראם ויש אומרים שהביאו קנת מלות
 שלא יש בהן חששה רק הביאום ומנו אומם כדי ללמוד מהם מדרשים
 ופסטיס אדינים כגון בראשית ג' ד"ש בזה מדרש • וכן ויברך ג'
 כנגד ג' הבדלות שאומרים כליל מובאי טבת בין אור לחשך כו' • וכן
 ישפך ג' וכן הרבה והרבה מאוד ועל בלן יש לדרוש איזה דבר לפיכך
 בתכו בעלי המסרת מניגם וכן חובר על זה ספר ויחשו אותו לר' יעקב
 בעל הטורים ז"ל והנה ראיתי שאינו מפרש רק המלות הנמלאות ב'
 או ג' או ד' או ה' פעמים ולא יוסר ומה נעשה בחומן הנמלאות י' או
 או ב' עד מאה פעמים וגו' כגון בעיני קל"ט ראש קכ"א איך אפשר
 למת טעם על כלן • אך דברי תורה בפטיש יפוזן סלע מתחלק לכמה
 גיכות זכשנעים פנים תורה גדרשת • וככן נשלמו ההקדמות •
 בעורת יוצר גשמות • וכשמו אחתיל החכור • ואחאר כל דכור ודכור • מן
 דכרות העשר • של כל מלא וחסר • ודיכן ומשפטן • וזהו פרטן •

- הדבור** הראשון כביאור שפיר חסר ופלא לא נאמר רק על יו' הנחה אחר החולם והשורק • והיו"ד הנחה אחר החיריק והצירי •
- הדבור** השני כביאור הסקופות שחבר בראן הו"ו אחר החולם כפעלים ושמות • והפירש שביניהם •
- הדבור** השלישי כביאור שחשבות שהם סלרע הם סלאים ויו' אחר החולם שכראשם • ואותם שהם סלעיל הם חסרים ויו' • וכל החולשים שבכינוט מבנין הקל הם על רוב חסרים • ורוב לשון רכות סלאים ויו' בסוף •
- הדבור** הרביעי בבאור הו"ו השרוקה שתי היא אסרה ובאת אחתי קבוצ שפתיים •
- הדבור** החמישי בבאור כל תיבה ששורך בה חירוק גדול ל' לחירוק עם חירוק
 היה על הרוב סלואה יור' והתיבה ששורך בה חולם הוא על הרוב חסרה ויו' •
- הדבור** השישי בבאור היו"ד הנחה הבאה אחר הצירי והסגול וכן ונ' נחת
 הבאה אחר קסץ לכנוי הגסתר •

- הדבור השביעי בבאור המלות המלאים והחסרים שהם של תנועו' אחת דהיינו מלות זעירות :
- הדבור השמיני בכיבאור מין נסטר על מלה שיש בה כ' או ג' גחום קצתן מלאים וקצתם חסרים . או כלן מלאים או כלם חסרים :
- הדבור החשיעי בבאור המלות שיש בהן אלף נחה כתובה או כשאיננה כתובה וקראו להן ספקין אלף או לא ספקין אלף :
- הדבור העשירי בבאור המלות שבתא בהן ח' ה' א' בסוף חסר או מלא וקראו לה ספקין ח' א' והן של ד' מינין :

סליקו הסימנים , מהלוחות הראשונים :

הדבור הראשון

אנכי אליהו הלוי המחבר בכר בארתי בפרק שירה דין אותיות יהו"א שהם אותיות המסך והנוח כי כן דרכם לנוח באמנע המלה וכסופה וכן מורות על חמש תנועות הנחלות אשר נחתי סימנם אליהן טוב ורעה היה מן הראוי להיות אחר כל תנועה גדולה אחת מאותיות אה"ו דהיינו אחר הקמץ שבאמנע המלה היה דאוי א"ף נחה ושכסוף המלה אל"ף או ה"ח נחה ואחר הקיר"ק והגירי"ו וד' נחה . ואחר החול"ס והסור"ק וי"ו נחה . והנה על הרוב לא יבאן במכתב והם שקראו בעלי המסרת חסרים וכאשר יבאו במכתב קראו להם מלאים . ודע כי העקר ורוב החסרים והמלאים שעליהם כתבו בעלי המסרת הם הוי"ו והיו"ד הנחים באמנע הטיבה הוי"ו אחר החו"לס והסור"ק והיו"ד אחר החיריק והני"ר ועל המעט כתבו מלא או חסר על האל"ף והה"א כאשר אבאר אח"כ ואפחיל בחסרי הוי"ו עס החולס כי הם הרבים . ואומר דע כי רוב החולמים (פי' אותיות הנקודות בחולס) שבמקרא חסר וי"ו המסך . אך לא על כל חולס שהוא בלי וי"ו כתבו חסר גם לא על כל חולס שהוא עס הוי"ו בכחו מלא רק המלות שדרכן לבא בהן החולס על הרוב בלי וי"ו כשיבאו עס הוי"ו נמסר עליהן מלא . וכן המלות שדרכן לבא בהן החולס עס הוי"ו על הרוב כאשר אבאר אח"כ כשיבאו בלי וי"ו או נמסר עליהן חסר . והכלל כל מלין שהמלאים מרובין על החסרים הם מניין את החסרים וכשהחסרין מרובין על המלאים הם מוכיין את המלאים באשר אבאר בדבור שאחר זה . ויש לך לדעת שלא תשתנה נקודה מהנקודות בעבור חסר או מלא לעולם * רק השורק עס הוי"ו ישתנה לקבוצ שפטים באשר אבאר בדבור הרביעי . ודע גם כן שלא ישתנה הודאת המלה בעבור חסר או מלא

למעול לכן לא יבא קרי וכתיב מענין חסר ומלא לעולם כמו שכתבתי בהקדמה ויש לך ר"ל המשל דור רורום שנותיד בין שהו' מל' או חס' תשא' לעולם החול' וכן הדין כיו"ד אחר הגי' רי' וזוק :

מסרת המסרת

ויש לך לדעת סוף הפרש בין חמרס על מלה אחת חסר וכין חמרס
וחסר עס וי' השמוש וכן בין מלא וכין ומלא וזה יתבאר לך בלוחות
סניופ במאמר ח' . ונס יתבאר בו ענין מלא דמלא או חסר דחסר .
ובן ענין מלא חסר או חסר מלא :

דבר השני

לא יהיה לך שם ככל המקרא שיהי' מנועמו
האחרונ' תולם שאינו כחוב מלא עס סו' יו

חוז ממעטים יונאים מן הכלל כאשר אבאר בדבור שאחר זה ועל אן
המלאים אין לריך למסור מלא כי הם המרוכין כאשר בארתי לעיל .
ודע כי כמו שהשמות רוכן מלאים כן הפעלים רוכן חסרי' וסא לך
סימן במלת פקד' שנמסר עליו ד' ב' מלאים וב' חסרים פקד' פל זכר
פקד' פל זכר פניהם חסרים לפי שהן פעלים אבנ' פקוד ושוש' יושבי
פקוד' פניהם מלאים לפי שהן שמות וכן העמידים אפקד' יפקד' וכו'
על הרוכ חסרים ונא נמסר עליהם חסר לפי שהן המרוכין ואפילו
בפעלים נמו' העי'ן שהיו' שרשית כמו י' שב ת' שב א' בא ת' בא ג' בא
על הרוכ חסרים . והמלאים נמנים ע"פ המסרת . והמפל בשמות
סמנועה האחרונ' חולם כמו גדול גבור קדוש שרוע קרחוק ודקרחוב
לצפון וקרחום גבור שאור חמור תהום וכן השמות שיש להן פוספות
אות ברתש או בסוף כמו מ' זכור אשכול זכרון שגעון ערוץ ותמהון

מחוקק
בב

זכר . וכן כשהיו' שרשית * קבון
שעון קריון כל אה ודומיה' לא נמסר
עליהם מלא כי הם המרוכין אבל
נמנו החסרי' כמו קר'ש י' חסרי'

וכן כשמיכת קר'ש' ג' חסר צר'ן ג' חסר גבז' ג' חסר זכר'ן ג' חסר .
ויש משטי' המלאים לעולם חסרים לכן אין לריך למסור עליהן חסר
כמו קטן באר ב' ועל מלת לא זכר' אדבר מהן בדבור ח' אי"ה .
והמלאים סמנתי' לעיל ודומיהם כשכאיים עם ה"א הנקבה ג' כ' רוכן
מלאים כמו גדולה קרובה רחוקה ודומיהם וקרבים וקרבות הם להפך
כי רוכן חסרי' כמו גדלים קרשים גברים קרבים רחקים גדלות קרבות
רחקות וזה בעבור שיש בהן כ' נחין רגופין כאשר אבאר במקומו

בדבור ח' וכן כל חולם הנא לפני מיו' ולסון רבות דיבול להיות מלא
בזכור שהוא בסוף המלה כמו הפדות הרקות והרעות הקרחות
ולמבחות גראפות וכן דין בל לסון רבות כניגונים וכפעולים כמו
פוקדות פקודות וכן ככל הכניני' מכל הגורות ואין לריך להביא עליהן
ראיות . וכל לסון רמות שהוא בלי וי' ונמסר עליו חסר כמו * נשרת
בדולת טבת מראה ובכיעני ונשרותיה הולכת יושבת בקבית אחר

ראשי
מא
שמאל
א
חסר
סמו'
מלניס

וכפילים אדבר במקומו בדבור * כי אם מדבר מענין תלמוד וחסר של שורה:
ז' ועוד אדבר בכל חלה בדבור של

ב' נחיס שהיא הדבור השמיני :

הדבור השלישי

לא תשא את שם של שלש אותיות בעות
 על שפתיך כשהסנועה הראשונה חולם
 עם וי' ו' רק בטעם מלרע כי אומס שהם בטעם מל עיל החול' סכראשם
 חסר וי' על הרוכ והמלאים כמו עולם בזבב גרל אופן אוצר מוקדע
 שושן וכן כנירי יובל אויב עורב שורק רוכן מלאים והחסרים הם
 מעטים כמו לעלם י' חסרים גרל ד' חסר בלשנא חתם ז' חסרים
 בלשנא איב' ג' חסר בלשנא . ועוד אודיעך מהו ענין בלשנא בלוחות
 סניות במאמר ט' . וכן בשמות נחיי פ' ח' י' ד' הבאים בתוספת מ' ס'
 או מ' ו' רוכן מלאים כמו תורה הושב מוציא סורה מועד מופת
 ודומיהן והחסרים הם מעטים מאד אבל אותה אותי אותם
 אותה חעפ' י' שהם בטעם מלרע רוכן חסרים מפני רבויים לפיכך
 נמנו המלאים ולא החסרים כמו אהו כ' ד' מלאים אותה י' ז' מלאים
 אותה י' ז' מלאים בלשון נקבה אותי כ' ז' מלאים אותם ל' ט' מלאים
 בתורה וסימן נמלא של וכן בכל ספר וספר נמנהמלת אותם המלאים
 חוץ בירמי' וביחזקאל נמנין החסרים לפי שהם המעט אותה י' כ'
 מלאים אבל השמות שהם בטעם מלעיל רוכן דרוכן חסרים כמו חדש
 קדש אהל גרן ודומיהם ונמנא * עזובי ברית קדש ונמסר עליו לית
 מלא ומלת לית מתבאר בשער שכרי לוחות וכן תחת שובה האלה מ' ל'
 וכמעט אין מלאים במשקל זה וכן הפתוחים מפני אות הגרון על
 משקל זה הם רוכן חסרים כמו * פי' במלות שדרכון לכא כסגול רק אס יכח
 אורח תאר נגה נבה נעם נער טהר כסוף אות נרונות טהם אכח' ט' וסמג
 פעל ונמלאים מעטי' מלאים כמו
 כסגול לפתח :

דנאל
יא
סמוא
ב יח

סמוא
חל
סמוא

צושר ג' מלא בזבב וקובע יש מכהון מלעיל ויש מכהון מלרע ופליגין
 עליהן וכן גחשת פפרת פרכת קטרה שבקת פהנת בלהון חסרים
 כי הם מלעיל ותולעת יונח מן הכלל כי כלש מלאים חוזמן כ' חסרי'
 וכל קולם בכינוי הקל על הרוכ חסר וי' כמו פקר עון אבות גצר
 חסד גשא עון ולרכים כמו * אכדים ושותים ותגנים ולימדה
 ישבת ושקטת ולרכות * העשקזה רלים הרצצות אביונים האמרות
 לאדוניהם והמלאים מכל חלה נמנין ע"פ המסרת כמו אוכל ג'
 מלאים ירבע י' מלאים קורא י' מלאים וכן כ' ד' המלאים בלשון יחיד
 ואין דומה להן בכל המקרא כמו ואין פותר אותם או אל חולם החלוש
 ויכי טותן וכן כלש נמסר על כל אחד מלא . ומלת יושב יונאת מן
 הכלל

מסרת המסרת

הכלל שביש מקומות צמנין המלאים כגון בתורה ובכביאים ראשונים
 צמנין המלאים ובכביאי אחרונים צמנין החסרים וכן בכל ספר וספר
 מכתובים בקצתם צמנין המלאים ובקצתן צמנין החסרים ורוך לשון
 דבים ורכנת בכינוי חסרים וי' ומעטים הם המלאים כמו יוצאים
 ג' מ' ל' יושבים ג' מ' ל' ובכל מקום נמסר עליהן מ' ל' וכן יורדה פים
 נמסר עליו לית ומלא וכן ההולכת למו ל לית ומ' ל' אגרותיהם הולכות
 לית מלא היורדות שער רייד לית ומ' ל' ועוד הדבר מהן בדבור
 ח' חכל בפעלים שהחולם בתנועה הראשונה והי' ו בהן שרפית * הם

דהיינו מנחי העי' צמנין פקד
 הדגש והוא נקרא חכל המדקדקים
 צמנין מרובע :

על הרוכ מלאי כמו הקוסים עליך
 פונן ל' ש' ש' בסאו בזנדה עלינו
 ומעשה ירינו בזנדה וכן ישובכ
 יקוסם * וכן כשהו' ו במקום פ' ח
 הפעל כגון כפעל והפעיל נודע
 גורעף הוריש סודיע על הרוכ
 מלאים :

דע כי המדקדקי חלקו הפעלי ר' ל'
 חלק מלשון הקדש הנקרא פעל על
 ח' חלקי ולכל חלק קראו גור' כי כל
 פעל איכנו פחו משלש אותיו ולקחו

משל ודמיון ממלת פעל לשלש אותיותיו וכל חלק דהיינו שגשגתנה אחת
 מהשלש אותיות קראו גורה ואם אות הראשונה י' ד קראו לאומה גורה נחי
 פ' ח' י' ד כמו בשרש י' ד' בעבר צמנין הקל נרגשים כל שלש אותיות
 השרש וכעתיד נאמר ארע חרע תכוח היו' ד בכח משך הנירי שמוסף
 יו' ד חכל צמנין כפעל ובצמנין הפעיל תשגנה תמיד היו' ד לוי' ו כמו
 נודע הוריע (נסה הן תוכן הכנינים האלה ימנאל בשמוך :

הדבור הרביעי

זכור תזכור כי התיבות שדרכן תמיד
 להיות כו' ו' השולק לא נמסר עליו

מלא כי ידוע שאי אפשר לשורק בלי וי' וידוע שלא יבא אחריו דגש
 לכן במלות סיבא אחריהן דגש כמו • הוצפה כל' שב • דגער היוק' ד
 ודומיהן שהמדקדקים קראו להן נח עם הדגש נמסר עליהן מלא •
 חכל במלות שתחסר בהן וי' על פי המסרת יבא במקומה קבוצ
 ונמסר עליו חסר • ח' י' ש' לך לדעת כיוה הקבוצ לא נקרא תנועה
 קטנה כי לא פסוק תנועה גדולה לתנועה קטנה בעבור חסרון אות
 המשך לעולם • ח' י' ש' מיני קבוצ • האחד הוא זה שאמרתי שכל
 במקום וי' ש' רוקה החסרה • והשני הוא תנועה קטנה ממש ולא
 נמסר עליו חסר לעולם • ואם תאמר וכמה י' ד' איפה אינה הוא
 הקבוצ של תנועה גדולה שכל במקום וי' ש' רוקה או אינה הוא של
 תנועה קטנה ואינה במקום וי' ש' רוקה • התשובה הנה ידוע

חלים
 קד
 סופטור
 יג

דרך הדקדוק שאח"כ כל ת"ק דגש או שוא נח באשר בארתי בפרק סירה

ולכונפסגמלא קכזואחריו דגש או סו"א נח הרי הוא תנועה קטנה ממש

ולא נחמר עליו חסר כמו בכנין
פעל פקד פקרת פקד יפקד וכו'
וכמעול מכנין הפעיל פקד פקדים
אבל כשעין אחריו דגש או שוא נח
הרי הוא במקו"ו וי"ו שרוקה ונחמר
עליו חסר זהמשל יהיו משקבים
במצות ירושלים הנה על קכז של
משלבים לא נחמר חסר כי הוא
תנועה קטנה שהרי אחריו שוא נח
ועל קכז של בחנות נחמר חסר
כי אין אחריו דגש או שוא נח וכן
עקרים נקדים וקדים לא נחמר
עליו חסר כי הם דגושים ועל
העטפים קכז והקשדים ליעקב
נחמר חסר לפי שאינו דגושים *

* טעם מנינוני פעיל מכנין הקל

וכן שלחן שמאזה חזה סבה תקה
לא נחמר עליהן חסר כי הם בשוא
נח או בדגש ולכונעל כל קכז שהוא
בסוף תיבה נחמר חסר כי לא שייך
דגש או שוא נח בסוף התיבה כמו
גבל ישראל בית זבל לך ושקתי
פרת ונגרת החל הוה וכן כפעלי
לפען יאריכונימיהלבלב תשליכוני
אותו יקם נא אבי קם לך שב לך מצרים על כל אלה ודומיהם לא

נחמר חסר ומלת נא יונחת מן הכלל שלא נחמר עליהם
חסר לפי שלא באה לעולם מלא ואין לה דומה ככל המקרה
מלה שהיא נמנחת כל כך הדנה וכלם חסרים וי"ו ודע כי רוב לשון
נחיד לפעול הקל הוא מלא כמו בתוב חתום ברודק עצום והחסרי קם
מעטים כמו בפס עמרי ללבש שניים זעם ה' וכן לשון נקבה על יסערי
הרוב מלא כמו ארורה הארמה ערוכה בפר ושמורה וחסרים הם
מעטים כמו אילה שלחה העשויה בהר כיני אבל בסמיכות רובן
חסרים כמו בעדת בעל ושכרת ו לא סנין אהבתדע ומעטים
המלאים כמו עצובת רוח וכן השמות על מסקל זה על הרוב מלא כמו

ישלך לדעת כי חלק פעל מזכרתי לפול
חלקו המדקדקים לסנעם בנינים ואם
אכרש לך כל זם כביאור יחדר הפנין
רה להוציאה חלק אי אפסר ואתן לך
כלל בקיצור נחמר כרי סמוכל להכין דברי
הספר הזה ו ואתן ואמר כי בסנעם
בנינים הם אלה בנין הקל כמו פקד
אמר יקר ודומיהם וממנו יבא זכין
נפעל כמו נפקד נאמר גולד בנין
פקד הדגש טעם סקראו לו בנין הכפל
וסימנו דגש בעין הפעל למר פקד
וממנו יוצא תולדתו פקד הדגש כוונ
ואכלו אותם אחר פסר כהם ו נכונ

הפעל ויש סקראו לו בנין הכפל הכוסף שמו"ח
וסימנו ה"א בראש וי"ד בין עין ולת"ר עובד
הפעל כמו הפקיד האביר הוליד

ומולדתו בנין הפעל ויש לו ג"כ ה"א דברי

בראש התיבה לפי כמו באביו ויש עוד

בנין אחר אשר הוא אב ומולדה ונקרא בנין

התפעל ויש בו שלשה סר ה"א מ"ו ראשי

בראש ודגש בעין הפעל כמו לכנון סכר כו

לפי שרומם לו ככל הדרכים כמו שמבאר יחוש

בספרו המדקדקים ונוטתם בקל תכין ו

דברי הספר הזה ותן עינך ולכך על זם סמו"ר

כי הוא מכוון בספר הזה דברי

לכ

לשון

לשון

לשון

לשון

לשון

גביא גשיא דביא סביא אביא יביא וכו' ולא תקיא דארץ אכל ותקא יידי
דארץ חסר יו' דודומיהם מעטים אכל החיריק סלפני יו' דומ' ס'
הרבים רוכו דרוכו מלא כמו אנשים חכמים וידועים ודומיה' וזה דוק וכו'
כשאין לפני חיריק אח' של פנועה גדולה כמו זה שבבבתי ודומיהם
אכל כשהיו שם ב' חיריקי רנופים כמו ארורים בבירים אגורים רביבים
אכל הדומים לחלק חסר יו' ד הרבים על הרוכ כמו את התניגס
ג' חסר בלשנא וכן כל צריקים דאורייתא חסר בר מן אח' וכן האש
גשיאם ד' כפיכך כן באורייתא וכל נביאים וכתובים דכוותי' חוץ מן
ד' גשיאם וכן כל תסיסם דבעירא חסר פי' הסמוכים לכהמה כגון
כשבים אילים עזים ודומיהן וכל לשון גביאים דשמואל וירמיהו
חסרי' חוץ מן ג' כשמואל וח' בירמי' וכל גביעם חסר וכוכל לשון שעירם
חסר חוץ מן כ' וכן והצמידם על ידיה ודומיהן רבים ונמלאים מעטים ויקרא
בניריו וכסיריק כמו כל אילים לאורייתא חסר יו' ד הרבים חוץ מן ד'
וכן אשר שפא את היסם וכוולת נירי נמלא היסם אשר יזיר חסר
ואין לו דומה במקרא וכן הבינונים מכנין הפעיל לפי שיש כהם כ'
חריקים רנופים על הרוב חסרים יו' ד הרבים ג' מנאין באורייתא כ כ
שעבדים אותם מקדישם ליי' מקצופם הייתם וכן בנביאים ש' שחיתם סי' כ
להפיל החוקה ודומיהם וכן החיריק שלפני תי' ג' הנוספת בסוף
הפיכה לפולס מלא כמו ראשית שארית אחרית תכלית ודומיהן חוץ
מאותן טיש כגון כ' חריקים רנופים כמו שלישה רביעת פסישה כו'
רוכן חסרים והכלל כל לשון רבים בכינונים וכשמות שאין בו כ' דברים
חריקי' רנופי' הם מלאי' אלת מעטי' כמו ששאות שוא וסדחם ומה יא
ספירם' על י' ולגבי הפלג' שים חסר בפיכ שכוף מלפון כרחשית רבה
הוא כנגד המסרת כי נמסה עליו כ' מלאים . וכן מנינו שהגפרא ד' מ
שלנו חולק על המסרה . ביום בלות משה חסר ונתפר עליו לית מלא ס'
כן על סוזות בירתך קוזרת כפיכ ולפי המסר' הוא מלא וכן סוסיד
משבירים עם ה' לפי הגמרא הוא חסר ולפי המסרה הוא מלא . יחוקק
ודע כי יש מלא של כ' חריקים שפחסר יו' ד קדמה כמו יבגפן שלשה
שריגם חסר יו' ד תנינא שלשת השרגים חסר יו' ד קדמאה . וצדקים סמו י
י' חסר יו' ד קדמא' ואנשים צריקים הנה חסר יו' ד תנינא וכן יחוקק
אורים ה' חסר יו' ד קדמאה ונמנאי' חסרי כ' סיו' רין . ו' שלשם לב
על בלו ובנות גויים אדרם וכן בכינוני הפעיל נמלאים חסרי יו' ד
קדמאה כמו ששטעים בגבלים . אם קמתים אתם אותי . אשר אתם דמו כו
בחלקים ודומיהם אכל כל שמה פעולות הפעיל הם מלאים על ס' כ
הרוכ ונמלאים מעטים חסרים כמו הקרב את קרבנו ויטצא אקיו מד' כו
ויקרא

חסרים יו"ד ולא נמסר עליהן חסר כי לא נמלאו בלשון רבים אכל
 הקלות שיב כהן יו"ד נחה כפוכה אחר הכרי ואינה שרסית ונס לא
 תורה על לשון רבים תמיד נמסר עליהם מלא כמו - אל יהי לה זריטה ירמיו' ב
 השבים ותגיד לבני ישראל ודומיהן מעטים והנה נמלא גם כן
 יו"ד נחה אחר הסגול . וזו דוקא בכנוי הנוכח לזכר והנסמרת
 לנקבה בשמות שהן לשון רבים ורבות כמו בניה ובנותיה בניה ובנותיה
 ולא נמסר עליהם מלא לעולם . ונמלאים הרבה מהן חסרי יו"ד
 וכפרט בכנוי הנוכח לזכר כמו . אנכי אעשה לך רעה והסי' ג' חסרי רשמו
 וכן . הוריעני נא את דרכך והס' ג' חסרים וכן . ויבואני חסרה חסר סמ' לנ
 כלם לשון רבים והסגול מורה על היו"ד החסרה ואע"פ שלשון יחיד
 באג"כ בסגול כשהוא בהפסק כמו ידך בידך אונה ודומיהן תוכל
 להכיר ביחידים מן הרבים כמלות הסמוכות להם כמו תקבר עלי ידך תליס' לב
 מן תגוף באבן רגלה לא . פתחה אונה אל יגום שקרה יציק לך סס כח
 אויבה כלם לשון יחיד ולא נוכל לומר שהם לשון רבים וחסרים יו"ד וספי
 בעבור . תקבר תגוף פתחה יגום יציק דשמוכים להם לשון יחיד מח
 וכן . התבעו בבין רגלה הוא לשון רבים וחסרי יו"ד הרבים בראיות קכ"א
 התבעו וכן . והגיתי בכל שקרה הוא חסר יו"ד הרבים בראיות דברים
 בקל וכל לשון רבות בכנוי הנוכח לזכר נמלאים חסרי יו"ד הרבים כח
 כמו יזבור קל קנחורה . תחבסני מצותה . בנות מרבים ביקרונה ירמיו'
 סמיה חולם לפני הסגול כמע שכארמי כספר הנחור . וזוה הם נכדלים לח
 מהשמו' של לשון יחידה כשיבואו בהפסק עם כנוי הנוכח שאף הם חסרי סס כ
 בסגול כמו . ויקח את ברקתה . פי' יספר צדקתה תמיד קמזלפטי הסגול סס קיט
 וכן בכנוי הנסמרת גמלאים חסרי יו"ד הרבים כמו . סביבורתי סס חכ
 קברתה ודומיהן ונמלא יו"ד נחה המורה על לשון רבים אחר קלי' כו
 קמן ואין זה אלא כשיבא אחריו וי"ו כנוי הנסמרת כמו ידיו רגליו עח
 ודומיהן ולא תחסר לעולם רק במלפ יחרו שהיא חסרה לעולם חזן יחזקא
 כספר ירמיו' נמלאים ג' חסרים ובכללם שלויס'תו עני' ונמלאי' דכתיב
 חסר וקריין מלא כמו וישא ידיו קרי על צוארו קרי ועוד
 אדבר כס בלוחות סניות כמאמר א' :

הדבור השביעי

לא דברתי עד , הנה רק במלות שיב
 כהן ב' אונ' אותיו געות ועתה הדבר
 בכלל על מלות של תנועה אחת הנקראות מלות זעירות . וידוע כי
 המלות הזעירות שטייך בהן מלא או חסר הם אותן שיב כהן באחמ'ע
 המלה וי"ו נחה עם חולם או סורק או יו"ד נחה עם חידיק ולירי אכל
 אחר שאר הנקודות לא שייך בהן מלא וחסר כי לא שייך אחריהם וי"ו

חסרים לעולם • והכלל כל ספק מן הכפולים בין שהם חלומים או לרויים הם חסרים לעולם אבל החרוקים והחלומים מנחי העין דינם להיות תמיד מלאים והחסרים הם מעטים כמו שכתבתי לעיל אבל כשתמרה בהן תנועה בסוף בלא לרוב חסרים כמו מן שוב נמלא טבאים וטבקה ופבות הרבה מהן חסרים וכן מן קול נמלא קול קלי וקלת רובן חסרים וכלי רצוי אות נמלאים וחסריה בלישגא רשי"כ וסימנ' הקל קל יעקב קל האות הראשון לקל האות האחרון סס"ו וכן מן רוב הרב רבדים הרב עם שרי וכן ברצוי וככנו יבואו איוב' לפעמי' הנרויים חסרים כמו מן ציל נמלא אלים ודומיהן מעטים : סס"מ

הדבור השמיני לא נשאר לי לכאר מענין חסרים

ומלאים וי' ווי' וד' רק להודיעך איך

נהנו בעלי המסרת לחסור על מלה שיש בה כ' או ג' נחין קלמן מלאים וקלמן חסרים או כלם מלאים או כלם חסרים • והנה אמן לך משל במלת הקיסותי הנמנאת במקרא על ד' אופנים האלה • והקיסותי לך ברית עולם שהוא כלו מלא נמסר חד מן מלא דמלא ועל רשי"כ והקיסותי את השבעה שהוא כלו חסר נמסר עליו חד מן חסר ויקרא דחסר ועל • והקיסותי את ברית אהבם נמסר חד מן דמלא וחסר ועל • הקיסותי את דבר ה' נמסר לית חסר מלא וכיט נוסחאות נמסר על זה חד מן ו' דלעיל ולפעמים נמסר עליהן ד' ומסוינן ואחרם במאמר ט' • אך נריך שתדע כשתהי' במלה כ' נחין ושניהן מלאים ואחד הוא מאומן הנחיס שדרכם להיות תמיד מלאים כמו שכתבתי בדבור כ' לא נמסר עליו מלא דמלא רק מלא לכד ואם שניהם מאומן שדרכן להיות תמיד מלאים לא נמסר עליהן מאומה • והמשל • הודקים רשי"ו להוריד בצריקה הודקים אעפ"י שהוא מלא דמלא לא נמס' עליו רק מל' לכד ר"ל מלא וי' ועל היו ד' אין נריך למסור מלא כי כן דין ד' הרבי' כמו שכתבתי בדבור ה' ועל ד' הוריד א"י פי שהוא מלא דמלא לא נמסר מאומה כי כן דין כ' הנחיס האלה להיות מלא כמו שכתבתי בדבור ג' שהיו והנא במקום יו"ד פ"א הפעל דינה להיות מלא וכן החיריק שאחריו נח נראה בסוף המלה דינה על הרוב מלא וכפרט ככנין הפעיל כמו שכתבתי בדבור ה' ע"ס • אבל אם שניהם חסרים אע"פ שאחד מהן מאומן שדרכן להיות חסר כמו שכתבתי בדבור ג' מכל מקום נמסר עליו חסר דחסר כמו • ונשרתיה הלכת יישובת בכיר אתך ודומיהן ע"ס • ובמלה שהראשון מלא והשני חסר או להפך כמו ג' רוכה ונוראת הנה על ג' נמסר רק חסר ולא חסר מלא כי כן דין החולם של לשון רבות להיות מלא ועל ונוראה נמסר חסר לכד

יחוקא
סו
רשי"כ
כו
סחולא
סו
רשי"ו
פמו"כ
מלכיס
א
דפ"א
ת

מסרת המסרת

ולא מלא חסר לפי שהיו הכתובה היא במקום יו"ד השדש ודינה
 לסיות מלא כמו שכארתי בל זה בדבור ג' ע"ס • ויש מלת טים בהן נח
 אחד או שנים והן חסרין או מלאין ואינן מאותן שדרך להיות מלאין
 או חסרין ואף על פי כן לא נמסר עליהן מאומה • וזה כעבור כלל
 אחד שנתן במלה ההיא במקום אחר • והמשל נתנו כלל אחד ואמר
 כל תולדת חסר וי"ו בתראה חוקמן כ' כתובים תולדות מלא דמלא
 וא' תולדת חסר דחסרונ' ה' לרות חסר מלא • ולכן כל הכתובין
 תולדת אין נריך למסור עליהן מלא חסר כי הכלל הראשון מספיק
 וכן כל אבותיכם שנמורה חסר וי"ו ומלא יו"ד חוק מאחד לכפיב
 אבותיכם מלא דמלא ואחד כתיב אבותיכם מלא וי"ו וחסר יו"ד
 ולכן כל הכתובים כמורה אבותיכם אין נריך למסר עליהן חסר מלא
 וכן בכל ספר וספר כמנין אבותיכם המלאים והחסרים ועל השאר
 שאינן בכלל הוא לא נמסר מאומה וכן יש חלות אחרות שנחלקו
 בחסרונן ובמלואם לפי ספרי המקרא • ויש נחלקים לתורה ולנביאים
 ולכתובים • והכלל כשתמלא מלה טים כהב' נחין ואחד מהן או
 שניהם חסרים או מלאים ולא נמסר עליהן מאומה מדע שהוא כעבור
 חיזה כלל שניתן בהן כבר ודוק ותמלא • ועוד ארבע מלה כלוחות
 שניות במאמר ט' וכאשר יהיו במלה ג' נחים באמלע המלה קנתן
 מלאים קנתן חסרים כמו • והיטבתי כראשיתיכם שחסר יו"ד סימן
 ההפעיל אחר הטי"ת והראוי והטיבותי והגה הי' ראוי להיות נמסר
 עליו מלא יו"ד קדמאה וחסר יו"ד תניא ומלא וי"ו ולקנר הלשון לא
 נמסר עליו רק לית וכן כתיבי או וכתיב כן וכן על ארפא ששבותיכם
 לא זכרו לא מלא ולא חסר מלא כן כתיב • וכן • ושיבום במקום היה
 נמסר עליו כן כתיב • ודע כשיהיו כתיבה ג' נחים ושלשתן מלאים
 כלל נמסר עליה מלא • דמלא לא כלו מלא • כמו יחשיבותיך בדרך
 אשר באת • והפוצותיכם יחביאותים אל הר קדשי וכן כשיהיו
 שלשתן חסרים כמו • וירדהו מעל הסנבים עד אשר הבאונם
 ודומיהן לא נמסר עליהן חסר דחסר לא כלו חסר וביש נוסחאו דכתי'
 עליהן כן כתיב והראשון יותר נהוג :

הדבור הזשיעי

לא בארפי עד הנה רק דין החסרין
 והמלאין של וי"ו או יו"ד ומעקה
 אבאר דין האל"ף וזה"ל • ודכ"י הא"לף תנוח או מחסר לפעמים
 באמלע המלה או בסופה בקנת המלות מה שאין כן בשאר חכרותיהן •
 בגון • את שלחך • קדו תוכך חמם • ומהרני והס' • וכתספר ואינן
 רק בנביאים וכתובים • ועוד גמלאוה' בתורה ואלו הן • מחטו ל'
 וקרהו

יחזקאל
 פת
 סמואל
 ח
 זשכ
 י

קָרָדוּ אֲסוֹן דּוֹנוּס וְנִשְׁמַתָּם בָּם וְאִם קָצַמְתִּי חֲזוֹ דְנִהַסְלוּמְךָ לְחַטְרָתִי
 דְסַלַח מִרְשִׁייתָהּ שְׁנָה דַעֲקָב • וּמִמֵּהֵמִי לְמָה לֹא כִלְלוּס עִם הַיָּם
 וַיְהִי כִּי בִדְחִסְרוֹי אֲלֵךְ בְּקִרְיָא • וְכֹן יִזְ מַלְיָן בְּהַפֵּךְ סַמְנוּע בְּהֵן בְּמַדְבַּר
 אֲחַלֵּךְ שְׁלַח כְּדִין חֲכָרוּמִיהֶן וְקוֹרִינְ לֵהֶן מִפְקִין אֲלֵךְ כְּנוּן • וְגִרְרוּתִי לֵב
 לְצַנְאָכֶם • גִּנְאוּהָ קִדְשׁ • בְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם • וְכֹן מִחַ מַלְיָן דְכַתִּיבִין הַלֵּלִי כֵן
 אֲלֵךְ בְּאַחֲמַלְעֵ הַתִּיבָה וְלֹא קִדְוִין כְּמוֹ • וְהָאֲסַפְסוּף וַיֵּאָצֵּר מִן הַרְחֵק סִיר חַ
 כְּמַדְבַּר
 וְכֹן וְהִנֵּה עַל כָּל אֵלֵה הַחֲלָפִין לֹא נִמְסַר חֲסֵר אֲלֵךְ אִוּ מַלְא אֲלֵךְ אִוּ יֵת סַס
 קִרִי אֲלֵךְ אִוּ לֹא קִרִי אֲלֵךְ דַּק מִפְקִין אֲלֵךְ אִוּ לֹא מִפְקִין אֲלֵךְ •
 וּפִירוּס מִפְקִין מוֹטִיחִין מִרְנוּס סַל וּמוֹצִיא רִבְהָ דַחֲפִיק טִיבָא וּפְכַר
 בְּאַרְתִּי בְּפִרְק סִירָה בְּשִיר ד' שְׁמִפִּיק לֹא נִאֲמַר כִּי אִסַּע עַל אֲוִתִיּוֹת וַיִּיָּהּ
 כְּסַמוֹטִיחִין אֲוִתִּין מִן הַפַּה בְּסוּף הַתִּיבָה אֲחַלֵּךְ אֲלֵךְ חִין מוֹטִיחִין אֲוִתִּין מִן
 הַפַּה בְּסוּף הַתִּיבָה לְעוֹלָם אֲחַלֵּךְ כְּסַנְמַלָּא בְּחַסְרָה מִפְקִין אֲלֵךְ ד' לְטִיבָא
 בְּנִקְוֹדָה בְּדַלְעִיל • אֲחַלֵּךְ בְּרִסְרָה קִטְנָה נִמְסַר עֲלִיהֶן חֲסֵר אִוּ מַלְא אֲחַלֵּךְ לֹא
 נִמְסַר עֲלִיהֶן חֲסֵר אִוּ מַלְא סַמַּס • דַּק כְּפִירוּס חֲסֵר אֲלֵךְ אִוּ מַלְא אֲלֵךְ •
 וְכֹן דִּין הַיָּם אֲלֵךְ כְּאֲסַר אֲבַחַר כְּדַבּוּר שְׁאֲחַר זֶה וַיֵּשׁ מַלְוֹת סַמְנוּח בְּהֵן כְּאֵלֵךְ
 בְּסוּף הַתִּיבָה כְּנוּן סִיטָה אַחַת מִן יִיכַ מַלְיָן כְּמוֹ • וְלֹא אֲבֹא שְׁמוּעַ
 דְהַדְלָקָא • גִּנְיָא כֹן וְנִמְסַר עֲלִיהֶן יִתִיר אֲלֵךְ אִוּ לֹא קִרִי אֲלֵךְ וְשׁוּד
 סִיטָה אַחַת מִן יִיז מַלְיָן שִׁישׁ בְּהֵן אֲלֵךְ נַחַה בְּסוּף הַתִּיבָה וְהִיא בְּמַחֲוֹ
 הַיָּם • וְהִיא לְכֶם לְזָרָא • גִּנְיָא קוֹמְרָהוּ • לִידִירוֹ שְׁנָא וְכֹן נִמְסַר עַל
 עַל כָּל אַחַת לִית כְּתִיב אֲלֵךְ •

הַדְּבָר הַעֲשִׂירִי

לֹא חֲנוּחַ בְּהֵן הַיָּם לְעוֹלָם דַּק בְּסוּף יַחֲזוּקָא
 הַתִּיבָה לְכַד וְהֵן שְׁלַד מִינִין וְסִימָן
 וְעִרְבָה שְׁנַתֵּךְ פִּי שְׂרַם • נִקְבָּה מוֹסַפֵּת - כְּנוּן • שְׂרַם רִלֵּסֵךְ
 הַסְרָטִית מִפְעִלִי נַחִי לַמֵּד הַיָּם כְּמוֹ עֲשֵׂה בְּנָה וְדוּמִיָּהֶן נִקְבָּה
 כְּמוֹ שְׁקָרָה שְׁקָרָה צְרָקָה בְּרָקָה וְדוּמִיָּהֶן וּמִן ב' מִינִין הָאֵל לֹא דַכְרוּ
 דְכַר • מוֹסַפֵּת רִלֵּסֵךְ הַיָּם הַנוֹסַפֵּת פְּסוּף וְהִיא סַל ב' מִינִין הַנוֹסַפֵּת
 בְּפַעֲלִים וְהַנוֹסַפֵּת בְּשִׁמּוֹת הַנִּיִּסְכַּת בְּפַעֲלִים כְּמוֹ בְּכוּוֹי הַיַּחֲזִיד כְּמוֹ ה'
 שְׁבַע הַיָּם סִקְחָה וְכַמְקוֹר כְּמוֹ • פְּשׁוּטָה וְעוֹרָה וְחַנּוּרָה וְכַעֲמִידִים
 עִם הַיָּם וְכֹן הַיָּם מִן כְּמוֹ • אֵלֶּה אֲזַכָּרָה וְאַשְׁפָּכָה • וְנִרְעָה נִרְדָּפָה
 וְדוּמִיָּהֶן לֹא דַכְרוּ דְכַר • וְהַנוֹסַפֵּת בְּשִׁמּוֹת הַיָּם סַל ב' מִינִין הַיָּם כְּמוֹ כְּוַי
 מַעֲקָה בְּשֵׁה זִיקָה גִּחְלָה וְסִימָנָם טַחֲסִיתִיד מַלְעִיל וּמִזֵּה דַכְרוּ דַּק
 מַעֲטָן • וְהַיָּם הַסְנִי הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם הַיָּם
 לַמֵּד • כְּמוֹ שְׁאֲמִירוֹ רִלֵּסֵךְ כָּל תִּיבָה שְׁנִרְיָה לַמֵּד בְּתַחֲלוּתָהּ הַטִּיל
 לֵה הַיָּם כְּסוּפָה • וְהִנֵּה יֵסְלִי לְהַקְשׁוֹת בְּמַאֲמַר הַזֶּה ב' קוֹטִיּוֹת הַיָּם
 בְּאַמְרָה

מסרת המסרת

באמרם כל תיבה ומלפ תיבה כוללת סס ומלה ופעל והנה הה"א
שהיא במקום למ"ד במחילתה לא תבא רק על השמות. והקושיא הכי
באמרם דר תיבה ומלת כל לא תנדק במקום הזה כי לא נוכל להטיל
זאת הה"א בכל השמות כי אם תה שמלחנו מהן בפסוק ואינן באחד
מני חלף ובפרט בשמות מקומות כמלה לרוב וכעלי המסרת מנאום
כמו דצריקה כ"ח דבב"ה כ"ט ידושלימה ה' דברונה ט' ומעטים
במלחים משאר השמות כמו תאהלה ה' דביקתה י"ח תקובתה ה'
אדצה דגשן ח' מלחים ולא מנו שאר ארצה מפני רבויים והכלל שהיה
להם לאמר ויש סס הנריך למ"ד במחילתה והטיל לה"א בסופה.
ואולי יש דישב חלת כל כמו שאמרו במקום אחר חין למדין מן
הכללות. והנה יש הה"א הנוספות אחר הקמץ שמתבת"ו והכ"ף
והנו"ן בסוף התיבה כאשר אבאר. כבר כתבתי בדבור ה' כי לא
תבא נקודה תחת אות בסוף פתיכה רק תחת התי"ו והכ"ף והנו"ן
הבאים לפעמים קמולים ואין אחריהן ה"א :

התי"ו

היא התי"ו הקמונה במורה על יחיד כמלא בסוף העוברי
כמו ודרשת וחקרת ושאלת ודומיהם רובם בחסרון
ה"א מפני רבויים ויש מעטים נכפנים עס הה"א כמו גרתי ביה
גארתה גרית עברה דרבי הקבנחה ודומיהן ומסר עליהן
מלא הא לכל על חסרי ה"א לא נמסר עליהן חסר ה"א לעולם חוץ
על חלת גת נמסר כ"ט חסרים ה"א. ויש לשאול מה דאו על
בכה למנות החסרי מואת המלה מכל שאר חסרי ה"א אשר רבו והלא
הן המרובים והי' להם למנות כל גת ונתת המלאין שהן המועטין
ויש לאמר לפי שהתיו נדגשת כדגש

דברים
ר"ט
מ"ב
מ"ג
מ"ד
מ"ה

חוק שהדי היא אחר פנועה קטנה
ואין דין הדגש החוק להיות בסוף
התיבה כמו כל שאר גת ונתת
לשחת יורדנה ושתה. ששתה עונותינו לגנבה ודומיהן וזה דוקא

במדבר
ד
ה
ו
ז
ח
ט

בפעלים שאינן שלמים כמו באלה
פזכרתי וכן מלת אלה ה' נוספת
כ בעבור הדגש חוק ואין לרדק למסור
על שום אחד מאלה מלא ה"א אבל
בפעלים השלמים שהתיו שרשית

כמו דרת שבת שחת הם תמיד בלי ה"א אחריה אפי' שהדגש
חוק כמו העיר וברת וברת העולם סינים השבת ארצה שחת
ודומיהן ולא נמסר עליהן חסר ומלת הצמת בר ונתת משה יולדת
מן הכלל לכן נמסר עליה מלא ה"א : והכ"ף

מ"ו
מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ

מסרת המסרת

מקרה נ"ו ביינו דוקא וי"ו בשורק כמו לא יקרחה קרחה ח"ו קרי ידנו לא
 שפכת כו קרי זדומיהו . ועוד לדבר כס בלוחות סניזת במחמר
 ראשון . בעזרת אל אחרון וראשון . ובכן נשלם החק הראשון .
 ואמחיל חלק הסני . בעזרת אחד ואין סני :

הא לך לוחות שניות . בעשרה מאמרים שנויות :

זלוח כסימנים של כל מאמר ומאמר . תמצא כאשר הספר נומר :

המאמר הראשון בקריין וכחבן

הנה

במחתי בראש ההקדמה השלישית המחלוקת שבין האחרוני
 בעניני קריין וכחבן ובאחרונה עניתי חלקי אף אני פ"ס .
 ועתה באתי להשכילך כינה בדרך אשר הלכו בה אנשי כנסת הגדולה .
 וקודם כל דבר נריך שמדע שכל מה שנכתב בגליון הוא הקרי ר"ל כן
 קורין המלה היא ומה שכתב מפני לא נקרא כלל . והמשל הוצא
 א"ף כך כתיב בוי"ו והקרי הוא הוצא בוי"ד הנה שמו נקודות של
 הוצא תחת הונא אכל אין קורין אותו רק הוצא שהוא לוי מבנין
 הפעיל על דרך השלמים על מסקל . הפקר את הקנים ונשא בפנים
 הזגא בלי נקודות כדון הטוי מנאי פ"א ח"ו ד כמו . הוצא את המקור
 וכוה סודך . הוישר לפני רדף הוישר קרי לכן מתקני הניקוד לא
 נקדו מלת הכתיב רק עם נקודות מלת הרי . דהיינו הנקודות
 שפניס עייכין תמיד תחת הקרי שבגליון ונסארה מלת הכתיב בלי
 נקודות וכן שמו תמיד טעם המלה תחת הכתיב לפי משמעות הקרי .
 והמשל ויאמר רוד לשלמה בנו אני היה עם קבני ונו כתיב בנו
 כן וקרי בני הנה לפי הכתיב הי רחוי להיות האות תחת בנו ולפי
 שהקרי הוא בני שמו האתנחמית לשלמה וזהו קל להכין . ודע
 כי בכל מקום שהנקודה רכה על הכתיב הונרכו לאוס במלת הכתיב
 מיני נקודות תחת אות אמת . והמשל אשר אני שור חים אזהך
 מכ אנחנו הונרכו לנקוד וי"ו של אני כשוא ובשירק כנקודות מלת אנחנו
 ונסארה מלת אנו שכפני בלי נקודו ונקרא אני ואין דומה לו במקרא אך
 כסדורי התפלות שח אני מה חיינו וכסהכתב מרובה על הנקודם
 ששאירו ככתיב אות אחת בלי נקודה כגון ברכב רכבי עלי יחי ברכ
 סחול קרי נסארה הכ"ף בלי נקודה וכן הנה את איש מצרי אשר מראה
 כ בני איש קרי הריני בלי נקודה וכן אלה מאניא אל קרי הלמ"ו
 עור"ם בלי נקודה וכסהכתיב מלה אחת והקרי ב' מלות שמו תחת מלת הכתיב
 כל

לוחות שניות כב

כל הנקודות של ב' המלות סנקרי כגון • וְלִשְׁתּוֹת אֵת שְׁנֵיהֶם טִיבֵי מַלְאָכִים
 דְּגִידֵיהֶם קרי הריו' הנקודו' של מימי רגליהם תחם שְׁנֵיהֶם וְכַסְתֵּמִי
 ב' מלות והקרי מלה אחת האות שבסוף התיבה הראשונה סכתיב בלה
 גקודה תחסר בקרי מכל וכל • והמשל • וַיֵּצֵא טֶן הַשְּׂעִרָה סְהַשְּׁעִרָה
 קרי וכן טן פת ציון סבת קרי הדי הנו"ן תחסר בסניהם מכל וכל •
 וכן ה' מלות דכתיבין תרין וקריין חד והנס לפניך במין השטי כי כן
 חלקטי כל קריין וכתבן שבמקרא למינים • והעמדות על שפת
 מינין זכר לבן • המינין שנפתחה! בהן ארץ ישראל :

המין

האחד באותיות דקריין ולא כתבן וכתבן ולא קריין ותעיקר
 באותיות יהו"א הנמלאים כן צראש ובסוף ובאמצע
 התיבה • אבל יש לך לדעת כי הוי"ו והיו"ד לא נמלאו כן כשהן נחום
 באמצע המלה ד"ל הוי"ו אחר המולס והטורק והיו"ד אחר החירק
 והנדי כי חלה סס בגדר החסרים והמלאים כאשר בארתי בדבור
 הראשון אבל הוי"ו הנמלאת כתיב ולא קרי היא דוקא אחר קמץ או
 חטף קמץ כמו • אַכְרֹת קָהֶם בְּרִית - אֲשֶׁקֻטָה וְאֲבִי טָה ודומיהן והן
 ל"א במספר ולא נמלאת וי"ו קרי ולא כתיב באמצע המלה לעולם
 אבל היו"ד נמלאת קרי • ולא כתיב אחר קמץ כגון צִוְּאוּ דַעְשׁוּ צִוְּאוּ מִלִּי בְד
 קרי וכן • וְהַדּוֹר דּוֹרְשׁוּ שְׁוֹ קרי וכן כ"ו במספר וכ' יודי' דכתיבין
 ולא קריין אחר חולם • עַנּוּ בְּכָל רִגְלוֹ • גַּם עֵינֵי דֹא חֲשָׁבַע וְהָן מִלִּים
 בכלל י"ו דכתיבין יו"ד ולא קרי ונמלאים יו"ד אחר שוא כגון ה' קס
 דכתיבין • לְהַבְרִיךָ יַחְלִיתִי וְיִרְוֶה רֹכֵן • וְיַעֲלֶזְרִיכֶם הַרְעוּ נְזוּמֵיהֶם וְכִרְיָא
 גם במלאים ווי"ן וי"ן לרוב בראש התיבה ובסוף התיבה דקריין
 ולא כתבן או להסך וכן ה"ן לרוב • ולכארי הקטור לא חביא עליהן
 ראיות • אך זה לכד נמלאי כי כל המלות שיש בהן אות דקרי ולא
 כתיב נקודת אותה האות נקוד • כפני' בלי אותה האות ובקרי נכתב
 אותה האות בלתי נקוד כמנהג • והמשל כמו • אֲנִינִי וְחָטָא אֵינִם
 אֲנִינִי נחמר בגליון וְאֵינִם קרי וְאֲנִינִי קרי וכן דומיהן והסי"ב
 במספר ובקועס-ה"א • וַעֲשֵׂה הָעֵם אֶל שְׂרָל הַשְּׂדֵל קרי ודומיהן וסו"ן
 במספר • ובמלה טיש בה אות דכתיב ולא קרי נכתב המלה בפנים
 עם אותה האות בלי נקוד כגון • וּמֵאַרְצָן בְּשָׂדִים יֵצֵאוּ הַיּוֹד כתיב איד
 ולא קרי אך לא כתבו בגליון צִוּוּ קרי רק לא קרי יו"ד וכן יבְעַל ידו"ן
 הַבְּנִימִים לא קרי ה"א וכן באמצע המלה כגון • עֵם שֶׁהַתְּקוּף סָקְנוּ כִּסְלִי
 כתיב בגליון לא קרי ה"א וכן מ"ח מלין לבתיבין אף באמצע התיבה
 ולא קרי ועל כלן כתיב בגליון לא קרי חלה כמו • וְהֵאֵפֶסְכּוּף אֲשֶׁר חֲרִי
 בְּקִרְבּוֹ וְדוּמִיהֶן • והכלל כליה"א דקריין ולא כתבן גכתב הקרי

מסרת המסרת

בחוץ בגליון וכל דכתבן ולא קריין נכתב בגליון לא קרי אלף או ה"א
סלי או י"ד או ו"ו וכפסוק אחד תמלא סניהם • יודר חכם וישמח בן
כנס על יודר שהו"ו קריו ולא לתיב נמסר ויודר קריו על וישמח
סלי ו לתיב ולא קרי גמסר לא קרי ו"ו ודע כי במוסרת המדויקות
על ו"ו ו"ו דכתיבין באמנע המלה ולא קריין כתיב בגליון ימיר
ז"ו או י"ד ונכון הוא • • ודע כי שאר האותיות שאינם אופיות •

יהו"א נמלאים מטט מהם כתיבין ולא קריין וקריון ולא כתבן • כגון
ל' למד"ן כתיבין באמנע המלה ולא קריין כמו • ויהי להם והקין
וכסאר בדניאל בארין עליון ארין ער לין לבית משתיא של לית
ד' סלסטן למ"ד הסניף לא נקראת • וכן הנדי' של • באחר לכתב צורים
סחצורים בחצוצרות הנד' הסניה לא נקדמת ולא נקראת כסי'ן
ספניה של יששכר לכן אשר • טבל לכן נפתלי היא נפה כשוא
יששכר כדינה והכף נמלאת כתיב ולא קרי במלפ • ברכב רכבי
כרוכ קריו והפוך • סמערות פלשתים מסערבוח קרי • והעי'ן נמלאת
קרי ולא כתיב כמקום אחד ונגרעה ונשקה ונשקה קרי והדלי'ת
כב' מקומות וכו' • תטר בדרבן תרטר קרי • הזמנתון למיטר
הזרמנתון קרי וכו' ת נמלאת כד' מקומות כמו • בני נזר ותחפנס
ותחפנס קרי אגן כתיב אגננו קרי כמו שכתבתי לעיל :

המין

הסני באותיות המתחלפות זו בזו בקריו וכתיב וגם באה
העקר באותיות יהו"א כגון כ"ב מלין דכתיבין יו"ד
כראש התיבה וקורין ז"ו • סעטיקי יחרל ישית מסני וחרל קרי
ישית קרי ונ"ו מלן כהפך • ורקה ושח ירבה קרי ישח קרי וכן
אלפא ביתא דכתיבין יו"ד באמנע תיבוסא וקריין ו"ו והס' ע' במספר
וכל היודי'ן האה נקודות חולם או שורק החולם נקוד על האות סלפני
היו"ד כמו • אוביר סעללי יה אובור קרי • שני גיים בבטנך גוים
קרי ודוגמיהם אבל השורק נקוד בתוך היו"ד כמו וישם דפניו לאבור
קרי ויש ספרים שנקוד בפני' וייסס היו"ד הראשונה בקבוצ
זהו טעות גמורה כי לא נמלא אות נקודה בקבוצ לפני' יו"ד נחה •
קריאי הערה והיו"ד כשורק קריאי קרי וכן כסוף התיבה כמו
אל תצאי השדה ובדרך תלכי תצאו קרי תלכו קרי בכלן השורק
בסוף היודי'ן ולא בקבוצ לפני' אבל המלין דכתיבין ה"א בסוף
גאוקריין ו"ו טרוקה תמיד נקוד בקבוצ באות סלפני הה"א כמו • לא
קרתה קרהה ירינו לא שפכה ודומיהן והיו"ד במספר ועוד יש
ברבה אותיות יהו"א המתחלפים זו בזו וכחתי בקינור • ויש שאר
אותיות המתחלפות זו בזו אבל אין זה רק באותיות הדומות במכתב

על מלה שנכנסה ה"א נוספת וסוף סייכת בראש המלה כשנויה לפיכך
 נקדו חופה כפנים בפתח ובקרי נפטים ה"א הידיעה בראש המלה
 והן נ' במספר דכתיב כין כן • הייתה מוציא והתביא המוציא קר
 ירשתה שחר מקומו השחר קרי וככ' מקומות נמלש בהפך • ש
 הפל שמים שטה קרי • ושריאש כליונו ושריא קרי :

מאז
 כס
 חוב לה
 סמא כ
 כת
 פרח ר
 קרמי כ
 סלבי כ
 כות
 סמאל
 כ

המין

החמישי במלות שלמות דכתיבין ולא קריין והן יו"ד במספר
 לכן הם כפנים פלינקודות כגון • אל ידרוך ידרוך ידרוך
 ידרוך פנינא לא קרי • דרדר הזה יקרה גאלא קרי וה' קריין ולא
 בתבן לכן הניחו חלק בפנים ושמו טס הנקודות כמו ב' אסר אל
 קבאי ארי קרי ולא כפיב להשיב יד בנהר פ פרת קרי ולא כתי
 וכבר דברתי בכל חלה באקדמה השלישית :

רסוק
 סמו' ר
 נסמאל
 חס
 חיסר
 יספ' ס
 סס
 סלכס
 חס
 סס כ

המין

הששי במלות דכתיבין חד וקריין קרי והן טו במספר כגון
 דגד בא נר קרי • וזה ביהר טה זה קריות מלין להס
 דכתיבין קרי וקורין חד כמו • ויהי איש אתר סבן יסין קבניסון קרי
 ענים פיענים קרי לס רבה המטרה למרבה קרי והנני מתח
 על הדרסות סנדרסו על המלה כואת ואומרים כי המ
 סמותם באמלע המלה והרי הכפיב חניה באמלע המלה
 הכתיב כוא כ' מלות לס רבה ונוכל לסרס לס כו לה
 כמו • אראלס צעקו טהוא כמו אראה להם וכן • בשלש הפע
 כשל להם וגם לס רבה לפי הכתיב פי להס רבה המטרה וככלל המ
 כוא מלין דכתיבין מלה אחת וקריין מלה אחרת כגון • יצא הש
 התיכונה חנר קרי ובגון • ואשר שם משמים ואשב קרי וכ
 זכרתי זה במין כ' עס חלוק האומיות וכן • הפה ארת הסצרי א
 פראה איש קרי וכן ס' זוגין מן ג' מליס דכל חד כתיב מלה
 וקרי מלה אחרת • וכבר כמבטי מהן לעיל בכלל המלות שכתב מרות
 על הנקודס • וכן דכתיבין מלה חד וקרי כ' מלות אחרות שאינן דות
 למלש הכמוס • לאסר עשיתי כאשר צויתני בכל אשר קרי ו
 שיניהם מימי רגליהם עיין לעיל בהתחלת המחמר :

ימקא נ
 סמאל
 כג
 ימקאל
 ס
 מלכיס
 כ י

המין

השביעי במגונה ונאות אחרו רול כל הדברים הכתוב
 כמקרא לננאי קורין אומו לשכח כמו • ו
 אחר ישננה ישננה קרי וכן כד' מקומות כתיב
 מסגל טהוא לסון מגונה וקרי לסון מסכב טהוא לסון גאות
 לאכול את הוריהם ולשתות את שיניהם לפי ססניהם דכ
 חגוכיס

דברים
 כת
 פלכיס
 פית

פזונים קריין צוֹאֲתָם וּמִי רָגְלֵיהֶם לִשְׂכַח וּפֶן • וּבְעִפּוּלֵיכֶם סִבֵּם דְּבָרִים
 הַתְּחַוּוּתִים בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶנּוּ זַי"ג בְּלֹא טְרַי"ן שֶׁהוּא לִשׁוֹן מְנוּגָה קְרִי
 בְּחֹרֵיכֶם עֵינֵי כְּעֶרֶךְ כְּשֶׁרֶשׁ טַחַר וְהַכֹּלֵל הַעוֹלָה כֹּל מֵהָ שֶׁהוּא לִשׁוֹן
 מְנוּגָה שֶׁנֹּחַתוֹ לִשְׂכַח כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹנִיחַ הַאֲדָם דְּכַר מְנוּגָה מִפְּיוֹ וַיִּשְׁמֵנו
 שְׂאוֹמֵר שֶׁבִשְׂכִיל כֶּךָ נִקְרָא לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ לְפִי שְׂכֵלָה קִדְשׁ וְאִין בֵּה דְבַר
 מְנוּגָה שֶׁסְּרִילָה הִינַח כֵּה שֶׁסִּמּוּיּוֹחַד לְעֲרוּת הַאִישׁ אִו הַאִסָּה נִסְלָה
 לְשִׁחַן וְלִנְוֹחָה אֲלֵה הַכֹּל כִּכְנוּי כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְנוּ אֲכֵן הִיָּה רֵאוּ לְפִי זֶפֶן
 לְהַקְרָא לִשׁוֹן נִקִּיָּה אִו לִשׁוֹן טַהֲרָהוֹלָה שֵׁיךְ בֵּה לִשׁוֹן קְדוּשָׁה • וְכַתֵּב
 ר' אֲבֵרָהָם הַבַּלְעֲסִי כִּסְפֵר דְּקִדּוּקוֹ מִקְנֵה אֲבֵרָה וּ"ל-נִקְרָא לִשׁוֹן
 קִדְשׁ בְּכַבּוֹד הַיּוֹתוֹ מִנִּיחוֹ הַבּוֹרָא ית' שֶׁהוּא הַמְקוֹדֵשׁ עַל הַקְדוּשִׁים
 פְּכ"ל • וְאֲנִי הַשְּׁגַתִּי עַל זֶה בְּכֹלֵל שֶׁאֵר הַהֲשָׁנוֹת שֶׁהֲשַׁנְתִּי עַל סִפְרוֹ
 וְאֲמַרְתִּילְפִי דְבָרָיו הִי רֵאוּ לְהַקְרָא לִשׁוֹן הַקְדוּשׁ וְלֹא לִשׁוֹן הַקְדוּשׁ
 אֶךְ נִרְאֵה יוֹתֵר נִכוּן לְוֹמֵר שֶׁנִּקְרָא לִשׁוֹן קִדְשׁ מִפְּנֵי שֶׁדְּבָרֵי תוֹרָה זְנוּחָה
 וְכֹל דְּבָרֵי קְדוּשָׁה נֹאמְרוּ בְּהוֹכֵן נִקְרָא הַבּוֹרָא כִּפּ בְּשִׁמּוּתוֹ הַקְדוּשִׁים
 אֶל אֱלֹהֵי נִבְאוֹת וְכו' וְכֵן תִּלְאֲכִיז מִיכָאֵל נְבִירָאֵל וּפְנֵי הַקְדוּשִׁי אֲשֶׁה
 בְּאֶרֶץ הַמָּה אֲבֵרָהֶם יִנְחַק וַיַּעֲקֵב שְׁלֵמָה וְדוּמִיָּהֶם לִכֵּן דְּבַר דְּאֵנִי
 וְנִכוּן הוּא לְקָרָא לִשׁוֹן הַקְדֵּשׁ • וְכֹה נִשְׁלַמְנוּ דְּהַמִּינִטִּים וְנִשְׁלַם
 הַמֵּאֵמֵר הַרְאִטוֹן :

הַמֵּאֵמֵר הַשֵּׁנִי

בְּקַמְלִין וּבְפִתְחִין • כְּכַר כְּתַבְתִּי בְּהַקְדָּמָה

הַשְּׁלִישִׁית כִּי בְעַלֵּי הַמַּסְרַת לֹא זָכְרוּ

מֵהַנְקוּדוֹת רַק הַקִּמְץ וְהַפֶּתַח וְכֹלֵל עִמָּהֶם הַקִּמְץ קֶטֶן וְהַפֶּתַח קֶטֶן

שֶׁהֵם נִירִי וְסִגּוּל • וְעִמָּה דַע כִּי לֹא עֲרַכְנוּ הַקִּמְץ גְּדוֹל עִם הַקֶּטֶן

כְּמִסְפַּר אֶחָד אִו בְּכֹלֵל אֶחָד לְעוֹלָם וְהַמַּשְׁלַל כְּאִשֶׁר אֲמַרוּ כֶּךָ וְכֶךָ מִלִּין

קִמְצִין מִדַּע שְׂאוֹמֵן הַמְלוּת כֵּלֵן נִקּוּדוֹת בְּקִמְץ לִכְדֹּא אִו בְּנִירִי לִכְדֹּא • כְּגוֹן

אֲלֶפֶת בֵּיתָא מִן מְלוּת קִמְצִין בּוֹקֶף וְסִימָנָם • אֲשֶׁר לֹא אֲדַע • וְפִסְפִּין מְלִכִּים

בְּאֶרֶץ וְכֵן כֹּל הַאֲלֶפֶת בֵּיתָא כֵּלֵן נִקּוּדוֹת בְּקִמְץ וְאִין אֶחָד מֵהֶם בְּנִירִי •

וְכֵן אֲמַרוּ כֹּל הַמְלוּת הַנְקוּדוֹת בְּנִירִי כְּגוֹן ט"ו מִלִּין קִמְצִין • אִם שְׁנָה סִמְנִין

הַשְּׁנָה אֹתוֹ • הַיְהוּה עֲלֵיהֶם סִי הַטָּאֵת וְכו' כֵּלֵן נִקּוּדוֹת בְּנִירִי וְאִין כֵּן

אֶחָד מֵהֶם בְּקִמְץ • וְהוּא הַדִּין בְּפִתְחִין אֹתוֹן הַמְלוּת כֵּלֵן בְּפִתַח לִכְדֹּא קִדְשׁ

כְּגוֹן ו' מִלִּין פִּתְחִין וְסִימָנָם • בְּמִתְחִילָה לֵאמֹר • מִקְשָׁה קִרְחָה כו' הִרִי דְּסִימָנֵינוּ

שְׂבִין גְּדוֹל וְקֶטֶן לֹא הַבְדִּילוּ בְּקִרְיַת שְׁמוֹתָן • וְכַמְסָרָה קִטְנָה אֲפִילוֹ וַיִּשְׁעִינוּ

בְּשֵׁם קִמְצִין וּפִתְחִין לֹא קִרְאוּ לְהֵן • רַק מִשִּׁמִּין הַנְקוּדָה פִּתַח אֹתוֹ

הַסִּימָן הַמְזוּרָה עַל מִסְפַּר הַמְלָה הִיָּה כְּמוֹ דְּהַי"ו וְכֵן כְּפִתַח הַאֲבָל

וְכֵן פְּסוּגוֹל הַיְהוּה הִרִי כְּנִקּוּד הַאֹת הַסִּימָן נִכְרַ כְּמֵה הַמַּסְרַת

עֲרַכְנוּ

מסרת. המסרת

פרכנו הסגולים בתוך הפתחים . ועמה אבאר מה פתח דספרא .
 כנס ידוע מדרך הנקוד כי לא יבא לתנח וסוף עפוק תחת פתח גדול
 או קטן רק יתהפכו לתמן גדול . אבל נשאר מהן בכל ספר וספר
 שלא יתהפכו והן נקראין פתח דספרא ונמנין על פי המסר פוהסי"ט
 לספר כראשית כגון . לא ישה עקה ויאכל . נהר ופ"ש ונאמר ובלגה
 . ארי ונאקרבם . יב' מנכון פתחין באתנח וז' מנהן בס"ס וכן בכל
 ספר וספר נמנין אותן שבתנח לבד ואותן שבס"ס לבד והתערכו
 לפתחין וסגולים יחד :

ראשית
 ו'
 סס
 סס
 סס
 סס

המאמר הישרישי בדגשין ורפין ומפקין וקלת דיני

הנמונה בגוף האות והרפי הוא קו ישר כמו פתח נמון על ראש האות
 וכשרט באותיות כג"ד כפ"ת כאשר בארטי בפרק סירה והנה בפלי
 המסרת לא דברו מאלה כי אם מעט וכלן מכווארין ואין לדרך לדבר
 בס . אך לריך שפוע כי קראו גם כן אותיות רפויים ט"ס סק"ן
 צו"לים וזה כאשר ראויים להדגש ונשל מהן הדגש להקל ורובן מננין
 שאל הדגש כגון כו"ן . ויקנאו בו אהיו וקו"ף של . ויקבשו
 הרורפים ולמ"ד של . שרחו באש סקד"שך וכו' אכן באותיות
 כג"ד כפ"ת לא יפול הדגש מהם כי אם מעט מועיר כמו . סבציר
 אביעור יסבוקתם בושים ודומיה מעטי ואפי' מאותיות ט"ס סק"ן
 כו"לים לא נופל הדגש לעולם רק מן אות הנקודה כש"ה כמו אלה
 שכפכפיו ועל אדוף אם שואות הבאה אחר ה"א הידועה כמו . המרבר
 חליכס . הקלסר ידו . הקסבן הרדפה לכן קראו אותיו רפוי' מע"פי
 סאע עליהן קו רפוי' ואומר אני שראוי לשום עליהן קו הרפי להודיע
 שחסר הדגש כמו ויקנאו ויקבשו שרחו הקדבר הקשרת ודומיהן
 פן יחשוב הקורא שהסופר השמיט הדגש ויקראום כדגש לכן קורא אני
 סג"ר על בפלי הדפוס אשר נזה הגליל שאינן משימין דפי' אפי' על כג"ד
 כפ"ת באמרם שאינן לריכיים להם מאחר שאין בהם דגש כידוע שיש
 לכן רפי' וטעות הוא בידם . ומ"ת במלות מורגלות כמו וישאו ויסעו
 ויהללו הרדויה בכלן חסר הדגש ואין לדרך לשום עליהם הרפי מפני
 רבויים וגם קראו ה"א רפוי' כל ה"א שדינה במפיק ואינה כמו . דפי'
 טררה באטה בתה ודומיהן וכבר דברתי בס בלוחות הראשונים
 בדבור ט' ויו"ד בכלל מפיק אלף ומפיק יו"ד ובארתי שם איזה הוא
 מפיק אלף או לאו . והנה המפיק ק"ל היא נקודה בגוף ה"א כמו
 דגש בסוף המלה כן נזהגין מנקדין אשכנזים כשה' ידה רגלה ודומיהם
 ואינם משימין הנקודה שח"ה ה"א באמרם דאיכא למיחס שמה יקרא

רפוי'
 יסוס'
 תלים
 פר
 פוסטי'
 ח
 יחוקא
 לב
 ראשית
 גס
 פלים
 קמד
 קמו
 ית
 ויקרא
 יב
 חתקא
 וז

הקודם חירק אבל על זה אין לחוש כי לא נמלא נקודה באות האחרון
של התיבה כמו שבארנו בלוחות הראשונים בדבור ה' . והנה ידוע
מדרך הדקדוק כי אותיות כל"ב המשמשי בראש התיבה דינש להנקד
בשו"א לולי המבטלים כאשר בארתי בפרק השמושין ובעלי הפסרת
קראו לשוא פזה רפי וזה לא יתכן אחריו דגש לפולס כמו בבי"ח ו' רפין
בכסף ט"ו רפין קס"א ו' רפין וכן שלא על כג"ד כפ"ת כמו בקלי"ח
ג' רפין בחרב ח' רפין וכן כשהם נקודים בחיריק בספת השוא
הכא אחריהם כמו בבקשה ו' רפין בשרי ח' רפין ודומיהן . וידוע
ג"כ כי אותיות כל"ב הפתוחים המורים עלה"א היריעה תמיד דגש
אחריהן לפיכך קראו לתיבת הפתחין האה דגושין כמו בפל ו' דגושין
בטוב ז' דגושין וכן כשהן קמונים בעבור אחע"ה מנו אותם כמו
לאדם י"א קמונין לא"ש ל"כ קמוני והכלל כי סמיד מונין את המועטין
אם דגושין אם רפין וכשפניהם מועטין הם מנין את שניהם כמו
בטוב ד' רפין בטוב ט' דגושין בגשר ד' רפין בגשר ו' דגושין
וכשהן זוגות שנים שנים דהיינו ב' רפויין וכ' דגושין קראו להן מלעיל
ומלרע כאשר אנאר במאמר שאחר זה . וכשפניהן מרובין כמו
בדרך בדרך במדבר במדבר בעיר בעיר לא מנו לא הרפויין ולא
דגושין מפני רבויין וגם ה"א התימה או השאלה הנקודה בחטף פתח
דאו רפויה . השומר אחי אנכי לית רפי . השופט בל הארץ לית
כי אכן כשהיא פתוחה מפני אחע"ה לא קראו לה רפירק פתוחה כמו
האיש בטוני יברח לית בפתח העבר ישראל לית בפתח . ודע כי ירמיה
גם לוי' והשמוט אשר בראש אותיות אי"תן קראו רפי כמו ו'אשא ב'
רפין ו'אמר ו' רפויין ותשמע ה'
רפויין וכשהיא נקודה בחיר' בעכו'
יו"ד האי"תן שאחריה כמכואר
בפרק השמושין כמו ו'ישלח ט"ו
רפין ו'היל"ב רפיון וכשהיא נקודה
בשורק בעבור תי' וכו' ושל אית'ן
הנקודות בשו"א כמו . ותברר
ישראל ב' רפויין ונגמרה בציון לית רפי והכלל כל וויין בראש העתידים ירמיה
בשוא או בחיריק או בשורק קראו להן רפין חוץ כשהן שנים שנים
באחת בשוא וחכרתה בפתח או קראו להן מלעיל ומלרע כמו שכתבתי
לעיל ודע כי תמיד מנו הדפויין כי הם המועטין כי רוב הו"וין סבראם
האי"תן הסו"ו"י הכפוך והן פתוחין ודגושין אחריהן ולא מנו אותם
מפני רבויים אבל כשהם קמונים מפני א"ף האי"תן על הרוב מנו אותן
כמו

רש"ד
סס יח

נחמיו

כ

א

פ"י

סוא

בסוא

תשאר

וכן כשהיא

תהפך

במדקדקיש :

זע

ת

זא

א

כמו

מסרת המסרת

כמו ואשים ט' ואלע נ' ודע כי יש מין סוף סקראו לו דגש והוא הסו'
הנח שתחת אחת ע' כמו יחפיון יחמור' ודומיהן והחטף פתח או החטף
סגול קראו להן רפי גלא נח לעולם דגש אחריהן . וכבר הודעתוך
בפרק סירה בסיר ח' כי בחמשה דברי' נקרא הסוף נע ולא נח ° ועתה
אחד ש. לך סימן יפה א' ב' ג' ד' ה' . א' ר' ל' כל סוף שבראש התיבה
הוא סוף נע כמו ששע בני . ב' ר' ל' כשהן ב' שוואין באמנע התיבה
הראשון נח והשני נע כמו יששעו ילטרן ג' ר' ל' גדולה פי' כל סוף
סוף תנועה גדולה הוא סוף נע כמו ששעו ויששעו ודומיהן .
ד' ר' ל' דגש כל סוף שפחת אות דגושה כמו דברו דברה ודומיהן ה' ר' ל'
הבמות פי' כשהיו ב' אותיות דומות והראשונה בסוף הוא סוף נע
כמו הקלוייה שהלמ"ד הראשונה אינה דגושה ומ"מ נקרא סוף נע
בעבור שני הלמד"ן וכן הגני' הסוף נע בעבור שני הכוונ"ן וזכור זה
הסימן ומלפניהו כי טוב הוא . והנני חוזר על הראשונות ואין לך משל
על הסוף סקראו דגש אמרו במסרת כל לשון העלמה בדגש ר' ל' כסוף
פסוט כמו ° ואם העלם יעליטו ודומיהן וכל לשון חסיה דגש כמו
בצל בגפיה אחסה אמר להי' סחסי ודומיהן אמן ר' פויון ר' ל' כחטף
פתח או סגול כמו ויהי סחסה לעמו ° צורי אחסה בו וכן אמרו מעשר
ג' דגושין כמו ° מעשר הארץ וכו' וכל שאר רשויון ר' ל' כחטף פתח
כמו ° שנת הטעשר דוקותמנא עוד :

ויקר כ
מלי כו
סס כח
תאלד
קלי' יח
זיקר כז
דערים

המאמר הרביעי

במלעיל ומלרע ופסקין . דע כי אין
לך מיכה בכל המקר' שאין לה טעם
או בראש או באמצע או בסוף וקראו בעלי המסרת למקום הנחת
הטעם ב' שמות כלשון ארמי הא' מלעיל והוא תרגומו של מלמעלה הכ'
מלרע והוא תרגומו של סטה' או מתחת ואין הכוונה שהטעם מלמעלה
או מלמטה בנוף האות אלא כשהטעם באות הראשונה של התיבה או
באמצע קראו לו מלעיל וכאשר היא בסוף התיבה קראו לו מלרע .
והנה יש מלות שדינם להיות תמיד בטעם מלעיל ויש שדינם תמיד
מלרע ויש שדינם לפעמים מלעיל ולפעמים מלרע ויש לכל אלו מבטלי'
ובספר טוב טעם אשר יעדמו חכורו יבוארו כל הדינים הללו עם כל
שאר דיני הטעמים איה' מבורך לזה כי בעלי המסרת לא דברו מזה רק
מעט וער טס וער טס ° והכלל כי לא כתבו על מלה יחידה אם טעמה
מלעיל או מלרע רק לפעמים מעטים בקנת המלות שיש בהן איזה זרזת
הטעמן או כנקודתן כגון שיטה אחת מן ל' חמלון מלעיל וכל חכרותיה
מלרע כגון והשקית ברנדיך לית מלעיל וכן שיטה אחת להפך מלרע
וכל חכרותיה מלעיל כמו ° דברה את אשתי לית מלרע וסי' אשתי
למטה

סס יח
ראשית
כס

למטה . וכן ויזכר ג' ב' מעיל וא' מלרע וכן תזכר ה' ג' לרע וכן

לעיל אשר הם מעיל הם בסגול
ואשר הם מלרע הם ילירי על פי
הדקדוק ובעבור השתנות כזה הם
מנו אומם ונתנו בהם סימנים לכל

פ' כי אי אפשר לבחנה נראה בסוף
סתיבה אם לפני ה תנועה גדולה בלוי בניית
טעם במחואר במקומו הרבה לכן אם הם
מעיל תסקנה כצירי לסגול :

מלות שאין בהם השתנות כג' ל כגון יקרא ב' א ידע י' ס כלס ליגס

לרע אטפ' י טים מהן מעיל מפני קירוב הטעמים כמו * ורדך יטפ' ^ח

הקדש יקרא לה * אל ידע זאת יהונתן לא דברו מזה דבר לפי שאין ^מ

בהן השתנות הנקודה * * ודע כי נמלא במסרה גדולה ענין מעיל ^ס

ומלרע שאינו על הנחת הטעמים רק על השתנות הנקודות וזה במלות ^{לח}

שנמלאו שנים שנים שקראו להן זוגות והם של ב' מינין המין האחד ^ד

הוא מן ב' מלין שראשן כל"ב או הו"ו סבראש האית"ן וכמלה אחת ^ח

הן נקודות כשוא ובחברתה בפתח ודגש אחרי' כגון אומן שקראו להן ^מ

דגשין ורפין כאשר כתבתי במאמר הקודם . והכלל אין הפרש בין ^{רש}

הדגשים והרפים ובין אלו שקראו להן זוגות רק שאלו הן זוגות לבד . ^{דכ}

והמשל כגון י"א חד מעיל וחד מלרע וכי"ס בראשיהן פרו בדבשות ^{קבל}

עיני מעיל * בדבשות שלישי מלרע וכן א' ב' מן ב' ב' מלין כ"ף ^{י"ד}

בראשיהן א' מעיל וא' מלרע * פאהר ג' בבת מעיל * פאהר רעי ^{דא}

מלרע וכן כ"ב זוגין מן ב' ב' מלין וי בראשיהן א' מעיל וא' לרע ^{כב}

* ויתאזרוד לעיל * ויתאזרוד יפוך לרע . והמין הכ' הוא נאמר ^{תלו}

על שאר הנקודות ויש מהן אלפא ביתא במסרה גדולה שקראו המלות ^{סכ}

סכהן חולם או טורק או קבוץ מעיל ואשר בהן קמץ או קמץ חטף ^{רס}

או פתח או כירי או חירק מלרע . והלא נאמר רק על זוגו של שני' ^{לח}

שנים והמשל כשיהיו ב' מלות האחת בחולם ויחברתה בקמץ או בקמץ ^{שוכ}

חטף או כירי קראו אותה שבחולם מעיל והשאר מלרע כגון * דבלתי ^ט

אכול סמנו מעיל * דבלתי אקר הדם מלרע * ידרוף הבית מעיל ^{ח"ו}

* ואת פלרש ואת ידלף מלרע * דעכו פאש קוצים מעיל * דעכו ^{דני}

באשלה מלרע * ארחות רודנים מעיל * ארחות ישמעאדים מלרע ^{שמי}

יהס'שוד בכם מעיל * המשל ופחר מלרע וקראו הסורק מעיל נגד ^ח

הקמץ והפתח והכירי כמו שופטינו אשר שקטונו מעיל * ושפטנו ^{איכ}

בלבנו מלרע * הסה רמוני לעיל * עברירמני לרע * אם יחיונו ונחיה ^{סכ}

מעיל יחיונו סיומים לרע והקבוץ הוא לעול נגד הכירי והחיריק כמו ^{כ"ו}

* הודיענו כמה נשדחנו לעיל * הודיענו מה נאמר לו לרע שנים עשר ^{כ"ו}

נשיאים לאמותם לעיל לאמותם יאמרו לרע . והנה אע"פי שהקמץ ^{מח}

חטף נגד החולם לרע כמו שכתבתי הנה הוא נגד הפתח לעיל כמו ^{ח"ו}

מלכים ^{רס}

איכה ב

הנחת

כ ב 4 2

דניסא • הנחת מן ברסאלעיל • הנחת חי גבוריה לרע • מיוסגפלז לעיל • אחרי
 יואל ד
 מיוסג
 כט סס הנה הוא מלעיל נגד הנורי כמו • אור זרע לעיל • זרע זרע לרע •
 כח ודע כי כל מה שזכרתי בכ' מינין הנלו אינו אלא במסרה גדולה אבל
 במסרה קטנה לא כתבו על שום אחד מהם לא מלעיל ולא מרע רק
 לית • יעתה אבא' מהו פסקין הנה יש טעם אחד הנקרא פסק או
 פסיק והוא מקל כיון כ' תיבות והן כ' מינים האחד הוא הפסיק שהין
 פסיק והוא פסיק • ניקרא אלקים לאור יום • עשוי פלה וקראו להם
 פסקא דספרא כי כן נמלאים בכל ספר וספר והם נמנין ע"פ המסרת
 כגון בספר בראשית כ"ט פסקין ובספר שמות י"ט פסקין וכן בכל
 הספרים והמין הב' הוא הטעם הנקרא לגרמיה והוא כדמות פסיק
 ממש אבל תמיד אחריו רביע ובספר טוב טעם תמלאנו גם בספר
 שכרי לוחות אדבר בו :

המאמר החמישי

גשיטין וזוגין ודמיון ודכוותהוין •
 הרבה שמשורר ל כלשון שיטה באמר
 שיטה של פלוני שיטה אחרת וכן שיטת התלמוד ולא ידעתי מאיזה
 לשון הוא גם בעל הערוך לא הביאו אך מלאפי בתרגום שיר השירים
 בפסוק קָהוּ בַעֲרוֹגַת הַבָּשָׂם תִּרְיַן לוֹחִין אֲבִיבִין דִּיהֵב לַעֲמִי כְּתִיבִין
 כעשר שיטין דמיון לשיטין גנתא בוסמי וכן ועל ספר חקקה ת"י ועל
 שיטין דספר רשם וכן קראו רז"ל לשורות ספר שיטה כמו שאמרו נריך
 להניח ד' שיטין כיון כל ספר וספר וכן בראש השיטה ובסוף שיטה וכן כתבו
 על בדר לעפר פסקין לה בתרי תיבות בשיטה חדא ולא פסקין לה בתרי
 שיטין וכן קראו בעלי המסרת שטה למה שקראו רז"ל שיטה ר"ל הנעת
 דברים מענין אחד כגון ספוש פסוקי או זוגין או מלות שיש בהן פדמות
 מה בנקודתן או באותיותיהן וקראו להן שיטה והכלל כל קבוץ של פסוקי
 או מלות הרבה יחד שאינן על סדר האפא ביתא קראו להן שיטין ומקובלני
 שאין שיטה פחותה מעשרה שורות • ולמלאים שיטין של עניני רבי כגון
 שיטה מן כך וכך זוגים או כך וכך פסוקי או מלות או אותיו ואין לוודך
 להביאם • ועתה אבאר מה ענין זוג וזוגים דע כי פתח זוג הוא שנים
 מלכות וכן תרגום של • צַפֵּר פְּרָדִים זוג כודטוין והוא נקוד בחולם אבל זוג
 ההקוד באורק הוא הפעמון וכדברי רז"ל זוג תפלין וכן לכל נחת זוג ולי
 לא נחת זוג ואמרו על הרבי אפילו של זכרים זוגות כמו שאמרו שקבל
 מן הזוגות פי' מן שני תלמידי חכמים וידוע כי המספר נחלק לכ' חלקים
 זוג • ונפ"ד • הנפרד א ג ה ז ט והזוג כ ד ו ח י כו' זרכותינו ז"ל
 קראו לכל מספר שאינו נפרד זוגות באמרם לא יאכל זוגות ולא ישתה
 זוגות

וונות כלן בלסון רכבת אבל בעלי המסרת זכרותמיד הרבוי בלסון
 זכרים . ולא לבד דברים של שנים שנים קראו זוג כ' אפילו דברים
 של ג' ג' או ד' ד' או ה' ה' וכו' עד עשרה קראו זוגן וכאשר רב במסרה
 גדולה . ובן נמלאים שיטין ואפא ביתין מן מלין דלית להין זוג ר' לטחין
 לו דומה . וכיס נוסחאו מוסיפין עם זוגין דמיין כגון ה' אגין דמיין כ'
 מנהון נסיבין וי"ו כגון קדמאה ויששכר וזכרן ופניגה ויששכר וזכרן
 וכן כך וכך פסוקים דמיין כגון ב' פסוקי' דמיין שכל סופי תיבתהון
 ממיין . שנים קאתים וגו' . וקנתהם ונספידהם וכו' דיוסו' ואין דמיין
 אלא לתוספת כאור כי יספיק זולתו . והכלל כי לא בתבו דמיין רק
 על זוגין ועל פסוקים . ועמה אבאר ענין דכוותיה . מרגום של
 . בסדרה לא נהי' דכוותיה לא הות וכן . קמזקה יהי עושיהם דכוותהון
 יהון עובדיהו וגם הן אינן לא לתוספת כאור כרוב המקומות אך בקנת
 מקומות הזכרבו לו כאשר תראה במאמר י' בע"ה :

ר טי' לו
 כחדבר
 כס
 3
 יואל
 חלים
 קלה

דמאמר השישי

בסמוכין ויחידין ומורדפין . דע כי לטון
 סמיכה טשטשו בו בעלי המסרה הוא
 מלסון קרוב ודכיקה כמו . ספך ספך בקל ואין לו עוד דומה במקרא
 אבל רו"ל טשטשו בו הרבה באמרת סמוך לחטיכה ונסמכה פרטה זו
 ודומיהן רבים . והנה כשישמכו ב' עלות או יותר כתוספת או כחסרון
 אות או מלה או בחלוק מלה שאין דרכן להסמך באותו חופן אם לא
 במלא כזה רק במקום אחד כתכועלי' לית דסמיד כגון . ורגו ותירוש
 לית דסמיד כי כל שאר דגון ותירוש בלי שו החבור במלת דגן וכן
 . ששיר שיה בסלקה לית דסמיד כי כל שאר ששיר ושיה עם ויין
 החבור . וכן במלות המוקדמין והמאוחרים בפסוק כמו . שבתו שבת
 קדש לית דסמיד כי כל שאר שבת שבתו וכן . וידבר משה אלה
 לית דסמיד כי כל שאר וידבר ה' אל משה ואם נמלאו כאלה יותר
 מכתקום אחד כחבו עליהם כך וכך דסמיכי כגון וידבר אלקים ג'
 דסמיכי ויאמר אלקים ב' ד דסמיכי כי כל שאר וידבר ה' ויאמר ה'
 והאמת כי בנוסחאות המדויקות כשהם ב' מלות לבד לא כתבו דסמיכי
 כי די להם בעיגול אכין ב' המלות כגון קרא אלקים ג' ואין פריד
 לומר ג' דסמיכין כמו שככתבי בהקדמה . ועמה אבאר ענין יחידאין
 או יחידין או עיוחדין כי הכל אחד הוא ודע כי בכל מקום שנמלא מלין
 סמוכין יחד ולפניהם או לאחריהם או באמצע חסר מלה אומלות סדרכן
 על הדרכ להסמך פס כתבו עליהן יחידין והמשל בחסרון מלה לפניהם
 כגון אלקי ישראל כ' דיחידאין כי כל שאר ה' אלקי ישראל והחסרי'
 באמצע כמו בה אומר ה' אלקי ישראל כי כל שאר ה' צבאות אכתי

יחוקא
 כד
 ר טי' לו
 יסעי'
 כז
 סמות
 י"ו
 כחדר
 כז

מסרת המסרת

ישראל והחסרין לאחריהם כמו יברכה ה' ד' יחידים כי כל ספר
יברכה ה' אלדיך וכל מהלות דכוותי . ויש יחידין של מלה אחת כגון
לאהל ה' יחידין וכל עדות ומועד דכוותיה פי' זולת לאהל העדות
לאהל סוער שהס רכיס וכן יהיה י"ח יחידין וכל היו יהיה דכוותיה
וכן יחי ב' יחי דאין וכל יחי המלך דכוותיה וכן כשיש ב' מלות סדרבן
לכא בפסוק אחד הראשונה בלי וי' החכור והסנית עס וי' בכל מקום
שנמלא אותה עס הוי' ואין לפני חכמה בלי וי' כתבו על המלה
היא כן וכדי יחידאין . והמטל כמו ילכשן תכספך נמס' ולכש' ו יחידאין
וכל למשן ולששן דכוותיה פי' כל פסוק שנמלא בו למשן ואח"כ
ילששן דכוותיה כמו * למשן תירא אה ה' אלדיך ולמשן יארבן יסיד
ודומיהם וכן ולפני ט' יחידין כמו * ולפני אלעזר הבדן יעמור וכל
לפני ולפני דכוותיה כמו * ותעמודנה לפני משה ולפני אלעזר ויש מלים
הנקראים מיוחדים מנד המלה הנסמכה אליה ואין לה דומה בגון
אמה י"ח יחידין כמו אמה זה לית דכוותיה אמה תהיה לית דכוותיה
וכו' ואמה תהיה לית דכוותי' וכו' והן הרכה ממלות הדבק כמו אל
למ' ד יחידין ואל מ' יחידין וכן קזימן אמואס אל ואל ודומיהם
רכיס מאוד . * ועתה חבאר מלת מורדפי' והיא מלה הניוני' ופירושה
רלופיס כמו שקראו שמות נרדפיס כל השמות השווים בפארקונוסונים
במכתב כמו שקיש חרס חמה כמו שביארתי בפרק המינים ע"ס
ובעלי המסרת שמשו ג"כ בואת המלה כגון ג' פסוקים מורדפי' וככל
חדוחד ע"כ אותיות ויסע ויבא ויש וכן ו' פסוקים ככל חד ה' מלין
מורדפיס מן כ' כ' אותיות כמו פי גסזה לך בן . גס לוי גס לך לא יהיה
וכו' ו' מלות מן ג' אותיות מורדפות בבבא עיגו חננני ה' וכו' :

שמו
דכיו
מדכיו
סס

המאמר השביעי

בנסיבין או משמין וקרמין . דע כי
נסיב לשון לקיחה כתרנו י"א שר דקח
מן האדם די נסיב מאדם וכן דקחי בגוהיו מרגוס נסכי בנתיב וכן
כל לשון לקיחה כעוברים ובנינוני' מתורגמין כלשון נסיבה אבל המקור
והניווו שמיד מתורגם כלשון סיב בחסרון נו' השרש והנה נהגו
בעלי המסרת לכתוב לפין נסיבה על אותיות השמוש שכראש התיבות
ובפרט על אותיות בוכ"לס . כגון כ"ט מלין נסכי ב"ט בראש קיבותא
וכל שאר ככף כגון * במנחה יהלכת . וישמנהו בחול כי כל שאר
במנחה בחול וכן להפך א"כ מן מלי' בגסבין כ"ף וכל חד לית דכוותיה
כמו * תעופה בבקר . מי בשקה ב' ישראל כי כל שמה בבקר ב' ישראל
וסל הוי' נמלאים כמה אלפא ביתין וכמה שיטין וכמה זוגין מן מלין
לפסבין וי' ברישיהון ודלא נסבין וי' וכלן כתיבין כראש ספר אלקה

רשי
סס

רשי
שמו
איכיא
שמואל
ב

ואכלה

מִצְוַת הַמְסֵרֶת

אומיות גדולות וא"ב מן אומיות קטנות . ובמסרה קראו לכל אחת מן
 הגדולות רבתי והקטנות זעירא . כמו בראשית ב' ת רבתי ויקרא
 א' זעירא והנה במסרת המדיקות לא קראו וי' הקטנה וי' זעירא
 אך וי' קטיעה פי' קלונה מעט מלמטה כמו 'את בריתי אשרוס וי' קטיעה וכן לא 'נשא לשוא נפשו וי' קטיעה ומתתי אנו על כל
 הספרטים אשר ראיתי שלפי פי' כלם הוא כתיב נפשו וקרי נפשי
 וכן ראיתי בוסחאות המסרת ואין ספק כי הוא טעות כופרים וטעו בין
 זה וזוין . פרה נפשו מעבור בשבת שהוא קרי נפשי וכן היא נמנה
 פס מ"א מלין דכתיבין וי' וקרייני' ד' ול' שוא נפשו לא נמנה עמהן
 הרי שאינה אלא וי' קטיעה והכלל כי לא קראו אות קטיעה אלא הו' י'
 לכדה כי כן קראו לה במקום אחד אריך . כנון וי' וי' וי' וי' וי'
 אריכתא ולא וי' דכתיב ב' הו' הרבתי היא וי' דנחח עיון בא' רבתי
 וכ' בפסוקים דלית בהון לא זעיר ולא אריך פי' לא וי' ולא יו' ד'
 בתו . לאסרה אתן את ארץ בניענה כל גתלתכם ועוד שמשו במלפ
 קטיעה במלה שיש בהו' גמים ונמלאת בג' מקומות האחד חסר הנח
 הראשון והפני חסר הנח הפני והשלישי חסרים סניהם . כמו יאריכת
 א' כתיב ו יאריכו וא' כתיב יאריכו וא' כתיב יאריכו נמסר עליהן
 חד קטיעה ידיה וחד קטיעה רגליה וחד קטיעה ידיה
 ורגליה וכבר בתכתיבלוחות הראשונות בדבור ח' אופנים אחרים
 שנוהגים לכחוב על מלות כיונא בואת ע"ס . ופירוש פשטין הנה
 ידוע כי פשטא הוא שס אחד מן הטעמי' המפסיקים ולפעמים משימין
 סנים על חובה אחת וקורין לה ב' פשטין כאשר יתבאר בפפר טוב
 שעס נפ"ה והנה הם קראו פשטין לקנת מלות הנקודות בפתח וכל
 מדרוקיהן בסגול כמו אצרה ח' פשטין כי כל שאר בסגול אצרה וכן
 ויאספו ו' פשטין כי כל שאר ויאספו . ופירוש ודאין הנה ידוע כי
 ודאי הוא בהפך מן ספק וכלסון אשכנו גווי"ס ובמסרת שמשו בב'
 מקומות לבד האחד על השם הקדוש של אדנת הנכתב א' ד' נמפר קל"ד
 ודאין או ודאי וזה לפי שסם של הוי' שהוא שס של ד' אומיות אינו
 נקרא ככתבו כי אין לכטא אומי' כפה אך קוראין אותו בכנוי ארני
 וכן קבלנו קריאתו ממרס"ה לכן הוא נקוד בנקודת ארני כך ידוע
 אינה קריאתה תוראית אבל אדני נקרא בכתיבתו ונקודתו הודאית
 לפיכך קראו לו שם ודאי וכלסון רבים ודאין והם קל"ד ואמרו כל
 ארני ידוע דכוותהון פי' וולת אותן פסמוך אליהם שס של ד' אומיות
 הנקוד בנקודת ארדים כגון . ארני ידוע מה תתן לי כה
 אבר ארני ידוע ומנאמים מאתים עשרים ושנים סימן להם ד'ב
 מלהים

מדבר
וכה
מליכר

אובל

מליכה

סמו'
דגריה
סס

סס

סס

את הקוראים וכן מנחתי בנסחאו
מדויקות על * והם ישאו עונם
מטעין ביה ספרי למכת את עוב וכן
* ישאו כל הגוים הקייר נתפר עליו
מטעין ביה למכת כל הגוים סביב

* כיון בוראת כניוה סבוא על הרוב וזנא
לסני מה סעומד נסאר פכניו ופי' ונא סדכס
ועומד הוא זה , כמו קרב הוא פעל סעמד יח
פי' סבוא עכמו קרב חבל הקריב סבוא
מנין ספעיל פירושו סהקריב את וולמו
לסי סענין ודוק :

וכן קפני עד ירו שלים מטעין ביה ספרי למכת בירושלים ורואה חני קפל ח
דברי הנוסחאות האלה מדלל כתיב דטועין ודוק :

המאמר התשיעי

באמין . ותיבין . ומלין . וקטיעין .
ופשטין . וודאין . ומוקדמין .
ומאומרין . ידוע כי כ"כ תמונות האלפא ביתא כל אחס נקראת אות
לפי שהיא אות וסימן על קול מולאה ומכטאה ובלשון רבות היו ראויות
להקרא אותות אך להבדיל בינס ובין אותות ומו פתים קראו לסן אותיות

וכמסרה קראו להן אמין כתר גמו
זהיו לאותות לאמין . וכן עס הלנו
כגון ס' פסוקים דמיין כסמטהון
ומתחלפין באמיהון כגון דאודייתא
ויצרה ויהברון ועיאל ודברי הימים יצרה ה' ברן ועיאל . אכל בלשון
יחיד קראו להן אות בלשון עברי כמו ד' זוגין מן כ' ב' כספרא קדמא הרבני
חסר מלה ויתיר אות ומנין יתיר מלה וחסר אות . קדמא * תירא * סס
ואותו תעבור ובשמו תשבץ ומנינא * אותו תעבור ובו תדבק ובשמו
תשבץ ולא קראו לה את כתרנו * אות או סופת אהאו מופתא כרי
שלא לטעות בינו ובין מלת אה , ועמה אפרס מלת תיבין . ידוע
בי הקדמונים קראו לכל מלה תיבה : והרבה בקשתי למח לזה טעם
ולא מנחתי מה ענין זה לזה פי לא גמלא זה השם כי חס כפיכ' נח ומיכס
מסה ומתורגמין תיבותא . וכמסרת אמרו מן תיבה תיבין כמו סכלשון
עברי נאמר מן מלה מלין או מלים ולא נמלא רק באיוב . נרכים
חושכים כי אין הפרס בין תיבה ומלה ואומר אני בייס הפרס ביניהם
כי לשון מלה נופל על דבור שמנביא אדם מפיו בחימוך הלשון כמו שנמלא
בדברי רז"ל לזה עונין אחריו מלה במלה אבל תיבה לא אמרו רק על
מלה הכתובה בפוך הספר : כמו שאמרו כל תיבה הנריכה למ"ד בתחלתה
הטיב . לה ה"א בסופה וכן ראשי תיבות סופי תיבות ולא נאמר ראשי
מלות סופי מלות . אך מנחתי קנת המדקקים לא הבדילו ביניהם
וקראו לשניהם מלה ולא נמלא כן בדברי הקדמונים . ופירוט קטיעין שמע
מלשון קנינה וכרימה כמו * וקצץ פחילים תרגום ירושלמי וקטע לש
יסקון וכן * יצח ברי יצרי יקטע כליומי וסגק ידוע כי נמלא ח"כ מן ח"י *
ארתיות

ארתיות

מִצְוַת הַמְסֵרֶת

אומיות גדולות וא"ב מן אומיות קטנות . ובמסרה קראו לכל אחת מן
 הגדולות רבתי והקטנות זעירא . כמו בראשית ב' ת רבתי ויקרא
 א' זעירא והנה במסרת המדיקות לא קראו וי' הקטנה וי' זעירא
 אך וי' קטיעה פי' קלונה מעט מלמטה כמו 'את בריתי אשר וי' וי'
 קטיעה וכן לא 'נשא לשוא נפשו וי' קטיעה ומתתי אנו על כל
 המפרטים אשר ראיתי שלפי פי' כלם הוא כתיב נפשו וקרי נפשי
 וכן ראיתי בוסחאות המסרת ואין ספק כי הוא טעות כופרים וטעו בין
 זה וזוין . פרה נפשו מעבור בשבת שהוא קרי נפשי וכן היא נמנה
 פס מ"א מלין דכתיבין וי' וקרייני' ד' ול' שוא נפשו לא נמנה עמהן
 הרי שאינה אלא וי' קטיעה והכלל כי לא קראו אות קטיעה אלא הו' י'
 לכדה כי כן קראו לה במקום אחד אריך . כנון וי' וי' וי' וי'
 אריכתא ולא וי' דכתיב הו' הרבתי היא וי' דנחח עיון בא' רבתי
 וכ' בפסוקים דלית בהון לא זעיר ולא אריך פי' לא וי' ולא יו' ד'
 בתו . לאסרה אתן את ארץ בניענה כל גתלתכם ועוד שמשו במלפ
 קטיעה במלה שיש בהו' גמים ונמלאת בג' מקומות האחד חסר הנח
 הראשון והפני חסר הנח הפני והשלישי חסרים סניהם . כמו יאריכת
 ח' כתיב ו יאריכו ו' כתיב יאריכו ו' כתיב יאריכו נחמד עליהן
 חד קטיעה ידיה וחד קטיעה רגליה וחד קטיעה ידיה
 ורגליה וכבר בתכתיבלוחות הראשונות בדבור ח' אופנים אחרים
 שנוהגים לכחוב על מלות כיונא בואת ע"ס . ופירוש פשטין הנה
 ידוע כי פשטא הוא שם אחד מן הטעמי' המפסיקים ולפעמים משימין
 סנים על חיבה אחת וקורין לה ב' פשטין כאשר יתבאר בפפר טוב
 שעס נפ"ה והנה הם קראו פשטין לקנת מלות הנקודות בפתח וכל
 מדרוקיהן בסגול כמו אצרה ח' פשטין כי כל שאר בסגול אצרה וכן
 ויאספו ו' פשטין כי כל שאר ויאספו . ופירוש ודאין הנה ידוע כי
 ודאי הוא בהפך מן ספק וכלסון אשכנו גווי"ס ובמסרת שמשו כב'
 מקומות לבד האחד על השם הקדוש של אדנת הנכתב ח' ד' נמפר קל"ד
 ודאין או ודאי וזה לפי ששם של הוי' שהוא שם של ד' אומיות אינו
 נקרא ככתבו כי אין לכטא אומי' כפה אך קוראין אותו בכנוי ארני
 וכן קבלנו קריאתו ממרע"ה לכן הוא נקוד בנקודת ארני כך ידוע
 אינה קריאתה תוראית אבל אדני נקרא בכתיבתו ונקודתו הודאית
 לפיכך קראו לו שם ודאי וכלסון רבים ודאין והם קל"ד ואמרו כל
 ארני ידוע דכוותהון פי' וולת אותן פסמוך אליהם שם של ד' אומיות
 הנקוד בנקודת ארדים כגון . ארני ידוע מה תתן לי כה
 אבר ארני ידוע ומנאמים מאתים עשרים ושנים סימן להם דבב
 מלהים

מדבר
וכה
מליכר

אובל

מליכה

סמו'
דגריה
סס

סס

סס

אלהים רבותים והתקום השני אשר שמשו במלת יראין הוא על מלות
הנכתבות בה בסוף התיבה לכוני נוכח הזכר והן כ"א במספר כמו
יִצְבְּרְכָהּ . קאות על יִדְבָה וכו' כי כל שאר כנוי והנוכח כתיבין
בכף פשוטה קמוכה כמו יִדְבָה בְּגֵלָה הפילוה"א מפני רבויין לפיכך
אינן ודחין כי תוכל להיות בשוא כמכנאל ככנוי הסעלים והשמו' חבל
אלוהי כ"א הס' ודאץ ואין לטעות בהן . וע' מוקדמין ומאחרין
פירסתי במאמר ראשון במין ג' ע"ס :

המאמר העשירי במקרא . בספרא . בלישנא . בענינא

בפסוק . הנה קראו בעלי המסרת

לכל עשרים וארבע ספרי קריא כפי שקראו להם בעלי התלמוד מקרא
באמרם חזרנו על כל המקרא לעולם ישלם אדם שנותיו שליש במקרא
ובמזהב רבים וגם קראו לכל פסוק מקרא באמרם אין מקרא יולא
מידי פשוטו מקרא מסורס הוא וזולתם רבי . * אך תמהתי מה שההמון
קוראים שם זה לספרי הנביאים ביחוד ולא מלאמי טעם כתוב על זק
בכל הספרי שראיתי . אך לכו אומר לי לפי שרוב הנביאי' אחרו בקריאה
כמו 'הלוך וקראת' . וקרא עדיה את הקריאה ודומיה' אל בן נקראו
ספריהם מקרא . ודע כי לא על כל ענין ועל כל מנין כתבו קריא או
בקריא . והמשל על מלה הנמנאה רק פעם אחת כתבו עליה לית ונא
לית בקרי' וכן כשנמנאו ב' או ג' פעמים וכו' לא כתבו ב' בקריא או
ג' בקריא וכו' ובספרים שנמנא כמוב כן אינו אלא למוספת באור או
ליפות כתיבתן כדי למלא הסורה כמו שכתבתי בהקדמה החרוזי' ע"ס .
ובמסרה קטנה לא נמנא לעולם אכן בקנת מקנמו' הוזכרו לו במסרה
גדולה כגין כשיש מלה אחת בספר אחד הרבה פעמי' ובשאר הספרי'

לא נמנא רק פעם אחת כתבו עליה לית בקריא וכל ספר פלוני דכוותי'
כגון שטה אחת מן י"ו מלין . ונתקע בך ירך לית בקריא וכל יחזקאל
דכוותיה . * וכל הטה בנשים לית בקריא וכל סיר הסירים דכוותיה וכן
שיטה אחת מן כ"א דכל ספרא דכוותיה בר מחד וכל קריא לית דכוותיה
כגון כל ספר בראשית ויולר בר מן חד . ויולרו להם בנים אחר המבול
וכל קריא ויולרו בר מן חד . ויולרו להם בנים או בנות וכן כל ספרא
חד מלה וכל קריא חלופ לה כגון בראשית הנראת וכל קריא הנראת
וכל קריא שבת שבתון בר מן חד שבת שבת דפדשת המן וכן
בל קריא אביו ואמו בר מן חד . איש אביו ואביו תיראג וכלה דביס
והנה כיה מכוורת גם פן מלת ספרא ד"ל הספר שכתוב בו המלה
ההיא . אך לריך שדלע כי כאשר נמסר על מלה אחת אשר בתרי עשר
והם הושע יואל גמוס וכו' לית בספרא או כל ספרא דכוותיה הוא

רס"ב
סמו' יצ"א

א

רס"ב
תכ"ג

רס"ב
מדבר

רס"ב

שט"ב

ויקרא

מסרת המסרת

צדדי

משמע כל מסר תרי פסל והמסל כגון בזכרי • ויאם משפחה מצרים
 רא חלה נמסר עליוג ר"פ כספרא אינו ר"ל בזכרי לבד רק בכל
 פ"ע וכן בחיכה דאשית חטאת לית כספרא ר"ל בכל ת"ע וכן כספר
 עזרא גכללג"כספר נחמיה • ופסח דספרא ביארתי דינו במאמר ד' ע"ט • ועסה אבאר
 ע"ט • ופסקא דספרא ביארתי דינו במאמר ד' ע"ט • ועסה אבאר
 תלמי לטנא דע"כ שמשו בו בב' אופנים האחד באמרס כלטנא והב'
 באמרס כללטנא וזה מלה אחת טיש לה דומות באותו לשון כנקוד או
 ביתרון או בחסרון אות או בנין אחד לדפו את כל המלות ההן יחד
 אעס"י טהן כנדלות בשאר האותיות והנקודות ומשל • ויגההו בגזעין
 נמסר עליו לית וחסרו חסרים כלטנא ר"ל בעתיד הפעיל אחד מהן
 ויגההו בגזעין וא' ויגהום וא' תגהו וכו' לפי שככלן מסר יו"ד
 ההפעיל כללו אותן כלטנא אחד וכסיהיו ב' מלות טוות במכתב ובמכתב
 וטונים בפתרון נמסר עליהן ב' מב' לטנא ובשער שכרי לוחות אדבר
 במלת ב"ל כע"ה • גם יש כלטנא שכולל כל מלות השרס שהוא כגון
 שרס ד"ב י"ב כלטנא ויש כלטנא שפולל בשרס אחד רק ענין אחד
 טכחותו השרס כמו בשרס עיר כתבו על • וידי ערק' ו' כלטנא דבבו
 פי כל שאר לטונות שבשרס זה • יש להן הוראות אחרות עיין בשרסו
 ובן בשרס שער נמסר על • מ"ה שערים לית כלטנא כי כל שאר לשון
 שער יש לו הוראה אחרת • אמנם כל לטנא לא כתבו אלא על מלה
 שמכטרפס עליה מלה אחת שלא כדרכה כגון כל לשון שמיפה משמש •
 בר מן י"ב כלטנא משמש ע"ל וכן כל לטנא שחיטה משמש א"ה בר מן ד'
 חסרים את וכן כל לטנא קדים א"ב לאם בר מן ד' וכן כל לטנא קדים
 חקיס למשטטי' בר מן ח' ובאלה רבות • ועסה אפרס מלת בענינא •
 דע"כי לא למלא לשון ענין רק בקהלת נמלא ח' פעמים וכלל כלשון יחיד
 גדול שמשו בו הרב"ה ואפילו כלשון רבים ובאורו כמו עסק ומעשה
 כלשון אשכבו גשע"פט ובמסרת דברו בו כלשון תרגום ענינא ואינן
 מתורגמין בקהלת רק כלשון ג"ו שהוא לשון נכע ודוק וכטנמלא
 במסרת בענינא ר"ל באותו ספור מעשה כגון ג"ג' וזענין וכן לית
 חסר בענינא לית מלא בענינא • ועסה אפרס מלת פסוק • דע כי
 לשון פסוק אינו לשון עברי אך לשון ארמי והרבה לשינות מתורגמין כן
 ר"ל כלשון הספיקה כלשון אשכבו אוי"ף הער"ן כמו תרל דהיות לשון
 חרנומו פסק וכן • וישבות הקן ופסק • ויכרא הקם ופסק • ור"א
 יסר ולא פסק • טרם יפרת עד לא פסק ע"כ נקרא הפסוק פסוק
 ומה קראו ג"כ למקום חלוק שכין פרסה לפרסה פיסקא כמו שאמר
 ב' פרשיות בקורה דנית בהון פסקא ברישא והם וילא ויחי וכ' פרשיות

ראשי

שמואל
אב

רשי

רשי

יבוס

שמו

דברי

כתורה דלית בהין פסקא באמלע הפרשה והם וילא ומקן וכן יספסקא
 באמלע הפסוק ד' מנהון כתורה כגון * נאמר קין אל חברו אחיו ראשית
 ניהי בהיותם בג'רה ודוק ויס קורין פסקא זו פריגמא ועוד אוכרנה
 כשער סכרי לוחות והטעם הנקרת פסק או פסוק כבר זכרתי
 במאמר ד' ע"ט : סליק

- 1. המאמר הראשון בקרין ובתבין . וחלקים לו' פנים
- 2. המאמר השני בקצין ופתחין
- 3. המאמר השלישי בדנשין ורמין ומפקין וקצת דיני השוא
- 4. המאמר הרביעי בשלעיל ושלרע ובפסקים
- 5. המאמר החמישי בשיטין וזוגין ורמין ודכותהון
- 6. המאמר השישי בססיכיה וזירין וסודרמים
- 7. המאמר השביעי בנסיבין או ספסיין וקרואן
- 8. המאמר השמיני בסבירין ומטעין . וחילופין
- 9. המאמר התשיעי באמין ותובין ומלין וקטיעין ובשיטין וזראין
 וסוקרסין וסאוררין :
- 10. המאמר העשירי בקריא בספרא בלשנא בענינא בפסוק :

פליק בלוחות הראשונים והאחרונים . כשם בורא עליונים ותחתונים :

וכשם אל אלדי בלוחות . אפתח שער סכרי לוחות :

אמר המחבר הנזכר . האיש אשר ככתבו נכר . ודורש לשבח
 ולא לנגחי . הפעם אודה את ה' . שהחייני וקיימני .
 ועד הנה עזרני . וכתבתי על הלוחות הראשונים . את עשרת
 הדברים המתוכנים . ואחריהן הלוחות האחרונות באו . ובעשרה
 מאמרות נכראו . והלא במאמר אחד אשר אוסיף עתה . יוכל לפכראו
 בלמה שלמעלה ולמטה . בכל דברי הספר עד תמס . ועתה יעש
 לבי כאשר זמס . וכשם אשר שם חכמה כטוחות . ואקרא את שמו
 ישע' שברי לוחות . יען אבאר בו הדברי חקי הקברים והנשכרי .
 והמלות הנכתבות . כנוטריון ובראשי התיבות . וכדרך רמיה וקריכה
 במין

כמין תיבה פרוכה • וכל לשון שנשתנה • במסרה גדולה וקטנה • וכן
לא רבים יחכמו • ועל לבס לא שמו • להכין מה טובה • וכבר כתבתי
הסכה • בהקלמה החרוית • כאשר שם חוית • ואעשה בהם חבור •
ומפני שזרח הנכור • לא אהריך הדבור • ואקיים מה שאמרו רז"ל
בגמרא • לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה • וכלן אתחיל בשובה
ונחת • למלא חשבון אחת לאחת • בסעתי דפתי • יהא שמייה רבא
מכרך לעלם ולעלמי עלמיה • וקודם כל קודם אתן לך כלל וסימן
להכיר המלה שהיא נדרשת בראשי תיבות מן המלה שהיא בלתי שלמה
וחסר חלק האחרון ממנה • וזה כאשר תמלא ב' או ג' או ד' אותיות יחד
ועל כל אחת נקודה למעלה ודאי היא נדרשת לראשי תיבות וכשאיין
עליה נקודה רק על האות האחרון נקודה אחת ודאי היא מלה בלתי
שלמה ואשר אות אחת או יותר בסוף התיבה ודוק ותמלא במלות
שאכתוב לך בשער זה • והנה אתחיל לבאר המלות לית כי שמשו בה
בעלי המסרת יוח' מכלל שאר המלות והיא ארמי מורכבת מן לא
ומן אית פי' לא יש' ר' לאותה מלה או אותו ענין שנמסר עליה לית
לא יש' אחרת כמקו • וכן תרגום של • לא יש' בינינו מוכיח לא אית
בנינו מכסין וכנ' רוב א"ן מתורגמין לית כמו • אין להם ואין מי
לית יחמא ולית מיה • ומעשים מתורגמי' לא כמו • אין בית אשר
אין שם סת' לית ביתא דלא הוה תמן מיתא • ובמסרה קטנה כתבו
במקום לית למ' ד אחת בנקודה למעלה כזה ל' ולא כמלא אות במסרה
קטנה העומד יחדי שאינו מורה על מספר מה רק זאת לבדה לפיכך
מלה הנמנחה שלשים פעמים אין כותבין עליה ל' שלא לטעות בינה ובין
לית אלא כותבין כמלוואה למ' ל' כמו וי' למ' למ' ד יחידאין
וכיט נוסחאות תנאטי' כ"י במקום ל' אבל הראשון עקר וכן עמא דבר:
אנ"ך ר"ת אורייתא נביאים כתובים כגון ב'ר' ג' סימן אנ"ך ויש
נוסחאות נמסר עליהן א"כ א"כ א"כ פי' אחד בתורה אחד בנביאים
אחד בכתובים ועל מלה שלא נמנחה רק בנביאים וכתובים נמסר ג"כ
פי' נביאים כתובים כגון ה'ארון כל אורייתא חסר וכל ג"כ מלא וכן
לעולם ח' חסדים כנ"כ ר' ל' כנביאים וכתובי' : אפ"ס ר"ת אקל
פסוק סימן פי' כאשר יהיו כ' או ג' דברים דומים כפרשה אחת או
בענין אחד או בספר אחד או בב' ספרים ויש ביניהם שנוי במלה אחת
כתבו ההפרש שביניהן ונתנו עליהם פסוק לסימן כגון בפרשת חלוצה
עכד חכרהם הראשון אשר אנכי יושב בקרבם והשני בארצו וא"פס
תלי ג' אני ה' בקרב הארץ וכן קדמאה • מה יעשה בשר לי תנינא ארם
שמו ללי וא"פס • על בשר אדם לא ייסך וכן כד"ה ושבו ערתו ליצחק

איוכ ט
צודכר
כח
סמו"כ

שער שבירי לוחות לב

ודמלים לישחק ואפ"ם • ותצחק שרה פי' הנ"ל די קודם הש"ן כו' ד' הקודם תלים כאשר בארתי בהקדמה השלישית • וכאשר יש הפרש בין שתי מלות בשנין הנקודות נתנו לשי' מלה אחת שיש בה כ' האותיות ההם והמסל קדמאה לל"ז תנינא לל"ז וסי' הדיירו וכן קדמאה לצמיתות תנינא לצמיתות הליקה סימן ואע"פ שהלמ"ד השנים

של הליקה בקמץ ולא בפתח אינן מפריסין בקריאת הקמץ והפתח וכן קדמאה השעיר החי תנינא הסי' וסי' ההשיב וכן פסוקים דדמין בג' או כד' מלות רק שיש במלה

וכן הוא קריאת ססרדיוס סאלובוס און הכלל כחכמה בהכרת כל הפסוקים גין גדולת לקטנות רק סמאריכוין בת"ג יוקר נכת"ק :

אחת מהן הפרש באותיות השמוש נתנו סימן בפסוק אחד שיש בו כ' המלות ההם כגון במשנה תורה • פל המקובל אשר תדרוך וביהושע דגרים דל סקום בלי הא וא"פ • והנה המקום סקום סקנת וכן קדמאה פי יסוף תנינא וכי יסון ומלמאה וכי יסוף וא"פ • ותהיבך האשה ירעתי כי נתן וכי כו' • אמ"ת ר"ת אמתג וסוף פסוק יבושע

ולא כתוב זה רק על מלה שהיא קמוטה בעבור זקף או רביע או טעם אחר מפסיק ואין דומה לה רק באמתג וסוף פסוק כגון • וישבו בני ישראל את השפח ל' וכל אס"ף דכוותיה וכן כשיש לה דמיון כמו אב"ר כ' וכל אס"ף דכוותיה וכמו אלה רבים וביש נוסחאות עשו בתקום אס"ף תמונת האמתג וס"פ כזה ׀ ׀ ואחרו וכל ׀ ׀

דכוותיה ורבים טועים בהם וחושבים שהם חיי"ת ונ"ן וקורין חן לסון חטיה ומנוחה ואינם אלא נורת האמתג וס"פ : אמ"ת ר"ת איוב תשלי תלים • נתנו בהן זה הסימן אע"פ שאין מדורין כן כמו שכתבתי בהקדמה השלישית כי מדורן תלים איוב מסלי וכן מנאצי בקנפ נוסחאת סימנט תא"ם אלא נוהגין לכתוב חונ"ת לפי שהוא סימן יפה כמאמר רז"ל לסון מעלייתא נקט והנה נמסר על מלת עשה בנריה קמנין וכל אמ"ת דת"קע דכוותיה ואיננו איוב מסלי תלים אלא אלה הדברים משלי תרי עשר ד"ה תהלים קהלת עורא :

שב"ג ר"ת טס בר נט פי' טס בן אדם כמו שנמסר על • ואחות מרעהו לית שכ"נ דכוותיה פי' טוס בן אדם לסון מרגום ורזסלמי • אנוש הסה סקה מרגום בר נט היגון לעלמי ודקן אדם אדקתה וכר נט דכיה אכל בן אדם דיחזקאל מתורגמין בר אדם וכן אחר ג' קמנין וכל שכ"נ דכוותיה וכו' ד' וזיג' חד שכ"נ וחד לשון קודם לסון אחר כמו • וקוצ ורדר • וקוצ הוליד וכן ושהם וישפה ושהם כ"ל נביר וכו' אכל על טס נקנה כתבו טוס איתתא ישרי ביששכר סוס

רשי"ת
קל"ט
או"ל

שער שבירי לודות

לית וכל שום אמתא דכוומיה ! מס"ה ר"ל מסרה הגדולה כמו
 ראשית סמסר על * אסורי הסקד אסירי קרי והוא א"כ במס"ה דכתיבין
 ו"ו וקרינן יו"ד ויש סקורין למסרה גדולה מסו"ה ולמסרה קטנה
 מס"ה וכן ראיתי במס' עין הקורא ו"ל ואלה הספרים אשר נתן לי
 בלויס בזה מס"ה ומס"ה ושאר מסרת מקלת ספרים טובים עכ"ל
 וביש נוסחאות מלאי הקראו למסרה גדולה מס"ג ולמסרה קטנה
 מס"ק כמו שנוהגין לקרא ספר מלות גדול מס"ג והקטן מס"ק
 יס"ה ר"ת יוגא מן הכלל עוהגים לכתוב זה בדיני הטעמים פי'
 לפעמים בשמותים כלל אחד בטעמים ויש היוגאים מן הכלל כותבין
 עליהם כך וכך ית"ה כגון לפני הזרקא ראוי להיות מונח רק י"ג ית"ה
 שלפניהן מרכא כמו שיתבאר בספר טוב טעם בע"ה : א"מ א"ד
 ר"ת אחד מלא אחד חסר . וגבר הודעתך בדבור ראשון מלוחות
 הראשונות כי מלא וחסר סמס לא נאמר רק על י"ו ויו"ד הנחיים
 באחטע החלה ע"ס . וכן על מלות הנמלאות מלחות או חסרות בב' או
 בג' או בד' מקומות וכו' נוסגין לכתוב בן ב"מ ב"ח אונ"ת ג"ח
 וכו' עד היו"ד אבל מן ה"ד ואילך כתוב מלא או חסר לבד ומיבת
 המנין לבד והמשל ויוצא כ"ד ב' מלאים וי"כ חסרים ולא כפכויב"מ
 ויב"ח . ועוד קדע שלא כתבו זה רק על מלות סקלתן מלאים
 וקלתן חסרים כגון נחורר ג' א"מ וב"ח וכן אקור ד' ג"מ וב"ח
 אבל במלות שלא נמנו רק המלאים לבד או החסרים לבד כתבו ג"כ
 המלאים או החסרים והמנין לבד כגון אבותיך ג' מלאים ולא
 כתבו ג"מ וכן גר"ה ה' חסרים ולא כפכו ה"חודע עוד כשתמלא
 הדי"ת והמ"ס עם ב' נקודות למעלה ונסמך אליהן אות אחת
 האל"ף עד היו"ד כגון במ"א במ"ב במ"ג וכו' הוא ר"ת בר מן ה'
 בר"ת כ' בר מן שלשה וכו' ופי' בר חוץ כמו חוץ ממני שרבותו
 שני כגון כל קרוי בעוף במ"א ובבעוף וכן אבותיכם כל אורי
 חסר במ"א מלא וכן עד עשרה אבל מן עשרה ואילך עשו ממנו
 מלון כגון אבותיכם כל בתוים מלא ב"מ י"ו וכן ב"מ י"א ב"מ
 י"ב ב"מ י"ג וכו' כלס ר"ת בר מן ודוק ומלא . ל"ק ר"ש לא
 קרי אבל לא נמנא זה רק עם אחת מאותיות אה"ו עמו כגון לק"ח
 לק"ה לק"ו לק"י עיין מה שכתבתי על אה במאמר א' בסימן א' ועיין
 ג' בלוחות ראשונות בדבר ט' : כ"ב ר"ת כתיבין או כן כתיב
 ונהגו לכתוב כן על מלות שיש בהן ג' נחים קנתן
 מלאים קנתן חסרים כאשר בארתי בלוחות ראשונות בדבור ח' גם
 דברתי כס בלוחות שניות במאמר ט' ודע כי על הנקודות והטעמים

א כתבו לעולם כ"כ כי אס כ"ה ר"ת כן הוא כגון וכתב שררה
 ה בקמח וכן תרשא הארץ רשא
 ב"ה במאריך וזולת זה רבים ויש
 ב"ה שמורה על מספר עשרים
 אחת וישב כ"ה צ"ה ותיכירם

לפי מקומן . ב"ל בנקודה על הלמ"ד ר"ל בלהון : כל כ"כ ר"ל
 בלהון כתיבין כן וכן כל חסרים או כל סל אבל כשיש עליה ט'
 נקודות הס ר"ת כל לשנא וכבר בארשי ענין לשנא במאמר י' ויש
 נוסחאות נמסר במקום ב"ל ת"ל ר"ת ר"ל לשנא וכן במסרה גדולה

חיו"ט
 שחול"ט
 ח"כ
 י"ט
 לח
 תל"ט
 כב

לפלא ביתא מן מרין מרין מלין . ומרוויכון במרי לשנא פמה * אור"ה
 החכם ביר אל * החצים צרה אורה וכן כלס על סדר ח"כ והס
 בנגד תאה זוגות כלס במרי לשנא והאמת יש נהן הרבה נראה שאין
 הפרש כיניכון והנה לזכיר החמור שנכלן קצרי פן ישבר * קצרי
 יבי ורנדי ומי יתן ואכין ההפרש שניניכון . ב"ק ר"ת כל קריא
 ובכר כתבתי במאמר י' כי קריא ר"ל כל העשרים וארבע וכתבתי
 הטעם למה נקרא כן . גם בארשי טס כי לא ט' ו כו במסרת רק
 במלואן דהיינו שכתבו כל קריאה ולא בר"פ כ"ק כן פשטו הרבה
 מהן יחד ועשו מהן שטס כתבו אלל כל אחת ואחת מסמלות ההן כ"ק
 לוקותמלא . פ"ד ר"ת פתח דמסרא וכבר בארשי דינו במאמר ב'
 ובספרי מדויקים נכסב בחוץ בגליון נגד כל פתח דמסרא פ"ד להורות
 שהוא אחד מן המנויים במסרה גדולה . ונמנא ג"כ פ"ד ר"ל פסקא
 פרא אשר בארשי דינו במאמר ד' אהינו על טעם הנקרא לגרמי'
 ד יתבאר בספר טוב טעם בכל מקום שנמנא בפסוק לגרמיס
 ו בגליון נגדו ל"ג בנקודה אחת על הגי' מל"ל לגרמיה ויש
 עין בזה וחושבין כי החלה היא אשר נמסר עליה ג' היא נמנא
 פעמים במקרא אבל לפי הכלל שנפתי בפתיחת השער הזה אין
 ועוד כהו אס היהמורה על המספר היה עליה פ' נקודות אחד
 גל הלמ"ד ואחד על הגי' מל"עכסיו שהגי' מל"ל לכה פיה נקודה הוא
 איה שהמלה אינה נשלמת ור"ל לגרמיס כאשר בארשי במאמר ד'
 עוד אזכרנו בספר טוב טעם . ל"ד ר"ת לית דכווסיה כבר
 ארמיו במאמר ה' והאמת כי במסרה לא מנאפי ל"ד בפסוק לית
 רכנותיה רק בפפרי קלח המדקדקי בדברס בעניני מסרס כגון ספר
 הסמדר וספר עט סופר ובולקס מעשים . ר"פ ר"ת ראש פסוק
 וגם בזה יש לטעות כי יש שקוראין אותו רפ"י או רפין וההפרס
 שניניכון הוא כאשר עליו ב' נקודות הוא ר"ת ראש פסוק פמו שבכתו

שער שבירי לוחות

ובשואו בנקודה אחת על הפ"א ר"ל רפין כגון ויאמר ט' רפ' וכן
 ויבאו ז' רפ' וכבר בארתי במאמר ג' למה נקראו רפין . ס"פ ר"ת
 סוף פסוק או סופי פסוקים כגון א"י ה' כ' ס"פ כספרא ויש נוסחאות
 נחמר על כל אחד בס"ף ר"ת כ' סופי פסוקים וכן א"י ה' א"ל ד"ק
 כ"כ ס"פ נחמר עליהם בכס"ף ודוק . ס"פ ר"ת מנע פסוק ר"ל
 באמנע הפסוק ומנע הוא לשון מרגום ירושלמי של תוך ושנ קרב
 כמו בתוך חבו במנע מורגיה בקרב א"ל ד"ם במנע דיינא אבל
 שוך של מורה וכמו כס מתורגמין מנועות או מניעות או מניעא
 ולפי שבירי בעלי המסרת רובן הם מרגום ירושלמי לפיכך נהגו לומר
 מנע פסוק כגון וקר ישראל לת"מ"פ וכל ר"פ דכוותיה וכן ונשמע
 ג' מד ר"פ ומד ס"פ פוחד מ"פ וביט מסרת מנאמי במקום מנע מיסון
 ולא מנאמי לו חבר וריע :

ואני במלקט מנאמי לו חבר במדרש איכה :

פ"א ר"ת נוסחא אחרינא לשון זה נמנא הדבה בדברי חז"ל כגון
 נוסח הגט נוסח הכרחה ודומיהן וכו' שהוא ענין העתקה והסרה
 לשון יסחו פסקיה שהוא כמו יוסרו ויועמקו כן הדברים הנעמקים
 ונמחים מן ספר אחד נקראים נוסחאות וכן בעזרא יתגסח פ"ה קן
 בתייה פירוט יועמק ויוסר לכן אני אומר שנוסחא והעתקה כמעט
 אחד הוא : כאן אכתוב שמוס קנת נקדנים וקוראים או חונים
 פנמנאים רשומים בקלפ גליונות של החומטים המדויקים ורוכס הם
 אשכנזים ולא מנאמי מהם בחמטי הספרדים כי אס מעטים גם קנת
 שמות הספרים אשר חובר על ככה אביא כגון . רפ"ת נאמר לי
 שהוא ר"ת ר' משה חזן היה אחד מן הקוראים המובהקים ואנכי לא
 ידעתי ויכול להיות שהוא משה האיש אשר חכר כללי הנקוד הנדפסי
 בעשרים וארבע הגדול שביב המסרה הגדולה שתחלתו אמר המחבר
 אחת הדבר כי הנקוד נתן מסיני וכו' וכבר זכרתי בספר מסרת
 המסרת בהקדמה ורכים חוטפים שהוא ספר השמשוני וסועים כי
 נמנא בו חתום שמו משה בהרבה מקומות כגון בתחלת דבורו בנקודת
 הנירי והפגול דמתחיל מתכון שכתב הסגית לור ישראל וגו' ובמקום
 אחר מ"פס טמוש החולם והדומים לזה בספר השמשוני הוא
 הספר הנקרא חבור הקונים מתחיל דע כי עקרי הדברים
 אשר ידברו בהם העברים הם עשרה : מ"ש מנאמי בספר הנ"ל
 שהוא מבית ראי מחומש אחד תונה ואומר כן מנאמי בחומש של ר'
 שאר שערן והכו מ"ס : ור"ב י' ה"פ יוקומיא פכא כר יהודה
 והוא

זהו כפל ספר עין הקורא וכנויו כלסון אשכנו זלמן הנקדן וכן חתם
 שמו בטיר השני של ספרו ע"ס וקבלתי שהוא היה בק"ק פראג
 שבמדינת פו"הם ואני אמרתי על דרך הלגה הסיר שבכוחל בתי
 שידיו נכר כי פה"שי הוא זעפה חבור נאה מאוד בענין הקודות
 והמלות פטעמן מלפיל או מלרע . וכפנין הרקפין וכלמי מקפין
 וקרא סס הספר עין הקורא וכן נמלא בלתי חומטין בגליונות ע"ה
 ד"ל עין הקורא ולפעמים גרסס יהב"י שהוא סס המחבר כאשר
 כתבתי : ע"ס ר"ח עט סופר זהו סס ספר חדרו הרד"ק והוא
 קנור מעניני המסרת והטעמים ומלאפיו דסוס בגליונות של חומטי
 הספרדים ולא בחומטי האשכנזים ריו ד"ת ר' יעקב נקד"ן הביאו
 הרבה פעמים ר' שמשון הנ"ל כספרו ולא ידעתי מיהיה : י"פ סס
 ספר נקרא מפתח כנון והצמידים במפ' חסר יו"ד חנינא וכן
 זיחננו בעבר הארנון במפתח מעקר וכן בענין חסר ומלא נמלא דכמה
 מקומות ולא ידעתי מי ילדו . אך מלאתי סרא"פ כתב בהקדמתו
 לספר מאזנים ז"ל זר' לוי הספרדי מעיר סרקוסטה חנר ספר
 המפתח שכ"ל ואנכי לא ראיתי עד הנה : מחזורתא סס ספר
 זלא ידעתי מי ילדו ונמלא בגליונות החומטים כנון * לקבוב א"ת
 ארץ ארזים הכי"פ דנוטה וכמחורת * לקבוב כרפי : סיני סס חומט
 מדויק מדכר ממחלוקת הטעמים כנון * הש"ס יתרו דגרטייס ונסיני

בחדר

בא

מכרתי

ח

מדינת

דברים

יב

הוא ברביע ועוד סס אל מ"שה א"ר המדבר באקף זכסיני בוקף גדול
 ולא ידעתי מי הוא המחבר : חומט יריחו מכחמא היא חומט מוגה
 בא ביריחו מדכר מענין חסר ומלא כנון * בי"קל החועבות הא"ל בחומט
 יריסו חסר זי"ו השנית וכן * ירידי השנק ב' כטנין זכחומט יריחו
 הראשון מלא והשני חסר : ספר הללי מביא הרד"ק במלול זכסרטי
 ז"ל בספר הללי אשר בטוליטולא נמלא * אשר תרדו כה' דברים
 הד"ל דפואה עב"ל ואני חשבתי כי הספר נקרא כן על סס מחכרו
 הנקרא הילל אך מלאתי בקלת נוסח וזת בתיב הלחלי באל"ף ב"ב
 הלמדי * עיין כסרש סוס גם ראיתי במכלול הנדפס בקי זטאכטינא נקדו
 הללי בנידי הה"א ולא ידעתי מה הוא :

ירושלמי הוא הספר אשר סתך עליו ד' יונה המדקדק כחו שהעיר
 עליו הרד"ק ואולי הוא הספר אשר הניח בן אשי שהיה
 בירושלים ימיס רבים כמו שכתבתי בהקדמה השלישית בטס הרמכ"ס
 ז"ל : ספר אספמיא הוא סס כלל לסגר ספרדכי הסמונהיס חבל
 שאר הספרים כאשר כתבתי בהקדמה החרוית ואספמיא ר"ל ספרד

שיעור שברי לוחות

כי בן חרונוס של גלות ירושלים אשר בספר דבסמיה וכן נקרא
 כלנו אספיה וכלאון אשכנ"ז פני"א : גפתי כנר כתבתי בהקדמה
 סגליים המחוקק סכין בן אשר וכו' בן נפלי ואיך אנחנו סומבין
 על קריאת בן אשר לפיכך נתנא בקלת הספרים גרמס כחוק דעת בן
 נפלי בגון וקצית את המלקוח לפי קריאת בן אשר בן הוא ככ'
 פסטיין ולקריאת בן גפלי הוא וקצית בפשטאחד וכן גרמס בגליון
 גס ר"ל נפלי וככ"א כ"ג פי" בן גפתי ובנוסחא שנכתב דעת בן
 גפלי בפנים ודעת בן אשר בחוק הוא סעוט כי שער חללנו דעת
 בן אשר לפיכך ראוי לכתוב העקר בפנים ולא בגליון : בדיוח ר"ל
 מדינחאי בכר בתכסי בהקדמה הכ"ל החלופין שבין מדינחאי ומערבאי
 ואיך אנחנו סומבין על קריאת מערבאי לפיכך אין נרוך לרשום כחוק
 רק דעת מדינחאי כמו ופ' שטת עד העיר מדינחאי אל העיר ובספרי
 שרמס כחוק למערבאי על הוא הטעמה וכבר הודעתיד גם כן
 בהקדמה הכ"ל שאין חלוק בין מדינחאי למערבאי רק בכניאי ובמוכי'
 ואין גם אחד בגורה : אשר מתא בן קראו כעלי המסרת גביאים
 ראשונים אשלמתא קדמייתא וכניאים אחרונים אשלמתא פנינא בגון
 בל אורייתא ואשלמתא קדמייתא שלחתי ושלחתי כר מן אחד ושלחתי
 דבר בתוככם וכל אשלמתא פנינא דבוטמיה שלחתי ושלחתי כמ"כ
 ושלחתי ציין במסרה גדולה ואנכי לא ידעתי למה נקראו אשלמתא :
 פרינפא כן קראו ההפסקה שנאמלס הפסוק בגון ויאמר קו' אל
 דבל אחיו ויהי בהיותם בשדה נמסר עליו ב"ח פרינמו' במלס
 פסוק ד' מנהון במורה ואיני יודע מאיזה לשון הוא גם בעל הערוך
 לא הביאו אך העלוים קוראים כל הפסקות בין פרסה פתוחה או
 סתומה פרינמא בגירי הרי"ט ושאלתי את פי חכמיהם ואין מגיד לי :
 וענין פרסה פתוחה וכתומה מכוור כפוסקים ויש בהן פלוגמא
 והכלל שפרסה פתוחה יש לה ב' גורות האחד בחני השיטה ומניח
 חלק כשישור ט' אותיות והגורה השנית מניח שיטה שלימה ומתחיל
 השיטה השלישית ופרסה סתומה מניח חלק כאמלס השיטה כשישור ג'
 תיכות של ג' אותיות ואח"כ משי' השיטה ואח"כ גמר בסוף השיטה
 מתחיל כאמלס השיטה השנית והכלל הפתוחה שמיד כראש השיטה
 והסתומה ממיד כאמלס השיטה : פ' סון כמו אמלס וכבר זכרתי
 במלמ"פ : נוסחא פי העמקה וכבר זכרתי במלמ"א : ועתה
 אנא קנת סימנים מסרת שבמורה וכניאי' סים קנת קוטי בהכנתם :
 סימן בפרשת נח וריפת וזונרטה ברו"ט וכד"ה וריפת כדל"ת
 זסי' ראשי שמוס ספריהם פי' כספר בראשית הנקרא ראשית ברו"ט

במדכ
לא

פוסט
ס

ויקרא
כו

רפי
נ

